

Nr 227.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 18—21) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 såsom förslagsanslag beräkna

till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar 2 650 000 kronor,
till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader 850 000 kronor,

till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar 9 500 000 kronor,

till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader 3 300 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 239, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 25 april 1947, föreslagit riksdagen att

dels godkänna av föredragande statsrådet framlagda förslag i fråga om inrättande från och med den 1 januari 1948 av en arbetsmarknadsstyrelse och förstatligande från och med samma dag av den offentliga arbetsförmedlingen;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckningar för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, styrelsens krisorganisation och den offentliga arbetsförmedlingen i enlighet med av föredragande statsrådet framlagda förslag;

dels godkänna av föredragande statsrådet förordad avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1948;

dels godkänna av föredragande statsrådet förordad avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingen, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1948;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som må erfordras i anledning av inrättandet av arbetsmarknadsstyrelsen och förstatligandet av den offentliga arbetsförmedlingen;

dels ock under V huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa

1) till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor;

2) till Statens arbetsmarknadskommission: Omkostnader ett förslagsanslag av 425 000 kronor;

3) till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar ett förslagsanslag av 5 825 000 kronor;

4) till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 965 000 kronor;

5) till Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 310 000 kronor;

6) till Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 390 000 kronor;

7) till Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen ett förslagsanslag av 325 000 kronor;

8) till Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar ett förslagsanslag av 6 250 000 kronor;

9) till Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 765 000 kronor;

10) till Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen ett förslagsanslag av 795 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått följande i anledning av propositionen nr 239 väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gillström* (I: 316) samt den andra inom andra kammaren av herr *Jansson* i Kalix *m. fl.* (II: 471), i vilka hemställts, att riksdagen måtte beträffande den sakliga och kamerala granskningen av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet besluta i enlighet med det förslag, som avgivits av de sakkunniga för utredning rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gillström* (I: 317) och den andra inom andra kammaren av herrar *Jansson* i Kalix och *Skoglund* i Umeå (II: 472), i vilka hemställts, att riksdagen måtte med ändring av Kungl. Maj:ts förslag dels besluta att utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna personalorganisationen för tekniska byrån inrätta ytterligare en befattning som arbetschef i lönegraden C 5, dels ock besluta att chefen för tekniska byrån placeras i lönegraden C 7;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gillström m. fl.* (I: 318) och den andra inom andra kammaren av herrar *Fagerholm* och *Allard* (II: 465), i vilka hemställts, att riksdagen måtte med ändring av Kungl. Maj:ts förslag besluta, att befattningen såsom generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen skall hänföras till lönegraden C 14;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundgren* (I: 320) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg* i Malmö *m. fl.* (II: 476), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att för närvarande avslå propositionen nr 239, dels ock för nästkommande budgetår besluta om sådana, av vederbörande utskott beräknade anslag under femte huvudtiteln för statens arbetsmarknadskommission och den

offentliga arbetsförmedlingsverksamheten, att den nuvarande organisationen i stort bibehålles;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Andersson* (I: 321) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagård* (II: 475), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i de i propositionen nr 239 föreslagna principerna för arbetsmarknadsstyrelsens ordnande att ärenden beträffande arbetslöshetsförsäkring antingen måtte handläggas av arbetsmarknadsstyrelsens plenum enligt principer, som för ärenden i allmänhet äro gällande, eller ock i särskild delegation, så sammansatt att representanterna för de erkända arbetslöshetskassorna ej äro i majoritet;

dels en inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Göteborg väckt motion (II: 474), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att förste inspektören för arbetsförmedlingsärenden vid länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län hänföres till lönegraden A 26;

dels ock en inom andra kammaren av herr *Jonsson* i Järvsand väckt motion (II: 477), vari hemställts, att personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingen måtte utökas med 24 dispensärkuratorer, att avlöningsstaten måtte höjas med därför erforderligt belopp samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att frågan om den centrala arbetsvårdsorganisationen snarast måtte bli föremål för proposition.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna I: 316, I: 320, II: 465, II: 472, II: 474, II: 475 och II: 477.

Inledning.

I betänkande den 16 januari 1947 (SOU 1947: 24) har av särskilda sakkunniga — utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan — framlagts förslag rörande inrättande av ett centralt arbetsmarknadsorgan, och den 13 juni 1946 ha av andra särskilda sakkunniga — sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation — framlagts två betänkanden, av vilka det ena behandlar den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren (SOU 1946: 44) och det andra den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation, motiv och förslag (SOU 1946: 51).

Vjdare ha två särskilda sakkunniga inom socialdepartementet den 20 februari 1947 överlämnat en promemoria rörande vissa frågor i samband med förläggning till en nyinrättad arbetsmarknadsstyrelse av socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå.

Redogörelse för de sakkunnigas uppdrag m. m. och för de utlåtanden och yttranden, som avgivits över de olika betänkandena, har av föredraganden, statsrådet Mossberg, lämnats å s. 2—4 i propositionen, till vilken här hänvisas.

Den centrala organisationen.

Arbetsmarknadsfrågornas centrala handläggning. Föredraganden har inledningsvis lämnat en redogörelse för den nu rådande ordningen för central handläggning av arbetsmarknadsfrågor och dess tillkomst och givit en kortfattad översikt av utredningens förslag samt har därefter upptagit till behandling frågan om inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt om dess verksamhetsområde, därvid han redogjort för utredningens yttrande och förslag samt för innehållet i de avgivna utlåtandena, i vad de beröra nyssnämnda spörsmål (s. 5—28 i propositionen).

För egen del har *föredragande statsrådet* i anslutning härtill anfört följande.

»De centrala arbetsmarknadsuppgifterna äro för närvarande väsentligen fördelade mellan två myndigheter, statens arbetsmarknadskommission och socialstyrelsen. Arbetsmarknadskommissionen, vilken i sin nuvarande form tillkom år 1940, har de mest omfattande uppgifterna av ifrågavarande slag. Kommissionen har att utöva den ledning av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, vilken grundas på det nämnda år med stöd av tjänstepliktslagen företagna provisoriska förstatligandet av de kommunala arbetsförmedlingarna. Kommissionen har vidare att fullgöra den verksamhet för bekämpande och lindrande av arbetslöshet, vilken tidigare ankommit på statens arbetslöshetskommission, samt den förebyggande och planerande arbetslöshetsverksamhet, som under de senaste åren upptagits. Även handhavandet av de regleringar, vilka nödvändiggjorts av den under krigsåren och därefter rådande bristen på arbetskraft, har uppdragits åt kommissionen. Av dessa regleringar återstår nu endast den av såväl arbetskrafts- som materialsvårigheter föranledda byggnadsregleringen. Under krigsåren däremot var denna sida av kommissionens verksamhet tidtals mycket omfattande. Slutligen kan såsom en huvudgrupp av de på kommissionen ankommande uppgifterna nämnas den planerande verksamhet med avseende å arbetskraftens utnyttjande under krig och därmed jämställda förhållanden, i vilken bland annat uppskovsväsendet ingår såsom en del.

Socialstyrelsen var före 1940 tillsynsmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingen. Den nämnda år verkställda överflyttningen av ärendena rörande den offentliga arbetsförmedlingen till arbetsmarknadskommissionen hade karaktären av ett provisorium. Styrelsen är för närvarande tillsynsmyndighet för den privata arbetsförmedlingen, den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen och den sociala hemhjälpen. Styrelsen har vidare bland annat hand om förlikningsmannaväsendet och viss statistik, som avser arbetsmarknaden.

Den centrala organisationen på arbetsmarknadsområdet har i väsentliga delar tillkommit med tanke på den gångna kristidens förhållanden. Efter krigets slut och inför den pågående återgången till fredsförhållanden har det syntts nödvändigt att uppta hithörande spörsmål till omprövning.

Vid utverkande av Kungl. Maj:ts bemyndigande att föranstalta om det ut-

redningsarbete, vars resultat nu föreligger, uttalade jag, att det förefölle mig vara uppenbart att det allt framgent kommer att finnas behov av ett centralt, statligt organ för handläggning av de frågor, som avse samhällets arbetsmarknadspolitiska åtgöranden.

Denna uppfattning motiverade jag sålunda. För förverkligandet av en så hög och jämn sysselsättning som möjligt komme otvivelaktigt åtgärder från samhällets sida av arbetsmarknadspolitisk natur att bli erforderliga. Näringslivets egna ansträngningar i detta syfte torde sålunda kräva det allmännas medverkan i fråga om i första hand en effektiviserad yrkesrådgivning och arbetsförmedling samt industriens lokalisering. En till följd av befolkningsutvecklingen vikande tillgång på arbetskraft gjorde det vid en hög sysselsättningsnivå angeläget att särskild uppmärksamhet från samhällets sida ägnades åt sådana åtgärder, som kunde bidra till en så rationell sysselsättning som möjligt av den arbetsföra befolkningen. Strävandena att åstadkomma ett effektivt nyttjande av våra produktiva resurser uteslöte icke risken för perioder av arbetslöshet av mera allmän karaktär eller begränsad till vissa orter eller branscher. Även under sådana förhållanden krävdes åtgärder från samhällets sida, exempelvis för att överföra den friställda arbetskraften till områden med brist på sådan eller för igångsättandet av arbeten i sysselsättningsfrämjande syfte. Jämväl för en kontinuerlig översyn och utbyggnad av den beredskap mot arbetslöshet i form av en omfattande investeringsreserv, som upprättats under senare år, torde erfordras ett centralt organ. I förut nämnda och liknande lägen på arbetsmarknaden torde uppkomma behov av skilda, varandra kompletterande åtgärder, som i fråga om den centrala planläggningen och verkställigheten icke utan olägenheter torde kunna fördelas på olika organ. Erfarenheterna av det nu praktiserade provisoriska systemet syntes mig styrka ett sådant antagande.

Vad jag sålunda anfört har icke föranlett erinran från något håll. Då behovet av ett permanent centralt statsorgan för arbetsmarknadsfrågor sålunda får anses oomtvistligt, torde jag icke behöva närmare uppehålla mig vid frågan härom.

På utredningen har ankommit ett klarläggande, vilka uppgifter som lämpligast kunna uppdragas åt ett centralt arbetsmarknadsorgan för att erforderliga krav på organisatorisk och administrativ samordning i olika avseenden skola kunna tillgodoses. Utredningen har härom uttalat, att de riktlinjer, som följts vid sammanförandet hos arbetsmarknadscommissionen av arbetsmarknadsuppgifter från olika håll, enligt utredningens uppfattning i det väsentliga äro hållbara även för framtiden. Kärnan i det centrala arbetsmarknadsorganets verksamhet måste, anför utredningen, vara ledningen av den offentliga arbetsförmedlingen såsom samhällets främsta instrument för utjämning av utbud av och efterfrågan på arbetskraft. Till denna kärna bör ansluta sig ledningen av de särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som betingas å ena sidan av överflöd på arbetskraft och å andra sidan av brist på arbetskraft. I enlighet härmed kan utredningens förslag i stort sett sägas innebära, att arbetsmarknadscommissionen skall ombildas till ett centralt

verk. Utredningen finner vidare lämpligt, att till detta verk förläggas vissa arbetsuppgifter, som nu icke tillhöra arbetsmarknadskommissionen men nära sammanhånga med dess verksamhet. För det nya ämbetsverket föreslår utredningen namnet *arbetsmarknadsstyrelsen*.

Jag ansluter mig till de principiella synpunkter angående verksamhetsområdet för det centrala arbetsmarknadsorganet, varåt utredningen givit uttryck. Utredningens förslag till benämning å det nya centralorganet finner jag mig även böra godtaga.

Jag övergår härnäst till att behandla de olika verksamhetsgrenar, som böra ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen.

Vid behandlingen i det följande av den lokala arbetsförmedlingsorganisationen föreslår jag, att *den offentliga arbetsförmedlingen* skall definitivt förstatligas. Ledningen av denna organisations verksamhet bör vara arbetsmarknadsstyrelsens främsta uppgift.

Utredningen har gjort särskilda uttalanden rörande två grenar av arbetsförmedlingsorganens verksamhet, nämligen verksamheten för de partiellt arbetsföra och yrkesvägledningen.

Inom den offentliga arbetsförmedlingen har organiserats en specialförmedling för partiellt arbetsföra, vars uppgift är att bereda personer tillhörande nämnda grupp arbete. Denna organisation har beträffande personer, som skadats under militärtjänstgöring, tagits i anspråk för en arbetsvårdande verksamhet, vilken förutom arbetsberedning innefattar yrkesvägledning, yrkesutbildning, lämnande av understöd m. m. För nu angivna verksamhet är sålunda arbetsmarknadskommissionen centralorgan.

Jämlikt bemyndigande den 15 oktober 1943 tillkallade chefen för socialdepartementet nio sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning rörande den partiellt arbetsföra arbetskraften. De sakkunniga, vilka antagit benämningen kommittén för partiellt arbetsföra, ha den 13 mars 1946 avgivit betänkande med förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. (SOU 1946: 24). Kommittén har i detta betänkande föreslagit, att arbetsförmedlingsorganen skola ombesörja icke blott arbetsberedningsverksamhet för de partiellt arbetsföra utan även viss arbetsvårdsverksamhet i övrigt, som erfordras för ifrågavarande kategori. Arbetsmarknadskommissionen skall enligt förslaget vara central arbetsvårdsmyndighet. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Sedermera ha enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1947 handlingarna i ärendet överlämnats till arbetsmarknadskommissionen för att av kommissionen beaktas vid den effektivisering och utbyggnad av arbetsvården för partiellt arbetsföra, varom kommissionen kunde komma att föranstalta.

Kommittén har numera även avgivit betänkande (SOU 1947: 18) med förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. Detta betänkande är för närvarande föremål för remissbehandling.

Utredningen har anslutit sig till kommitténs förslag, att arbetsvårdsverksamheten skall organiseras med utgångspunkt från dess viktigaste del, den arbetsförmedlande verksamheten, och har sålunda räknat med att arbetsmark-

nadsstyrelsen skall vara central arbetsvårdsmyndighet. Mot denna uppfattning har någon principiell erinran icke gjorts i remissutlåtandena. Även jag är i princip av samma mening. Till frågan om arbetsvårdsverksamhetens innehåll — utöver vad som nu åligger arbetsmarknadscommissionen — samt den närmare gränsdragningen i förhållande till pensionsstyrelsen m. fl. verk torde ställning få tagas i annat sammanhang.

I den offentliga arbetsförmedlingens arbetsuppgifter ingår för närvarande en omfattande yrkesvägledande verksamhet, vilken är anknuten till specialförmedlingen för ungdom men utnyttjas även i arbetsförmedlingens verksamhet beträffande vuxna arbets sökande. Enligt utredningens förslag bör ledningen av denna yrkesvägledningsverksamhet ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen. Utredningen har emellertid ansett, att det pågående utredningsarbetet på skolväsendets område bör beaktas vid utformande av organisationen för ifrågavarande ändamål. Någon annan mening har icke framkommit vid remissbehandlingen. Skolöverstyrelsen har emellertid i sitt yttrande anfört, att den medicinska yrkesrådgivningen liksom för närvarande är fallet även i framtiden bör helt ankomma på skolläkarna under skolöverläkarens ledning.

Jag delar för min del utredningens uppfattning rörande yrkesvägledningens administration. Till vad skolöverstyrelsen anfört kan jag icke för närvarande ta definitiv ställning. Tills vidare bör den nuvarande fördelningen av arbetsuppgifterna mellan det centrala arbetsmarknadsorganet och skolöverstyrelsen bestå.

Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta samtliga de uppgifter för *bekämpande och lindrande av arbetslöshet*, vilka nu ankomma på arbetsmarknadscommissionen. Detta innebär bland annat, att styrelsen skall organiseras för att i egen regi driva arbeten, samt att styrelsen skall svara för den nu av arbetsmarknadscommissionen omhänderthavda beredskapslagringen av materiel för byggnads- och anläggningsarbeten. Utredningen föreslår, att den byggande verksamhet, som alltså enligt utredningens mening bör ombesörjas av arbetsmarknadsstyrelsen, skall ha begränsad omfattning och främst avse mötande av mera tillfälliga ökningar av arbetslösheten inom visst begränsat yrkesområde eller geografiskt område. Styrelsen skall dock alltid ha hand om arbeten i sådan omfattning, att den ur beredskapssynpunkt erforderliga miniorganisationen blir fullt sysselsatt.

Utredningens förslag att nämnda uppgifter skola tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen har under remissbehandlingen föranlett erinringar ur två synpunkter. Statskontoret har sålunda ansett, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör ha bättre förutsättningar att fullgöra ifrågavarande uppgifter än arbetsmarknadsstyrelsen samt att förslaget genomförande kommer att medföra en icke rationell dubbelorganisation. Med anledning härav har statskontoret föreslagit, att den byggande verksamheten och beredskapslagringen skola uppdragas åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. De erkända arbetslöshetskassornas samorganisation har liksom två reservanter i socialstyrelsen ansett det oförenligt med arbetsförmedlingens neutrala ställning att dess chefsmyndighet jämväl skall fullgöra arbetsgivaruppgifter.

För egen del vill jag med anledning av statskontorets uttalande anföra följande. Den av utredningen föreslagna anordningen medför visserligen en dubbelorganisation, vilken kan synas mindre rationell. Såsom utredningen framhållit, äro emellertid avsevärda fördelar ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt förenade med densamma. En organisation, där centralorganet för arbetslöshetsfrågor kan i egen regi driva arbeten, har, enligt vad erfarenheten utvisar, goda möjligheter till att ingripa snabbt och effektivt. Detta torde icke vara fallet om centralorganet är helt beroende av andra myndigheter, kommuner m. fl. för anordnande av arbeten. Ehuru arbetslösheten för närvarande är förhållandevis ringa, är en effektiv beredskap på förevarande område ur samhällsekonomisk och social synpunkt alltjämt av den största betydelse. Härtill kommer, att enligt vad som framgår av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande icke oväsentliga svårigheter för väg- och vattenbyggnadsverkets del äro förknippade med verkets sysslande med arbeten, som anordnas för arbetslösa. I verkets normala verksamhet måste strängt ekonomiska synpunkter vara avgörande. När det gäller arbeten, som anordnas av sysselsättningspolitiska skäl, måste de sociala synpunkterna i vissa hänseenden få en utslagsgivande betydelse. Detta betingas av att sistnämnda arbeten ofta måste drivas med icke yrkeskunnig och ibland icke fullgod arbetskraft, av att arbetena med hänsyn till arbetslösheten kunna behöva drivas under olämplig årstid o. s. v. Upprätthållandet av den beredskapsorganisation, som under alla förhållanden måste finnas för att arbeten skola kunna snabbt ordnas vid ökande arbetslöshet, kan vidare vara svårt att samordna med väg- och vattenbyggnadsverkets normala verksamhet. Under dessa förhållanden synes det lämpligt, att nämnda verks befattning med sysselsättningspolitiskt motiverade arbeten under en högkonjunktur som den nu rådande begränsas. Beredskapens upprätthållande bör främst ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet. Däremot anser jag det icke möjligt att, såsom svenska teknologföreningen synes förutsätta, helt fritaga väg- och vattenbyggnadsverket från uppgifter på nu ifrågavarande område. Vid förekomsten av arbetslöshet i större utsträckning torde en omfattande medverkan från nämnda verk vara ofrånkomlig. I ett sådant läge torde också möjligheterna till ett inordnande av sysselsättningspolitiskt motiverade arbetsföretag i verkets normala verksamhet vara goda.

Av de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation m. fl. anförda betänkligheter mot att arbetsförmedlingsorganens chefsmyndighet även fullgör statliga arbetsgivaruppgifter kan jag icke heller dela. Den åberopade konfliktsituationen torde överhuvudtaget icke vara aktuell, när det gäller i arbetslöshetsbekämpande syfte anordnade arbeten. Om särskilda förhållanden skulle, såsom fallet varit under krigsåren, nödvändiggöra, att åt arbetsmarknadsorganen uppdrages bedrivandet av arbeten, vilka icke i första hand ha nämnda syfte, synes det mig självfallet, att endast arbetenas art och icke den omständigheten att de bedrivs av arbetsmarknadsorganen får tillåtas inverka på arbetsförmedlingens handhavande av förmedlingsverksamheten.

Jag ansluter mig sålunda till utredningens förslag att arbetsmarknadsstyrelsen skall organiseras för att i viss utsträckning bedriva arbetsföretag i egen regi och att styrelsen skall svara för beredskapslagring av arbetsmaskiner m. m.

Det torde få ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att till prövning upptaga frågan om gränsdragningen mellan myndigheternas verksamhetsområden samt att, i den mån så erfordras, underställa Kungl. Maj:t därvid uppkommande spörsmål till avgörande.

Arbetsmarknadskommissionens nuvarande befattning med arbetslöshets hjälp enligt *u n d e r s t ö d s l i n j e n* torde, såsom utredningen föreslagit, böra överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen. Därest socialvårdskommitténs utredningsarbete skulle föranleda en väsentlig omläggning av hjälpsystemet för arbetslösa, torde frågan få upptagas till förnyad prövning.

Utredningens förslag, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta arbetsmarknadskommissionens befattning med de *arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilka betingas av brist på arbetskraft*, har icke mött erinran under remissbehandlingen. Jag ansluter mig även i denna del till utredningens förslag. Arbetsmarknadsstyrelsen bör sålunda vara centralmyndighet för byggnadsregleringen.

Styrelsen bör tills vidare även fortsätta arbetsmarknadskommissionens för närvarande bedrivna rådgivande verksamhet i frågor rörande industrilokalisering — en verksamhetsgren, som har betydelse såväl ur arbetslöshetssynpunkt som med hänsyn till nu rådande arbetskraftsbrist. I sistnämnda hänseende får jag erinra om att statsrådet Ericsson jämlikt bemyndigande den 14 februari 1947 tillkallat särskilda sakkunniga för utredning rörande näringslivets lokalisering. I den mån resultatet av detta utredningsarbete ger anledning därtill, torde frågan om industrilokaliseringen senare få upptagas till förnyad prövning.

Arbetsmarknadskommissionen handhar för närvarande den planläggande verksamheten rörande *dispositionen av arbetskraften under krig och därmed jämställda förhållanden*, i vilken verksamhet bland annat uppskovsväsendet ingår. Kommissionen håller vidare kansli åt den av representanter för arbetsmarknadskommissionen och livsmedelskommissionen bestående riksblockmyndigheten, vilken är centralmyndighet för arbetsblockorganisationen. Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall överta arbetsmarknadskommissionens nuvarande uppgifter på förevarande område samt att styrelsen skall träda i riksblockmyndighetens ställe såsom centralorgan för arbetsblockorganisationen. I sistnämnda del har utredningens förslag avstyrkts av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och livsmedelskommissionen, vilka föreslå att frågan om arbetsblockorganisationens fortsatta utformning och uppgifter skall bli föremål för utredning innan frågan om centralmyndigheten för densamma löses. Riksnämnden har härjämte anförts, att det ur nämndens synpunkt vore synnerligen önskvärt om de frågor, som sammanhånga med de olika beredskapsproblemen på hithörande område, ej nu slutgiltigt lösas utan att därmed får anstå till dess riksnämnden är

i stånd att framlägga ett utformat förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation.

Jag finner de i fråga om riksblockmyndigheten framförda erinringarna mot utredningens förslag värda beaktande och föreslår därför, att nämnda myndighet får bestå i avbidan på resultatet av den av riksnämnden omnämnda utredningen rörande arbetsblockorganisationen. Däremot bör arbetsmarknadsstyrelsen såsom utredningen föreslagit överta arbetsmarknadskommissionens befattning med uppskovsväsendet och därmed sammanhängande frågor ävensom den av kommissionen bedrivna allmänt planläggande verksamheten rörande arbetskraftsdispositionen under krigsförhållanden. Frågan om den närmare gränsdragningen mellan riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och arbetsmarknadsstyrelsen torde icke påverka detta principiella ställningstagande. I vilken utsträckning tidigare upprättad planläggning i framtiden skall upprätthållas, torde få avgöras i annat sammanhang.

Jag övergår härefter till frågan om *gränsdragningen mellan arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen*. I denna del har utredningen föreslagit, att tillsynen över den privata arbetsförmedlingen samt de erkända arbetslöshetskassorna skall överflyttas till arbetsmarknadsstyrelsen, medan tillsynen över den sociala hemhjälpen och förlikningsmannaväsendet samt den av socialstyrelsen handhavda arbetsmarknadsstatistiken tills vidare skola kvarstå hos socialstyrelsen. Beträffande förlikningsmannaväsendet och statistiken har utredningen förutsatt, att frågan om den centrala organisationen upptages till prövning efter det särskilda utredningar rörande ifrågavarande båda områden verkställts.

Utredningens förslag om överflyttning av tillsynen över de erkända arbetslöshetskassorna har vid remissbehandlingen avstyrkts endast av statskontoret, vilket till stöd härför åberopat pågående utredningsarbete rörande socialvårdens framtida utformning. Förslaget i denna del har däremot tillstyrkts av bland andra socialstyrelsen, socialvårdskommittén, de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation, landsorganisationen, arbetsgivareföreningen och tjänstemännens centralorganisation. För egen del finner jag det naturligt, att ärendena rörande arbetslöshetsförsäkringen, vilka nära sammanhånga med de arbetsförmedlings- och arbetslöshetsuppgifter som enligt förslaget skola fullgöras av arbetsmarknadsstyrelsen, böra överflyttas till denna. Jag tillstyrker sålunda utredningens förslag i denna del.

Mot förslaget om överflyttande av tillsynen över den privata arbetsförmedlingen har någon erinran icke framställts. Ehuru otvivelaktigt ett visst konkurrensförhållande består mellan den offentliga och den privata arbetsförmedlingen, synes det mig icke vara lämpligt, att tillsynen över den senare kvarligga hos socialstyrelsen, vilken vid bifall till den av mig föreslagna organisationen i övrigt i framtiden kommer att ha endast ringa kontakt med arbetsförmedlingsspörsmål. Tillsynen bör därför överflyttas till den centrala arbetsförmedlingsmyndigheten, arbetsmarknadsstyrelsen. Jag vill emellertid påpeka, att jag vid behandlingen i det följande av frågan om ärendenas fördelning mellan de olika byråerna inom arbetsmark-

nadsstyrelsen kommer att förordas, att ärenden rörande den privata och den offentliga arbetsförmedlingen handläggas på skilda byråer. Härigenom torde eventuella farhågor undanröjas för att icke den objektivitet, som självfallet skall präglade handläggningen av förstnämnda ärendesgrupp, upprätthålles.

Frågan om tillsynen över den sociala hemhjälpens har i remissyttrandena varit föremål för delade meningar, i det att socialstyrelsen tillstyrkt utredningens förslag att tillsynen skall kvarligga hos styrelsen, medan bland andra arbetsmarknadscommissionen och två länsstyrelser ifrågasatt överflyttning av tillsynen till arbetsmarknadsstyrelsen. I detta sammanhang torde även böra erinras, att 1941 års befolkningsutredning i det förslag, som ligger till grund för nu gällande bestämmelser rörande den sociala hemhjälpens verksamhet, förordade förläggning av tillsynen till socialstyrelsen endast såsom ett provisorium, samt att utredningen i sitt betänkande om befolkningspolitikens organisation (SOU 1946: 53) förutskickat, att utredningen i ett senare betänkande kommer att föreslå överflyttning av tillsynen till arbetsmarknadscommissionen.

För egen del har jag i propositionen nr 71/1947 angående anslag till den sociala hemhjälpens verksamhet för budgetåret 1947/48 anført, att då verksamheten med den av mig i nämnda sammanhang förordade utbyggnaden kommer att närma sig den av befolkningsutredningen på sin tid angivna ramen, behovet av och riktlinjerna för en ytterligare utbyggnad borde bli föremål för utredning. Denna utredning skulle verkställas i så god tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1948 års riksdag. Det synes mig lämpligt, att med ett definitivt ställningstagande till frågan om tillsynsmyndigheten för verksamheten får anstå till dess resultatet av nämnda utredning föreligger. Jag tillstyrker sålunda förslaget, att socialstyrelsen tills vidare skall vara tillsynsmyndighet för den sociala hemhjälpens verksamhet.

Vad angår förlikningsmannaväsendet vill jag erinra, att 1945 års riksdag i skrivelse nr 240 hemställt om utredning rörande förstärkning av detsamma. Kungl. Maj:t har den 12 juli 1946 uppdragit åt socialstyrelsen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. I avbidan på resultatet härav och av den ytterligare utredning, som eventuellt kan föranledas av landsorganisationens bebådade framställning i ämnet, torde frågan om den framtida centrala organisationen på förevarande område icke böra upptagas till närmare prövning. Jag tillstyrker sålunda utredningens förslag att ärendena rörande förlikningsmannaväsendet tills vidare skola såsom hittills handhas av socialstyrelsen.

Arbetsmarknadsstatistikens organisation och utformning i övrigt torde få göras till föremål för översyn i särskild ordning. Tills vidare bör, såsom utredningen föreslagit, den hittills mellan det centrala arbetsmarknadsorganet och socialstyrelsen tillämpade fördelningen av det statistiska arbetet bestå.

I detta sammanhang torde jag få omnämna, att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1946 tillkallat ordföranden i statens utlänningskommission N. Hagelin att inom socialdepartementet verkställa

översyn av *statens utlänningskommissionens och statens flyktingsnämnds* verksamhet och organisation. Denna översyn syftar till att skapa en efter fredsmässiga förhållanden anpassad ordning för handläggningen av de frågor, som hittills ankommit på nämnda organ. Utredningsmannen, som numera fullgjort sitt uppdrag, har härvid bland annat föreslagit, att vissa delar av den nu på utlänningskommissionen och flyktingsnämnden ankommande verksamheten skall överflyttas till arbetsmarknadskommissionen. I särskild proposition till riksdagen biträder jag i huvudsak utredningsmannens förslag i denna del.

Såsom utredningen anfört synes i förevarande sammanhang icke finnas anledning att föreslå ändring i *försvarets socialbyrås* ställning.

Utredningen har rörande arbetsmarknadsstyrelsens *ställning i förhållande till Kungl. Maj:t* uttalat, att i den mån styrelsen får att syssla med verksamhet av kriskaraktär den kommer att vara i behov av samma befogenhet till självständigt handlande, som tidigare tillkommit arbetslöshetskommissionen och nu tillkommer arbetsmarknadskommissionen. Utredningen har särskilt pekat på frågan om befogenheten att besluta om igångsättande av arbetsföretag vid arbetslöshet. Det är enligt min mening ofrånkomligt, att det centrala arbetsmarknadsorganet, även om detsamma organiseras såsom ett centralt verk, måste kunna beredas samma ställning i krissituationer, som de på området hittills verksamma krismyndigheterna erhållit. Arbetsmarknadsstyrelsen bör sålunda ha ett vidsträckt utrymme för självständigt handlande och följaktligen icke bindas av detaljerade föreskrifter, som kunna vara ägnade att försvåra möjligheterna till snabba och effektiva ingripanden från styrelsens sida i de ofta snabbt växlande förhållanden, som föreligga på arbetsmarknadens område.»

I de likalydande motionerna I: 320 och II: 476 har på anförda skäl yrkats, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta att avslå propositionen och att för nästkommande budgetår anvisa, bland andra, sådana, av vederbörande utskott beräknade anslag under femte huvudtiteln för statens arbetsmarknadskommission, att den nuvarande organisationen i stort bibehålles.

Arbetsmarknadsstyrelsens sammansättning m. m. Efter att ha lämnat en redogörelse för gällande bestämmelser rörande statens arbetsmarknadskommission, utredningens förslag och däröver avgivna yttranden samt för vissa frågor rörande handläggningen inom arbetsmarknadsstyrelsen av ärenden om arbetslöshetsförsäkring (s. 37—46) har *föredragande statsrådet* för egen del anfört följande.

»Utredningen har föreslagit, att ledamöterna i arbetsmarknadsstyrelsen skola vara verkets generaldirektör och överdirektör samt sju andra av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Av sistnämnda sju ledamöter skola enligt förslaget två representera arbetsgivarna, två arbetarna och en tjänstemännen, medan återstående två ledamöter icke skola företräda vissa bestämda intressen. Förslaget kan sägas innebära, att arbetsmarknads-

styrelsen skulle få samma sammansättning som arbetsmarknadskommissionen nu har med det undantaget, att antalet ledamöter skulle minskas med en. Styrelsens byråchefer skola enligt förslaget icke vara ledamöter men — liksom andra tjänstemän hos styrelsen — ha skyldighet att om de såsom föredragande hysa från styrelsens beslut avvikande mening låta anteckna denna till protokollet.

Mot förslaget att arbetsmarknadens partsorganisationer skola vara företrädare bland styrelsens ledamöter har erinran icke riktats under remissbehandlingen. Jag finner också för min del själfvallet, att en dylik representation måste finnas i arbetsmarknadsstyrelsen liksom den nu finns i arbetsmarknadskommissionen.

Däremot ha i flera yttranden invändningar gjorts mot att byråcheferna icke skulle erhålla ledamötsställning. I några yttranden har föreslagits, att byråchef i vart fall skall vara ledamot vid handläggningen av ärenden, som tillhöra hans byrå, eller i ärenden, där han är föredragande.

Jag delar i viss mån betänkligheterna mot att byråcheferna helt uteslutas ur den beslutande församlingen. Emellertid är jag liksom utredningen av den uppfattningen, att de praktiska synpunkterna böra vara avgörande i detta fall. Det synes mig angeläget, att den beslutande församlingen erhåller ett relativt begränsat antal ledamöter. Då jag i det följande föreslår inrättande av åtta byråer inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, låter sig nämnda synpunkt icke förena med att byråcheferna erhålla ledamötsställning. De böra emellertid regelmässigt vara närvarande vid styrelsens sammanträden och därvid äga deltaga i överläggningarna. För att bereda byråcheferna möjlighet att bringa en från styrelsens beslut avvikande mening till uttryck föreslår jag härjämte, att byråchef skall vara berättigad att låta till protokollet anteckna sådan avvikande mening, oavsett om han är föredragande i ärendet eller om detta tillhör hans byrå. Föredragande byråchef bör liksom annan tjänsteman, vilken är föredragande, vara skyldig att anmäla avvikande mening.

Jag ansluter mig sålunda till utredningens förslag att ledamöterna i styrelsen skola vara generaldirektören, överdirektören och ett antal av Kungl. Maj:ts särskilt utsedda ledamöter. Med hänsyn till det önskemål om begränsning av den beslutande församlingens storlek, varom jag förut talat, har jag icke något att erinra mot att antalet särskilt utsedda ledamöter begränsas till sju. Av dessa böra, såsom utredningen föreslagit, fem företrädare arbetsmarknadens partsorganisationer.

De särskilt utsedda ledamöterna i styrelsen torde böra förordnas för högst tre år i sänder. För var och en av ifrågavarande ledamöter bör finnas ersättare.

Generaldirektören bör vara ordförande i styrelsen. Vid förfall för honom bör överdirektören inträda såsom ordförande.

Såsom utredningen föreslagit anser jag, att den nu beträffande arbetsmarknadskommissionen gällande föreskriften om överbefälhavarens representation bland ledamöterna vid behandling av uppskovsärenden bör upp-

höra. Samarbetet mellan arbetsmarknadsstyrelsen och de militära myndigheterna samt de senares möjlighet att göra sin uppfattning i arbetsmarknadsfrågor gällande bör tillgodoses i annan ordning, som närmare ansluter till numera tillämpad praxis.

Utredningen har föreslagit, att delegationer skola kunna inrättas för särskilda ärendesgrupper, d. v. s. att styrelsens beslutande församling i vissa ärendesgrupper skall kunna ges en annan sammansättning än den vanliga. En sådan delegation föreslås för ärenden rörande steninköp och en annan för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Beträffande sistnämnda delegation ha olika åsikter kommit till uttryck.

En ledamot i utredningen har liksom bland remissinstanserna arbetsgivareföreningen ansett delegationen överflödig. Flertalet myndigheter m. fl., vilka uttalat sig i denna fråga, har emellertid tillstyrkt delegationens inrättande. För min del ansluter jag mig till förslaget härom.

Enligt utredningens förslag skall nu ifrågavarande delegation bestå av generaldirektören, överdirektören, en av Kungl. Maj:t utsedd jurist samt fyra av Kungl. Maj:t utsedda företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna. De sistnämnda skulle sålunda få majoritet i delegationen. Utredningen har förklarat sig medveten om att ur principiell synpunkt invändningar kunna resas mot en dylik anordning men har ansett, att någon risk för missbruk från kassornas sida icke föreligger. Förenämnde reservant inom utredningen har emellertid förklarat sig i varje fall icke kunna ansluta sig till majoritetens förslag rörande delegationens sammansättning. En annan ledamot har biträtt förslaget i denna del men förordat, att om generaldirektören icke kan godta ett av kassarepresentanterna dikterat beslut i visst ärende, han skall ha befogenhet att hänskjuta ärendet till avgörande av styrelsen i dess ordinarie sammansättning, förstärkt med de fem särskilda ledamöterna i delegationen.

I flera yttranden har den föreslagna majoritetsställningen för arbetslöshetskassornas företrädare avstyrkts under åberopande av principiella skäl. I några yttranden har även framhållits önskvärdheten av att i delegationen ingår en ledamot med matematisk eller statistisk utbildning.

De åberopade principiella skälen mot att de erkända arbetslöshetskassornas företrädare tillförsäkras majoritetsställning inom delegationen synas mig icke vara av utslagsgivande art. Erfarenheterna av kassornas sätt att hittills handha verksamheten synas ge vid handen, att något starkare statligt grepp över densamma icke erfordras. Det förefaller tvärtom lämpligt, att kassorna erhålla det mått av självstyrelse inom ramen för de av statsmakterna uppdragna riktlinjerna för verksamheten, som en majoritetsställning inom tillsynsmyndigheten skulle innebära. Jag anser mig sålunda böra tillstyrka utredningens förslag i princip.

Jag är emellertid av den uppfattningen, att behovet av försäkringsteknisk-matematisk sakkunskap vid handläggningen av försäkringsärendena är lika framträdande som behovet av juridisk sakkunskap. Enligt utredningens förslag skulle behovet av sistnämnda men icke av förstnämnda sakkunskap

säkerställas inom delegationen. Om även en ledamot med försäkringsteknisk-matematisk sakkunskap skulle ingå i delegationen skulle, för bibehållande av majoritetsställningen för kassarepresentanterna, antalet ledamöter i delegationen bli större än jag kan finna lämpligt. Jag förordar därför, att såväl den juridiska som den försäkringstekniskt-matematiska expertisen skall företrädas av tjänstemän, som närvara vid delegationens sammanträden. Försäkringsteknisk-matematisk sakkunskap måste under alla förhållanden vara företrädd inom den byrå, försäkringsbyrån, inom vilken försäkringsärendena enligt mitt i det följande utvecklade förslag skola beredas. Juridisk expertis torde kunna erhållas antingen från försäkringsbyrån eller från någon av styrelsens andra byråer. Under dessa förhållanden synes det sammanlagda antalet ledamöter i delegationen kunna minskas till fem, nämligen generaldirektören, överdirektören och tre företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna. Sistnämnda tre ledamöter böra utses av Kungl. Maj:t för tre år i sänder.

Vid förfall för generaldirektören bör överdirektören i hans ställe vara ordförande i delegationen. Vid förfall för generaldirektören eller överdirektören synes chefen för försäkringsbyrån böra inträda som ledamot i delegationen. För kassarepresentanterna böra ersättare finnas utsedda.

Den närmare avgränsningen av delegationens befogenheter dels gentemot styrelsen i dess allmänna sammansättning och dels gentemot generaldirektören har behandlats — förutom i vissa yttranden över utredningens förslag — av de sakkunniga, vilka på sin tid tillkallades för att inom socialdepartementet biträda med utredning rörande de åtgärder som behövde vidtagas vid en överflyttning från socialstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen av ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring. Såvitt angår avgränsningen gentemot styrelsen i dess allmänna sammansättning innebär vad som anförts i nämnda sakkunnigas promemoria, att ärenden, i vilka det försäkringsmässiga elementet icke är dominerande, skola handläggas av styrelsen i dess allmänna sammansättning. Detta skulle sålunda ske beträffande bland annat personalärenden rörande försäkringsbyrån och lagstiftningsfrågor av större vikt och räckvidd. De sakkunniga förutsätta, att delegationen skall ha yttranderätt i ärenden av sistnämnda art. Några remissinstanser, däribland de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation, ha däremot framhållit, att delegationen bör ha avgörandet även i personalärenden och andra rent administrativa ärenden i samband med försäkringsverksamheten.

I förevarande fråga ansluter jag mig till den principiella inställning, som kommit till uttryck i nämnda sakkunnigas uttalande. Vad jag i det föregående anført rörande lämpligheten av en viss självstyrelse för arbetslöshetskassorna hänför sig i stort sett till ärenden av mera utpräglat försäkringsmässig karaktär. Beträffande ärenden, i vilka det rent administrativa elementet överväger, gör sig icke samma intresse av självstyrelse gällande. Tvärtom fordrar samordningen av de olika grenarna av styrelsens verksamhet, att vissa dylika administrativa ärenden åtminstone formellt handläggas av styrelsen i dess allmänna sammansättning. Delegationen bör emellertid i samtliga sådana

ärenden av större vikt ha möjlighet att avge yttrande. Jag förordar därför, att på delegationen skola ankomma ärenden rörande erkända arbetslöshetskassor samt deras verksamhet, dock att frågor rörande framställningar om anslag, lagstiftningsfrågor av större vikt samt andra frågor av större betydelse för den allmänna arbetsmarknadspolitiken skola handläggas av styrelsen i dess ordinarie sammansättning. Även frågor rörande försäkringsbyråns personal och organisation böra handläggas i sistnämnda ordning. Delegationen bör ha rätt att yttra sig i frågor, som skola avgöras av styrelsen i dess allmänna sammansättning men som beröra delegationens verksamhetsområde. Vid tvekan i vilken ordning visst ärende skall handläggas, bör generaldirektören ha att fatta beslut härom.

Beträffande gränsdragningen mellan delegationens och generaldirektörens befogenheter måste uppenbarligen tillämpas den principen, att ärenden av större vikt skola hänskjutas till delegationen, medan ärenden av mera rutinmässig karaktär skola avgöras av generaldirektören eller, efter hans bemyndigande, av överdirektören eller befattningshavare tillhörande försäkringsbyrån. Gränsdragningen i förevarande hänseende torde icke behöva behandlas närmare i detta sammanhang.

Såsom utredningen framhållit, synes någon anledning icke finnas att bibehålla det råd, som nu finns vid arbetsmarknadskommissionens sida. Icke heller den nu i anslutning till socialstyrelsen verksamma rådgivande nämnden för den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen synes erforderlig efter införande av delegationen för försäkringsärendena. Slopandet av denna nämnd förutsätter viss ändring av förordningen om erkända arbetslöshetskassor, vilken jag anmäler i annat sammanhang denna dag.

Å andra sidan finner jag angeläget, att arbetsmarknadsstyrelsen beredes möjlighet att i mån av behov anlita experter och sakkunniga. Såsom i vissa yttranden framhållits, synes behov bland annat föreligga för styrelsen att äga tillgång till sakkunskap i frågor rörande kvinnlig arbetskraft. Detta behov bör enligt min mening tillgodoses genom inrättande av en särskild sakkunnigdelegation för nämnda frågor. Den smidigaste anordningen synes härvid vara, att arbetsmarknadsstyrelsen tillkallar de sakkunniga.

Vad nu anförts synes böra äga motsvarande tillämpning i fråga om den av kommittén för partiellt arbetsföra föreslagna delegationen för arbetsvårdsfrågor. Om behov anses föreligga av ett särskilt organ för underlättande av samarbetet mellan de myndigheter, vilka ha befattning med frågor rörande nämnda klientel, synes i avbidan på vidare erfarenhet en samsarbetsdelegation böra inrättas genom överenskommelse mellan de berörda myndigheterna.»

I de likalydande motionerna I: 321 och II: 475 har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i de i propositionen föreslagna principerna för arbetsmarknadsstyrelsens ordnande, att ärenden beträffande arbetslös-

hetsförsäkring antingen måtte handläggas av arbetsmarknadsstyrelsens plenum enligt principer, som för ärenden i allmänhet äro gällande, eller ock i särskild delegation, så sammansatt, att representanterna för de erkända arbetslöshetskassorna ej äro i majoritet.

Byråindelningen. Av den i propositionen intagna redogörelsen (s. 50—68) framgår i huvudsak följande. Arbetsmarknadskommissionens kansli, som är indelat i två avdelningar, består sedan den 1 augusti 1946 av sex byråer samt fem fristående sektioner. Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall organiseras i en permanent del och en krisdel, och för den permanenta organisationen har utredningen föreslagit följande sju byråer, nämligen första arbetsförmedlingsbyrån, andra arbetsförmedlingsbyrån, försäkringsbyrån (överflyttad från socialstyrelsen), sociala byrån, tekniska byrån, försvarsbyrån och kanslibyrån och för varje byrå har utredningen angivet vilka ärendens handläggning, som avses skola ankomma på byrån. I de över utredningens förslag avgivna utlåtandena hava föreslagits vissa ändringar i byråindelningen. Sålunda hava vissa myndigheter m. fl. föreslagit inrättande av en särskild katedralbyrå, och vissa myndigheter m. fl. hava ansett en särskild planläggningsbyrå böra organiseras i stället för att fördela planläggningsuppgifterna å olika byråer på sätt utredningen funnit sig böra föreslå.

För egen del har *föredragande statsrådet* anfört följande.

»I direktiven för utredningen anförde jag, att med hänsyn till de från tid till annan ytterst skiftande förhållandena på arbetsmarknaden, som i sista hand måste komma att bestämma omfattningen och utformningen av ett centralt arbetsmarknadsorgans verksamhet, särskild uppmärksamhet av utredningen borde ägnas åt frågan hur rimliga anspråk på organisationens elasticitet skola kunna låta sig förena med kravet på nödig stadga och kontinuitet i fråga om verksamhetens bedrivande. Angivna synpunkt har beaktats av utredningen bland annat på det sätt, att utredningen i sitt förslag uppdelat arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation i en permanent del och en krisdel. Till den permanenta delen hänför utredningen personalorganisationen för de arbetsuppgifter, vilka kunna anses vara av bestående natur och för vilka personalbehovet kan fastställas med rimlig säkerhet. Inom denna del avses ordinarie och extra ordinarie befattningar komma till användning i den utsträckning, som är vanlig inom den icke krisbetonade statsförvaltningen. Inom krisdelen däremot beräknas lösligare anställningsförhållanden få komma till användning i större eller mindre omfattning. Ehuru gränsen mellan den permanenta delen och krisdelen under vissa förhållanden torde komma att te sig flytande, synes mig den av utredningen gjorda uppdelningen ur praktisk synpunkt lämplig. I betydligt större omfattning än vad gäller de centrala verken i allmänhet, torde man beträffande arbetsmarknadsstyrelsen få räkna med att den för permanenta arbetsuppgifter avsedda organisationen måste kompletteras med en till omfattningen varierande men under vissa förhållanden sannolikt mycket omfat-

tande organisation för krisuppgifter. Oavsett vilka anställningsvillkor, som komma att bli gällande för personalen inom sistnämnda del av organisationen — till frågan härom återkommer jag i det följande vid behandlingen av krisorganisationen — måste otvivelaktigt i olika sammanhang skillnad göras mellan ifrågavarande båda delar av personalorganisationen.

Utredningens förslag avser endast den permanenta delen av arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation. Utanför denna del har utredningen lämnat den personalorganisation, som erfordras för handhavande av de nu på arbetsmarknadskommissionen ankommande ärendena rörande byggnadsregleringen samt utlännings- och arkivarbetsärendena. Såvitt angår byggnadsregleringen har denna uppfattning icke mött gensaga. Det synes också självfallet, att ett tillskapande i nuvarande läge av en permanent organisation för denna reglering icke kan komma i fråga.

Utredningen har motiverat sitt ställningstagande till utlänningsärendena därmed, att det centrala arbetsmarknadsorganets befattning med nämnda ärenden är beroende av hela den för utlänningsverksamheten uppbyggda krisorganisationens framtida ställning, vilken fråga icke är löst. Under remissbehandlingen ha utlänningskommissionen samt den sakkunnige, som tillkallats för översyn av nämnda kommissions och statens flyktingsnämnds verksamhet och organisation m. m., föreslagit, att viss personal för utlänningsärendena bör beräknas inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation. För egen del är jag ännu icke beredd att förorda ett mera stadigvarande inordnande i arbetsmarknadsstyrelsen av en organisation för utlänningsärendena. Jag behandlar därför organisationen i denna del i samband med min behandling i det följande av organisationen för byggnadstillståndsärendena.

Till frågan om organisationen för arkivarbetena återkommer jag vid behandlingen av personalorganisationen för sociala byrån.

Utredningens förslag innebär bland annat, att inom den permanenta organisationen skall beräknas viss personal för arbetslöshetsärenden. Utredningen har motiverat detta med erfarenheten av det stadigvarande behovet av personal för dessa ärenden samt med beredskapssynpunkter. Jag vill särskilt uttala min principiella anslutning till utredningens förslag i denna del. Visserligen måste man räkna med att behovet av personal för detta ändamål kommer att vara i hög grad avhängigt av konjunkturutvecklingen, men det synes mig riktigt, att den minimiorganisation, som kan beräknas vara erforderlig även under goda konjunkturer, erhåller plats inom den permanenta organisationen.

Såsom utredningen anfört måste beredskapssynpunkterna tillmätas avsevärd betydelse vid utformandet av arbetsmarknadsstyrelsens kansliorganisation. När det gäller byråindelningen kunna dessa synpunkter enligt utredningens mening tillgodoses antingen genom att för viss beredskapssuppgift inrättas en särskild byrå, vilken vid behov kompletteras genom ökning av personalen, eller också genom att för ändamålet inom en byrå organiseras en underavdelning, vilken vid behov tillfälligt brytes ut till själv-

ständig byrå. Arbetsmarknadskommissionen har i sitt yttrande ännu starkare än utredningen framhållit beredskapssynpunkterna och företräder den uppfattningen, att samtliga byråer, vilka kunna beräknas bli erforderliga under en arbetslöshetskris, också böra ingå i den permanenta organisationen. Häremot vill jag anföra, att beredskapssynpunkterna givetvis måste vägas mot ekonomiska hänsyn samt uppfattningen om den organisation som kan anses behöflig under tider, då kris icke råder. Man synes sålunda icke böra utesluta en organisationsform, där man räknar med utflyttning under krisförhållanden av större eller mindre delar av permanenta byråer. Härför talar även den omständigheten, att en bedömning i förväg av den lämpliga organisationen under en kristid alltid måste innefatta vissa osäkerhetsmoment.

Jag övergår härefter till att behandla byråorganisationen för de olika grupperna av ärenden och upptar därvid först frågan om organisationen för arbetsförmedlingsärendena.

Utredningen har för handläggningen av dessa ärenden föreslagit inrättande av två byråer, benämnda första och andra arbetsförmedlingsbyråerna. På andra arbetsförmedlingsbyrån skulle enligt förslaget ankomma ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning samt partiellt arbetsföra, medan övriga arbetsförmedlingsärenden skulle handläggas innan första arbetsförmedlingsbyrån. I remissutlåtandena ha statskontoret och överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen ifrågasatt, huruvida icke de av utredningen föreslagna båda byråerna böra sammanföras till en byrå. Kommittén för partiellt arbetsföra har förklarat sig vidhålla ett av kommittén tidigare framfört förslag, att en särskild arbetsvårdsbyrå skall inrättas för ärenden rörande partiellt arbetsföra. Arbetsmarknadskommissionen har i likhet med ytterligare några remissinstanser föreslagit, att ärendena rörande partiellt arbetsföra skola handläggas inom första arbetsförmedlingsbyrån och att sålunda endast ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning skola ankomma på den av utredningen föreslagna andra arbetsförmedlingsbyrån. Slutligen har socialstyrelsen ifrågasatt, att ärenden rörande den privata arbetsförmedlingen skola handläggas å annan byrå än någon av arbetsförmedlingsbyråerna.

För egen del anser jag med hänsyn till arbetsförmedlingsärendenas omfattning uteslutet, att dessa ärenden skola kunna sammanföras inom endast en byrå. En sådan organisation skulle enligt min mening sannolikt icke kunna undgå att medföra ogynnsamma återverkningar på effektiviteten i ledningen av arbetsförmedlingsverksamheten. Jag ansluter mig därför till förslaget om uppdelning av ifrågavarande ärenden på två byråer. Härvid kan jag i nuvarande läge icke förorda inrättande av en särskild arbetsvårdsbyrå. Frågan härom torde böra anstå i vart fall till dess principiell ställning tagits till frågan om arbetsvård för partiellt arbetsföra i allmänhet. Å andra sidan delar jag icke de betänkligheter, som framförts mot förslaget att sammanföra ärendena rörande de partiellt arbetsföra med ärendena rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning inom den föreslagna andra arbetsförmedlings-

byrån. Ärendena rörande partiellt arbetsföra äga utan tvivel ett nära samband icke enbart med yrkesvägledningen utan även med arbetsförmedlingsärendena i övrigt. Med hänsyn till sin omfattning och vikt torde de emellertid under alla förhållanden böra tillförsäkras en relativt fristående ställning i organisatoriskt hänseende. Detta synes lämpligen kunna ske genom att de förläggas till en särskild sektion inom den byrå, där ärenden rörande ungdomsförmedling och yrkesvägledning handläggas. Jag biträder sålunda utredningens förslag till fördelning av ärendena mellan de två arbetsförmedlingsbyråerna. Av praktiska skäl och med hänsyn till att yrkesvägledningen torde få betraktas som huvuduppgiften för den byrå, som av utredningen benämnts andra arbetsförmedlingsbyrån, anser jag dock att denna byrå bör erhålla benämningen yrkesvägledningsbyrån. Den av utredningen föreslagna första arbetsförmedlingsbyrån bör härvid benämnas endast arbetsförmedlingsbyrån.

På ytterligare en punkt vill jag förorda avvikelse från utredningens förslag. I likhet med socialstyrelsen finner jag således mindre lämpligt, att ärendena rörande den privata arbetsförmedlingen förläggas till någon av de nu nämnda byråerna. Ifrågavarande ärenden torde i stället böra handläggas inom kanslibyrån.

Utredningen har föreslagit inrättande av tre byråer med huvudsaklig uppgift att handlägga arbetslöshetsärenden, nämligen en försäkringsbyrå, en social byrå och en teknisk byrå. Försäkringsbyrån motsvarar socialstyrelsens nuvarande arbetsmarknadsbyrå, vilken föreslås överflyttad till arbetsmarknadsstyrelsen. Inom denna byrå skulle dock i framtiden endast ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring handläggas. Någon erinran mot förslaget i denna del har icke framförts under remissbehandlingen. Även jag ansluter mig till förslaget såvitt angår försäkringsbyrån.

Utredningen har i sitt betänkande diskuterat lämpligheten av en organisation, där arbetslöshetsärendena i övrigt skulle fördelas på tre byråer, nämligen en planlägningsbyrå, en social byrå och en teknisk byrå. På skäl, för vilka redogörelse lämnats i det föregående, har utredningen emellertid avvisat alternativet med en särskild planlägningsbyrå och förordat planlägningsarbetets uppdelning på sociala och tekniska byråerna. I remissyttrandena har arbetsmarknadskommissionen liksom åtskilliga andra myndigheter och organisationer föreslagit, att en planlägningsbyrå skall ingå i byråorganisationen.

Jag vill för min del helt biträda den uppfattning om planlägningsarbetets stora betydelse, som kommit till uttryck i sistnämnda remissyttrandet. Det synes mig därför vara en angelägenhet av största vikt, att förutsättningar skapas för att planlägningsarbetet skall kunna bedrivas effektivt. Detta förutsätter emellertid enligt min mening icke inrättande av en särskild planlägningsbyrå. Såsom utredningen anfört bör under nuvarande förhållanden planlägningsarbetet vara en huvuduppgift för båda de av utredningen föreslagna byråerna, sociala byrån och tekniska byrån. Dessa byråer böra, i nära

samverkan med varandra, svara för var sin sida av planläggningsarbetet. Härigenom undvikes att planläggning och verkställighet skiljas åt, vilket — åtminstone under nuvarande förhållanden, då verkställighetsuppgifterna ha en begränsad omfattning — torde främja beredskapen. Vidare synes genom denna anordning förutsättningar skapas för ett effektivt utnyttjande av sociala och tekniska byråernas personal.

Vad jag nu anfört utesluter icke att under en arbetslöshetskris, då verkställighetsuppgifternas omfattning avsevärt ökar, en utflyttning av planläggningsverksamheten helt eller delvis till en eller flera särskilda byråer kan befinnas lämplig. Vidare synes det tänkbart, att det utredningsarbete rörande näringslivets lokalisering, som igångsatts jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 februari 1947, kan ge anledning till omprövning av frågan om en planläggningsbyrå.

Jag ansluter mig sålunda till utredningens förslag, att för närvarande endast två byråer skola inrättas för ifrågavarande ärenden.

Vad angår k a m e r a l - o c h i n t e n d e n t u r ä r e n d e n a, för vilka inom arbetsmarknadskommissionens kansli finns en särskild byrå, kameral- och förrådsbyrån, har utredningen föreslagit, att kameralärendena skola handläggas inom kanslibyrån och att intendenturärendena skola föras till tekniska byrån. Såväl arbetsmarknadskommissionen som flera andra myndigheter och organisationer ha föreslagit, att den nuvarande kameral- och förrådsbyrån skall bibehållas såsom särskild byrå. Av vad som anförts i remissutlåtandena har jag blivit övertygad om att utredningens förslag i denna del icke innebär en tillfredsställande lösning. Ett genomförande av förslaget skulle innebära en återgång till en organisation, som tidigare tillämpats inom arbetsmarknadskommissionens kansli men befunnits mindre lämplig. De arbetsuppgifter, som enligt utredningsförslaget skola ankomma på kanslibyrån — förutom de kamerala ärendena i huvudsak personalärenden, juridiskt-administrativa ärenden och statistikärenden — äro nämligen alltför omfattande för en enda byrå. Ett genomförande av förslaget torde därför innebära risk för att i första hand kameralärendena icke komma att kunna ägnas den omsorgsfulla handläggning dessa ärenden kräva. Även tekniska byrån skulle få en relativt stor omfattning i den föreslagna utformningen, vilket torde medföra en viss risk för eftersättande av intendenturärendena. Såsom i ett par remissutlåtanden framhålles, synes det vidare önskvärt, att förrådsverksamheten erhåller en från den byggande verksamheten mera självständig ställning än följden skulle bli vid ett genomförande av utredningens förslag. Med hänsyn till det anförda ansluter jag mig till det av arbetsmarknadskommissionen m. fl. framförda förslaget om inrättande av en särskild kameralbyrå, till vilken även handläggningen av intendenturärendena föres. Inom kameralbyrån bör vidare, av skäl som åberopas vid behandlingen i det följande av frågor rörande medelsförvaltning och revision, inrättas en specialrevision för granskning av vissa arbetsmarknadsstyrelsen underlydande organs räkenskaper.

Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit, att den nu till kameral-

och förrådsbyrån hörande avlöningsdetaljen skall överflyttas till kanslibyrån. Mot en sådan omplacering har jag icke något att erinra.

I flera yttranden har uttalats, att den av utredningen föreslagna försvarsbyrån, vilken motsvarar den nu inom arbetsmarknadskommissionens kansli befintliga militära beredskapsbyrån, bör inordnas i någon annan byrå, varvid främst ifrågasatts dess inordnande i en planlägningsbyrå. I andra yttranden har utredningens förslag om bibehållande av en särskild byrå för ifrågavarande ärenden tillstyrkts. För egen del får jag i förevarande spörsmål anföra följande.

För handhavande av uppskovsväsendet och frågorna i övrigt rörande dispositionen av arbetskraften under krigsförhållanden erfordrades under krigsåren icke mindre än tre byråer inom arbetsmarknadskommissionens kansli. Efter krigets slut har denna omfattande organisation kraftigt reducerats. Numera återstår endast militära beredskapsbyrån, vilken till sin personalstyrka är relativt liten. Det planlägningsarbete, som ankommer på denna byrå, är emellertid av vital betydelse för såväl försvarets som folkförsörjningens funktionsduglighet i en beredskapssituation. Byråns chef intar en betydelsefull mellanställning mellan å ena sidan de militära myndigheterna och å andra sidan företrädare för produktionen. Då härtill kommer att ifrågavarande verksamhet är artskild från den verksamhet, som i övrigt kommer att åligga arbetsmarknadsstyrelsen, finner jag övervägande skäl tala för att den för ändamålet inom arbetsmarknadskommissionen inrättade särskilda byrån tills vidare bibehålles inom arbetsmarknadsstyrelsen. I avbidan på närmare erfarenhet rörande den lämpliga organisationen av den ekonomiska försvarsberedskapen, i vilken ifrågavarande byrå utgör ett viktigt led, torde dock byråns chef böra erhålla en i viss mån annan ställning än övriga byråchefer. Härtill återkommer jag i det följande.

Arbetsmarknadskommissionens förslag, att det nuvarande namnet militära beredskapsbyrån skall bibehållas för ifrågavarande byrå finner jag icke lämpligt. Den av utredningen föreslagna benämningen försvarsbyrån synes mig bättre ange byråns arbetsuppgifter.

Utredningen har vidare föreslagit, att den för arbetsmarknadsstyrelsen gemensamma statistiska personalen, vilken inom arbetsmarknadskommissionen tillhör kanslisektionen, skall hänföras till kanslibyrån i avbidan på att närmare klarhet vinnes rörande arbetsmarknadsstatistikens framtida utformning och organisation och i samband härmed frågan om den statistiska organisationen inom styrelsen kan tas upp till definitiv prövning. Statens sakrevision och överrevisorerna vid arbetsmarknadskommissionen ha däremot förordat inordnande av nämnda personal i försäkringsbyrån och en större koncentration av statistikverksamheten inom styrelsen.

Med hänsyn till rådande läge beträffande arbetsmarknadsstatistiken synes mig den av utredningen förordade lösningen tills vidare vara lämplig. Jag förutsätter, att frågorna om den statistiska personalens placering samt om ett sammanförande i större utsträckning än hittills av statistikärendena få upp-tas till prövning sedan ställning tagits till den framtida utformningen av denna statistikgren.

De delar av förslaget till byråindelning, som icke särskilt upptagits till behandling i det föregående, föranleda ingen erinran från min sida. Jag föreslår alltså, att inom arbetsmarknadsstyrelsen inrättas följande åtta permanenta byråer:

Arbetsförmedlingsbyrån
Yrkesvägledningsbyrån
Försäkringsbyrån
Sociala byrån
Tekniska byrån
Försvarsbyrån
Kanslibyrån
Kameralbyrån.

Arbetsmarknadsstyrelsens befattning med uppgifter av kriskaraktär torde kunna medföra, att även i fråga om den permanenta delen av organisationen jämkningar i fördelningen av ärendena mellan byråerna kunna befinnas erforderliga. Jag förutsätter att dylika jämkningar skola kunna vidtagas.»

I motionen II: 477 har på anförda skäl hemställts, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om den centrala arbetsvårdsorganisationen snarast måtte bli föremål för proposition.

Chiefsbefattningarna m. m. Redogörelse för utredningens förslag och för innehållet i de avgivna yttrandena har intagits å s. 74—79 i propositionen, och av denna redogörelse framgår, bland annat, att utredningen föreslagit, att till varje ledamot i arbetsmarknadsstyrelsen och i delegationen för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring, dock icke till generaldirektören och överdirektören, skall utgå arvode av 2 400 respektive 600 kronor för år samt att ledamöterna av delegationen därjämte skola åtnjuta dagarvode med 20 kronor för sammanträdesdag.

Föredragande statsrådet har för egen del anfört följande.

»Enligt utredningsmajoritetens förslag skulle befattningen som generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen placeras i lönegrad C 15, vilken lönegrad chefsbefattningarna vid generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap tillhöra. Tre ledamöter ha emellertid ansett befattningen böra uppföras i C 12 liksom flertalet generaldirektörsbefattningar. Såväl allmänna lönenämnden som statskontoret ha anslutit sig till sistnämnda förslag, medan utredningsmajoritetens förslag vunnit anslutning från arbetsmarknadskommissionen.

Jag vill för min del understryka, att arbetsmarknadsstyrelsens verksamhetsuppgifter i den föreslagna utformningen bli till omfattningen och framför allt till sin karaktär sådana, att synnerligen stora krav måste ställas på handlingskraften och dugligheten hos styrelsens chef. Arbetsuppgifterna för styrelsen måste förutses bli starkt växlande allt efter de på arbetsmarknaden rådande förhållandena. Under kristider bli de i både socialt och eko-

nomiskt hänseende av utomordentlig betydelse. Såsom jag i det föregående framhållit, torde det bli nödvändigt att i dylika lägen tillägga arbetsmarknadsstyrelsen omfattande befogenheter och sålunda en självständighet gentemot Kungl. Maj:t, vilken som regel icke tillkommer de centrala verken.

Det är mig emellertid icke möjligt att förorda utredningsmajoritetens förslag. Jag förordar istället, att befattningen placeras i den lönegrad som är den för generaldirektör vanliga eller C 12.

Utredningen har under åberopande av arbetsuppgifternas omfattning och art föreslagit, att även en befattning som överdirektör och souschef skall inrättas i arbetsmarknadsstyrelsen. Till detta förslag lämnar jag min anslutning. Jag vill erinra om att arbetsmarknadskommissionens kansli under en period varit uppdelad i tre avdelningar under var sin avdelningschef. Det synes mig icke kunna råda tvekan om att under alla förhållanden vid chefens sida erfordras åtminstone en befattningshavare i överdirektörs ställning. Mot vad utredningen anfört rörande överdirektörens arbetsuppgifter har jag icke något att erinra.

Utredningen har föreslagit, att överdirektörsbefattningen skall placeras i lönegrad C 9, medan arbetsmarknadskommissionen förordat dess placering i C 11. För egen del finner jag de arbetsuppgifter som äro avsedda att ankomma på överdirektören motivera att befattningen hänföres till C 10. Jag förordar därför denna placering.

Mot vad utredningen anfört rörande befattningen som överingenjör, har jag i stort sett icke något att erinra. Jag finner sålunda icke skäl att upptaga denna befattning inom den permanenta organisationen. Å andra sidan synes uppenbart, att Kungl. Maj:t måste äga möjlighet att om krisuppgifterna det påfordra förstärka styrelsens ledning på det sätt som med hänsyn till omständigheterna befinnes mest lämpligt.

Utredningen har i fråga om byråcheferna föreslagit, att cheferna för fem av de av utredningen föreslagna sju byråerna (med de av mig förordade benämningarna arbetsförmedlingsbyrån, yrkesvägledningsbyrån, sociala byrån, tekniska byrån och försvarsbyrån) skola uppföras å C-planen, varvid chefen för tekniska byrån skulle tillhöra C 7 och de övriga fyra C 6. För de två återstående byråerna (försäkringsbyrån och kanslibyrån) har utredningen föreslagit chefstjänsternas placering i A 30. Under remissbehandlingen ha erinringar framställts dels mot användningen av C-planen, för nu ifrågavarande tjänster, dels mot differentieringen av tjänsterna. I viss utsträckning delar jag de härvid framförda synpunkterna. Jag finner sålunda skäligt att endast befattningen som chef för tekniska byrån uppföres på C-planen och att denna befattning i likhet med flertalet förordnandetjänster såsom byråchef placeras i C 6. Cheferna för arbetsförmedlingsbyrån, försäkringsbyrån, sociala byrån, kanslibyrån och kamerala byrån anser jag böra placeras i A 30. På grund av den ovisshet som råder rörande den framtida organisationen av yrkesvägledningen och verksamheten för de partiellt arbetsföra, torde chefen för yrkesvägledningsbyrån tills vidare böra placeras å extra ordinarie stat. Jag föreslår sålunda för denna befattning placering i Eo 30.

Såsom torde framgå av vad jag anfört vid behandlingen av byråindelningen anser jag, att ett definitivt ställningstagande till försvarsbyråns organisation bör göras beroende av lösningen av organisationsfrågan för den ekonomiska försvarsberedskapen i stort. Med hänsyn härtill och till det förhållandet att såsom chef för motsvarande byrå i arbetsmarknadskommissionen är förordnad en pensionsavgången officer föreslår jag, att i avbidan på ytterligare erfarenhet befattningen som chef för försvarsbyrån icke uppföres å löneplan utan förenas med arvode. Detta torde med visst hänsynstagande till utgående pension få högst motsvara lönen i 30:e lönegraden.

I samtliga fall, då jag i det föregående förordat inrättande av C-tjänster, avser jag, att befattningarna skola tillsättas medelst förordnande för viss tid, i regel sex år.

Mot utredningens förslag till ersättning till de särskilt av Kungl. Maj:t förordnade ledamöterna i arbetsmarknadsstyrelsen m. fl. har jag icke något att erinra.»

I de likalydande motionerna I: 318 och II: 465 har på anförda skäl yrkats, att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, besluta, att befattningen såsom generaldirektör och chef för arbetsmarknadsstyrelsen skall hänföras till lönegraden C 14, och i de likalydande motionerna I: 317 och II: 472 har under åberopande av i motionen anförda skäl hemställts, att chefen för tekniska byrån måtte hänföras till lönegraden C 7 i stället för, enligt Kungl. Maj:ts förslag, till lönegraden C 6.

Personalorganisationen inom byråerna. Biträdespersonal m. fl. Föredragande statsrådet har, efter redogörelse för anställningsvillkoren inom arbetsmarknadskommissionen och för av utredningen anförda allmänna synpunkter rörande personalorganisationen inom byråerna och för vad som i anledning därav framhållits i de avgivna yttrandena (s. 81—85) framhållit, att han delar den av utredningen uttalade uppfattningen, att inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta del vanliga tryggade statliga anställningsformer böra komma till användning enligt de principer, som tillämpas inom andra verk. En viss återhållsamhet har emellertid synts statsrådet böra iakttagas beträffande inrättandet av ordinarie befattningar redan från början.

I det följande (s. 86—126) har statsrådet behandlat personalorganisationen inom de för arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna byråerna och har i samband därmed lämnat uppgifter rörande nuvarande organisation, grundade på förhållandena den 1 december 1946.

Av den sålunda lämnade redogörelsen framgår i huvudsak, att den föreslagna personalorganisationen, bortsett från personalbehov som kan betingas av särskilda uppgifter av tillfällig karaktär och som avses skola tillgodoses genom anställande av arvodesanställd eller extra personal, kommer att bli något mindre än den nu för arbetsmarknadskommissionens motsvarande delar gällande.

Föredragande statsrådet har därefter behandlat frågan om biträdespersonal m. fl. inom arbetsmarknadsstyrelsen (s. 126—133 i propositionen).

I de likalydande motionerna I: 317 och II: 472 har på anförda skäl hemställts, att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts förslag, besluta att utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna personalorganisationen för tekniska byrån inrätta ytterligare en befattning som arbetschef i lönegrad C 5.

Krisorganisationen. Något förslag till personalorganisation för arbetsmarknadsstyrelsens krisdel har icke framlagts av utredningen, som endast berört frågan om anställningsformerna för personalen inom denna del av verket. Arbetsmarknadskommissionen har däremot framlagt vissa förslag, och även i andra yttranden har denna del av arbetsmarknadsstyrelsen berörts. För vad som anförts rörande krisorganisationen har en redogörelse intagits i propositionen (s. 133—138).

Föredragande statsrådet har för egen del anført följande.

»Vad först angår frågan om *ansättningsformerna* för personalen inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel kan denna icke definitivt lösas, förrän ställning tagits till det av 1945 års lönekommitté nyligen avgivna betänkandet angående statens allmänna avlöningsreglemente m. m. (SOU 1947: 23). I den mån så är möjligt böra givetvis nu ifrågavarande spörsmål behandlas efter enhetliga linjer för förvaltningen i dess helhet.

Till vissa i detta sammanhang aktuella frågor torde emellertid ställning kunna tagas redan nu. Här om får jag anføra följande.

Inrättande av *ordinarie* tjänster bör i vart fall tills vidare i princip icke komma i fråga inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel. Detta torde icke böra hindra att *ordinarie* kontorsbiträdesbefattningar inrättas för personal, som nu tjänstgör inom sådana delar av arbetsmarknadskommissionens kansli, som komma att falla utanför den permanenta organisationens ram. Såsom tidigare nämnts är avsikten, att dylika tjänster under nästa budgetår skola nyinrättas endast för personal, vilken med tillämpning av principerna för den reglerade befordringsgången för viss biträdespersonal beräknas vid budgetårets ingång fylla kraven för befordran till befattning i A 4. För arbetsmarknadsstyrelsens del bör härvid icke göras skillnad mellan personal, som nu tjänstgör inom olika delar av arbetsmarknadskommissionens kansli. I det föregående har jag även föreslagit inrättande av *ordinarie* kontorsbiträdesbefattningar i enlighet härmed. Befattningarna böra anses tillhöra den permanenta delen av verkets personalorganisation. För följande budgetår torde ställning till nu ifrågavarande spörsmål få tagas i senare sammanhang.

Utredningen har föreslagit, att *extra ordinarie* befattningar skola kunna komma till användning även inom krisdelen vid tillämpning av reglerad befordringsgång för personal i lägre lönegrader. Däremot har utredningen ansett inrättande av *extra ordinarie* befattningar i högre lönegrader icke böra äga rum under nuvarande förhållanden, då en anordning av detta slag icke vore förenlig med den användning *extra-ordinarie*anställningen hittills erhållit.

Arbetsmarknadskommissionen har å sin sida framlagt förslag om inrättande av vissa extra ordinarie befattningar i högre lönegrader och härför vunnit stöd hos allmänna lönenämnden.

Jag finner det för min del angeläget, att extra ordinarie anställning beredes viss personal även inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel. De arbetsuppgifter, som komma att åvila denna personal — exempelvis byggnadsregleringen — måste i många fall förutses bli mycket ansvarsfulla och krävande. Det är angeläget, att för sådana arbetsuppgifter förvärvas kunnig och omdömesgill personal. Möjligheterna härtill torde icke obetydligt ökas om extra ordinarie anställning kan erbjudas åtminstone i viss omfattning. På grund härav bör extra ordinarie anställning kunna komma i fråga icke blott i fall, då så följer av en tillämpning av reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal, utan även för personal i högre ställning.

Såvitt angår personalorganisationen för krisdelen har arbetsmarknadskommissionen föreslagit, att inom arbetsmarknadsstyrelsens krisdel skola finnas två särskilda byråer. Den ena av dessa, byrån för ärenden angående byggnadstillstånd, finns redan inrättad inom arbetsmarknadskommissionens kansli. Mot beståndet av denna byrå har jag icke något att erinra. Den andra av kommissionen föreslagna byrån skall enligt förslaget bildas genom att den nuvarande utlänningssektionen inom kommissionens arbetsförmedlingsbyrå utbrytes. Till stöd härför har kommissionen åberopat de ökade arbetsuppgifter med avseende å utländsk arbetskraft, som måste påräknas. Kommissionen har sålunda erinrat om det tidigare omnämnda förslaget om överflyttning till det centrala arbetsmarknadsorganet av vissa nu av utlänningskommissionen ombesörjda uppgifter, det ökade arbetskraftsutbyte med andra länder, som torde följa av ingångna konventioner, den invandring av utländsk arbetskraft, som ifrågasatts, m. m. I en proposition, vilken i dagarna framlägges för riksdagen, förordar jag överflyttning av vissa väsentliga arbetsuppgifter från utlänningskommissionen till det centrala arbetsmarknadsorganet. Ehuru slutlig ställning icke tagits till frågan om överförande av arbetskraft från andra länder till Sverige, synes det mig angeläget, att en särskild byrå upprättas inom arbetsmarknadsstyrelsen för frågorna rörande utländsk arbetskraft. Dessa frågor torde under alla förhållanden för arbetsmarknadsstyrelsen bli av så stor betydelse och omfattning, att en särskild byrå för desamma inom styrelsens krisdel måste anses erforderlig.

För *byrån för ärenden angående byggnadstillstånd* har kommissionen föreslagit inrättande av följande befattningar, nämligen en byråchef (C 6), en byrådirektör (C 5), en förste byråingenjör (Eo 26) och en förste byråsekreterare (Eo 24). Allmänna lönenämnden har föreslagit, att byråchefs- och byrådirektörsbefattningarna skola uppföras i Eo 30 respektive Eo 28. Jag förordar för min del bifall till kommissionens förslag med de av lönenämnden föreslagna ändringarna.

För *byrån för utlänningsärenden* har arbetsmarknadskommissionen föreslagit befattningar för en byråchef (C 6), en förste byråsekreterare (Eo 26),

två förste byråsekreterare (Eo 24) och en byråinspektör (Eo 22). Av ifrågasvarande befattningshavare skulle en förste byråsekreterare (Eo 24) avses för ärenden, som nu ankomma på utlänningskommissionens sociala byrå och statens flyktingsnämnds kansli.

I överensstämmelse med allmänna lönenämndens förut åberopade uttalande förordar jag, att byråchefsbefattningen uppföres i Eo 30. I övrigt har jag ingen erinran mot arbetsmarknadskommissionens förslag i nu ifrågasvarande del.

Till frågan om personal för vissa tillfälliga arbetsuppgifter inom de permanenta byråerna återkommer jag vid behandlingen i det följande av kostnadsfrågorna.»

Arbetsledar- och förrådspersonal. Utredningen har framhållit, att frågorna om anställningsform och anställningsvillkor i övrigt för arbetsledar- och förrådspersonal hos arbetsmarknadsstyrelsen böra upptagas till särskild prövning och att det bör ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att framlägga förslag i ämnet. Föredragande statsrådet har anslutit sig här till och har i avbidan på att förslag sedermera skall framläggas av nämnda myndighet icke funnit anledning att nu ingå på ifrågasvarande spörsmål (s. 140 och 141).

Medelsförvaltning och revision. Arbetsmarknadskommissionen intar i fråga om sin medelsförvaltning icke ställningen av huvudförvaltning utan är inordnad såsom underförvaltning till statskontoret. Detta innebär, att kommissionen icke såsom huvudförvaltningarna har eget konto i rikshuvudboken utan att statskontoret gentemot budgeten redovisar även de anslagsbelopp, som av statskontoret efter rekvisition utbetalas till kommissionen.

I fråga om revision gäller, att arbetsmarknadskommissionens förvaltning och räkenskaper liksom dess föregångares, statens arbetslöshetskommissions, granskas av tre av Kungl. Maj:t förordnade överrevisorer, vilka med biträde av en revisionsavdelning granska kommissionens och dess underlydande organs verksamhet ur såväl saklig som kameral synpunkt. Den gällande ordningen innebär, att kommissionen och dess underlydande organ äro undandragna såväl riksräkenskapsverkets som statens sakrevisions granskning.

1945 års riksdags revisorer upptogo frågan om arbetsmarknadskommissionens medelsförvaltning och revision till behandling och framlade förslag till ändringar i gällande bestämmelser, och 1946 års riksdag uttalade sig med anledning härav i ämnet. För vad som sålunda förekommit har en redogörelse lämnats i propositionen å s. 142 och 143.

Utredningen har föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen skall erhålla ställning såsom huvudförvaltning med dragningsrätt å statsverkets checkräkning. I fråga om revisionen har utredningen på anförda skäl förordat bibehållande av nu gällande ordning, enligt vilken överrevisorer skola finnas för verksamheten, och dessa skall åligga att verkställa såväl saklig som kameral revision. I yttrandena över utredningens förslag i denna del hava olika mening-

ar framkommit, i det att arbetsmarknadskommissionen och överrevisorerna vid kommissionen tillstyrkt utredningens förslag, medan däremot statens sakrevision, riksräkenskapsverket och statskontoret avstyrkt utredningens förslag i fråga om revisionens ordnande. En redogörelse för utredningens förslag och för innehållet i yttrandena har lämnats av föredragande statsrådet, och denna finnes intagen å s. 143—146 i propositionen.

Föredragande statsrådet har i detta ämne för egen del anfört följande.

»Revisionen av de statliga myndigheternas medelsförvaltning är i regel ordnad så att den kamerala revisionen, d. v. s. granskningen av räkenskapernas bokföringsmässiga riktighet samt av utbetalningarnas överensstämmelse med gällande bestämmelser, handhas av riksräkenskapsverket. Inom vissa verk med större lokalförvaltningar ha dock inom verken inrättats s. k. specialrevisioner, vilka granska de lokala organens räkenskaper. Den sakliga revisionen, d. v. s. granskningen av verksamhetens ändamålsenlighet, ankommer på statens sakrevision. Denna utövar emellertid icke någon kontinuerlig granskning av varje myndighets verksamhet utan upptar till behandling särskilda frågor, som av en eller annan anledning anses böra bli föremål för undersökning. Inom vissa verk ha för den sakliga granskningen dessutom tillsatts särskilda överrevisorer.

I fråga om krisförvaltningen däremot handhas såväl den kamerala som den sakliga granskningen av överrevisionen för krisförvaltningen. Även vissa andra avvikelser från de förenämnda principerna för revisionsverksamhetens uppläggning finnas. En av dessa avser arbetsmarknadskommissionen, vars verksamhet i såväl kameralt som sakligt hänseende granskas av särskilda överrevisorer. Kommissionen är undantagen såväl från riksräkenskapsverkets och sakrevisionens som överrevisionens för krisförvaltningen verksamhetsområden.

Otvivelaktigt äro vissa icke oväsentliga fördelar förknippade med det nu beträffande arbetsmarknadskommissionen tillämpade revisionssystemet. Utredningen har med hänvisning härtill föreslagit, att särskilda överrevisorer jämväl skola ha hand om den kamerala och sakliga granskningen av arbetsmarknadsstyrelsens förvaltning. Styrelsen skulle dock enligt förslaget vara underkastad statens sakrevisions granskning. När det centrala arbetsmarknadsorganet organiseras som ett permanent verk — om än med bibehållande till viss del av ett krisorgans karaktär — måste emellertid en fortsatt tillämpning i huvudsak av det nuvarande revisionssystemet väcka betänkligheter ur principiell synpunkt. Jag syftar härvid främst på risken av bristande enhetlighet i fråga om den kamerala revisionen mellan olika delar av förvaltningen. Då övertvägande skäl synas tala för att arbetsmarknadsstyrelsen underställes riksräkenskapsverkets kamerala granskning, föreslår jag en sådan anordning. Den kamerala granskningen av de underlydande lokala organens verksamhet bör dock i första hand ankomma på en inom arbetsmarknadsstyrelsen organiserad specialrevision. Jag har i det föregående föreslagit inrättande inom kamerabyrån av en särskild revisionssektion för detta ändamål. Såsom utredningen föreslagit, bör arbetsmarknadssty-

relsen i sakligt hänseende vara underkastad statens sakrevisions granskning. Härjämte böra särskilda överrevisorerna fortfarande finnas för en mera kontinuerlig saklig granskning av verksamheten.

Med den av mig sålunda förordade organisationen erfordras icke det av utredningen för överrevisorerna föreslagna kansliet. Till en del kommer detta att ingå i den förut berörda revisionssektionen inom kameralbyrån. Till en annan del ersättes det av personal från riksräkenskapsverket. Då det synes lämpligt, att överrevisorerna enligt nu gällande regler slutföra granskningen av arbetsmarknadskommissionens verksamhet t. o. m. innevarande kalenderår, torde under en övergångsperiod behov komma att föreligga av biträdespersonal i ungefärligen samma omfattning som nu. Sedermera torde det vara lämpligt, att en av överrevisorerna mot särskild ersättning tjänstgör som jourhavande.

Slutligen vill jag uttala, att jag finner det självfallet att arbetsmarknadsstyrelsen skall erhålla ställning som huvudförvaltning.»

I de likalydande motionerna I: 316 och II: 471 har hemställts, att riksdagen måtte beträffande den sakliga och kamerala granskningen av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet besluta i enlighet med det förslag, som avgivits av utredningen rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan.

Vissa övergångsfrågor. Efter att ha lämnat redogörelse för vad utredningen anfört rörande övergången till den nya organisationen och för innehållet i yttrandena, i den mån desamma berört övergångsförhållandena (s. 147—149 i propositionen), har *föredragande statsrådet* för egen del anfört följande.

»Utredningen har förklarat sig räkna med att arbetsmarknadsstyrelsen bör träda i verksamhet den 1 juli 1947. Såsom framgår av vad jag i det följande anför, ha även sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation ansett det böra eftersträvas, att det av de sakkunniga föreslagna definitiva förstatligandet av arbetsförmedlingen genomföres från och med nämnda tidpunkt. Jag är emellertid av den uppfattningen, att tidpunkten för den nya organisationens ikraftträdande bör sättas något senare. Med hänsyn till omfattningen av den organisation, varom här är fråga, torde efter statsmakternas beslut i huvudfrågorna en icke alltför kort tid böra stå till förfogande för den nya organisationens förberedande. Detta gäller framförallt den lokala organisationen men även den centrala. Jag föreslår därför, att arbetsmarknadsstyrelsen skall träda i verksamhet den 1 januari 1948.

Jag har icke något att erinra mot vad utredningen och arbetsmarknadskommissionen anfört rörande ordningen för tillsättande av befattningarna hos arbetsmarknadsstyrelsen. Det är uppenbart, att tjänstetillsättningen måste ske etappvis under en övergångsperiod. Tiden före den 1 januari 1948 torde böra utnyttjas härför. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att för tiden 1 juli—31 december 1947 meddela de föreskrifter angående anpassning av de nu beträffande arbetsmarknadskommissionen gällande lönebestämmelserna med hänsyn till den beslutade löneregleringen för vissa stat-

liga befattningshavare samt de beslut rörande anställningsformerna, som kunna komma att fattas av statsmakterna.

Det synes mig rimligt, att vid organiserandet av arbetsmarknadsstyrelsen särskild hänsyn toges till sådan personal hos arbetsmarknadskommissionen, vilken har lång tjänstetid hos kommissionen och dess föregångare (eventuellt även hos överrevisorerna). Sålunda bör dylik befattningshavare, som icke kan beredas ordinarie eller extra ordinarie befattning med löneförmåner i stort sett motsvarande de nu till befattningshavaren utgående, kunna förordnas att uppehålla lägre befattning men därvid tillerkännas löneförmåner, vilka motsvara de till vederbörande tidigare utgående. Kungl. Maj:t torde böra erhålla riksdagens bemyndigande att vid behov i dylika fall fastställa högre ersättning än som enligt gällande löneplan är förenad med den i varje särskilt fall ifrågakommande befattningen.

I vad angår amanuensbefattningar torde hänsynstagande till äldre personal kunna föranleda till avsteg från principerna i fråga om anställandet av amanuenspersonal, i det att dylika befattningar, i den mån detta är förenligt med kraven på organisationens effektivitet, utnyttjas för äldre personal, även om denna icke har kvalifikationer, som anses kunna möjliggöra befordran enligt reglerad befordringsgång till 21 lönegraden.

Vidare vill jag hänvisa till att arbetsmarknadsstyrelsens personalbehov utanför den permanenta organisationens ram torde lämna vissa möjligheter till placering tills vidare av äldre personal, som icke kan beredas lämplig tjänst inom den permanenta organisationen.

I vidare mån än nu sagts, anser jag mig icke böra i förevarande sammanhang ta ställning till nu berörda spörsmål.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som i övrigt kunna befinnas erforderliga.»

Den offentliga arbetsförmedlingen.

Inledningsvis har i propositionen (s. 151—163) lämnats en redogörelse för *arbetsförmedlingens hittillsvarande utveckling*. Av redogörelsen inhämtas, bland annat, att understöd av statsmedel för offentlig arbetsförmedlingsverksamhet började utgå från och med år 1907 samt att arbetsförmedlingsverksamheten fick avsevärt ökad omfattning under åren 1935—1939, sedan 1934 års arbetsförmedlingslag tillkommit och gynnsammare statsbidragsgrunder genom denna lag införts. Vid slutet av 1939 uppgick antalet huvud- och avdelningskontor till 166. Sedan arbetsförmedlingen blivit provisoriskt förstataligad våren 1940 har en ytterligare utbyggnad ägt rum. De betydande kris- och beredskapsuppgifter som arbetsförmedlingen ålades under krisåren påskyndade utbyggnaden, och endast dessa uppgifter sysselsatte år 1944 en personalstyrka av 919 personer, men i mån som dessa uppgifter minskats har också personalstyrkan nedgått. Vid utgången av år 1945 voro 743 och vid utgången av år 1946 343 personer anställda inom krisorganisationen. Normalorganisationens utbyggnad har samtidigt pågått, och mellan åren 1939

och 1945 ökade antalet egentliga arbetsförmedlingskontor (huvud- och avdelningskontor) med 87 eller från 166 till 253, vilken ökning till större delen faller på norrlandslänen, som fått sin kontorsorganisation förstärkt med 45 kontor. Vid de största kontoren har förmedlingsarbetet differentierats på ett relativt stort antal fackexpeditioner och nya specialförmedlingar hava tillkommit, såsom expeditioner för tjänstemannaförmedling och för partiellt arbetsföra. Personalen för den normala organisationen har ökats, och densamma uppgick vid slutet av år 1946 till 1 439 personer. Utvecklingen belyses också av tillsättningsresultaten, för vilka uppgifter lämnats och av vilka framgå, bland annat, att antalet tillsatta platser år 1945 utgjorde 1 096 000 mot 436 000 år 1939. År 1939 anmälde sig 378 000 personer såsom arbetssökande hos arbetsförmedlingen, och år 1945 var motsvarande antal 723 000. I samband härmed har det interlokala förmedlingsarbetet också ökat, vilket belyses av att år 1939 19 600 personer placerades genom annat kontor än det, där anmälan skett, medan antalet på detta sätt placerade år 1945 uppgick till över 88 000.

Under år 1939 uppgingo de totala kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten till 2 490 000 kronor, däri kostnader för resebidrag för arbetssökande då icke inräknats, och av nämnda belopp föll under angivna år omkring 1 150 000 kronor å landsting, kommuner och vissa hushållningssällskap. År 1945 uppgingo kostnaderna för länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingar till ett sammanlagt belopp av något över 14 miljoner kronor.

Motiv för offentlig arbetsförmedlingsverksamhet. Arbetsförmedlingens huvudman. Fördelningen av kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten m. m. (s. 163—177). *Arbetsförmedlingssakkunniga* hava bland annat framhållit, att arbetsförmedlingens huvudsakliga uppgift är den rent förmedlande, d. v. s. att stå arbetsgivare och arbetstagare till tjänst genom att bringa parterna i kontakt med varandra för slutande av anställningsavtal. I anslutning till sin huvuduppgift och på grund av sin kontakt med arbetsmarknadens lediga arbetstillfällen har det ansetts naturligt att utnyttja arbetsförmedlingen såsom kontrollorgan vid den av det allmänna bedrivna hjälpverksamheten för arbetslösa. Även för vissa andra uppgifter av speciell art har arbetsförmedlingen befunnits lämplig, framför allt sedan den — särskilt efter dess provisoriska förstatligande år 1940 — blivit förstärkt och effektiviserad i olika hänseenden. Den har sålunda tagits i anspråk för, bland andra, följande särskilda uppgifter, nämligen för yrkesvägledning, för beredande av sysselsättning åt partiellt arbetsföra och av arbetsvård åt i militärtjänst skadade, för rekrytering av tjänstemän och arbetare till statens myndigheter och organ samt vid överflyttning av krispersonal till andra arbetsområden, för beredande av civilianställning åt avgånget militärmanskap och rekrytering av fast anställd personal vid krigsmakten, för den sociala hemhjälpens ordnande, vid vidtagande av åtgärder för att skapa sysselsättningsreserv vid en arbetsmarknadskris, vid utredningar rörande industriens lokalisering med hänsyn till tillgången på arbetskraft samt vid ordnande av utbyte eller över-

flyttning av arbetskraft de nordiska länderna emellan. Härutöver har arbetsförmedlingen utnyttjats för olika uppgifter i samband med organiserandet av arbetsmarknaden för krigsberedskap.

Arbetsförmedlingens utnyttjande för nämnda och andra uppgifter har visat sig vara till fördel såväl för samhället som för arbetsgivare och arbetsökande. Arbetsförmedlingens fortlöpande kännedom om arbetsmarknadsläget kan av samhället utnyttjas vid utformningen av sysselsättningspolitiken, och dess verksamhet garanterar i viss utsträckning att samhällets kostnader för olika arbetslöshetsåtgärder begränsas till det arbetsmarknadsmässigt nödvändiga.

Med hänsyn till vunna erfarenheter av arbetsförmedlingens verksamhet på angivna och näraliggande områden ha de sakkunniga funnit, att offentlig arbetsförmedling har bevisat sitt värde som samhällsorgan och att dess ställning bör befästas. De sakkunniga ha också konstaterat, att detta står i överensstämmelse med den rekommendation angående arbetsförmedling, som internationella arbetsorganisationens allmänna konferens i Philadelphia antog den 12 maj 1944.

Med hänsyn till riksintresset av en effektiv arbetsförmedling, till att verksamhetens natur kan anses ligga i viss mån vid sidan av i varje fall lands tingens och även kommunernas övriga arbetsuppgifter, till behovet av enhetliga och samordnade principer för arbetet och personalens löne- och anställningsvillkor, till statens redan före det provisoriska förstatligandet betydande inflytande över och andel i kostnaderna för arbetsförmedlingsverksamheten, till de efter det provisoriska förstatligandet vunna erfarenheterna och till de ökade krav, som beräknas komma att ställas på arbetsförmedlingen, anses skäl tala för ett definitivt förstatligande, och de sakkunniga ha föreslagit, att verksamheten i fortsättningen skall omhänderhavas av staten och denna helt bära kostnaderna för densamma.

I de angivna *yttrandena* ha de sakkunnigas förslag genomgående tillstyrkts.

Föredragande statsrådet har för egen del anfört, bland annat, följande i nu berörda ämnen.

»Under de något mera än fyrtio år som den offentliga arbetsförmedlingen varit organiserad i vårt land har denna, såsom de sakkunniga framhållit, fått sin ställning såsom ett nyttigt och nödvändigt samhällsorgan bekräftad. På alla håll råder sålunda enighet därom, att den offentliga arbetsförmedlingen är oundgänglig och har betydelsefulla uppgifter att fylla, när det gäller olika arbetsmarknadsfrågors lösande. I mån som den utbyggts och effektiviserats har den allt bättre kunnat fullgöra ålagda uppgifter. Framdeles torde, såsom de sakkunniga jämväl framhållit, ytterligare krav komma att ställas på den offentliga arbetsförmedlingen i samband med arbetsmarknadslägets utveckling i olika avseenden. Liksom de sakkunniga är jag därför av den uppfattningen, att den offentliga arbetsförmedlingens ställning nu bör slutligt bestämmas, och att den i samband härmed bör erhålla sådan organisation, att den är väl skickad att möta de påfrestningar, som kunna följa av föränd-

ringar av skilda slag på arbetsmarknaden. Med anledning härav måste den i vissa avseenden effektiviseras.

Självfallet är, att arbetsförmedlingen i fortsättningen liksom hittills skall vara ett självständigt och opartiskt organ och att dess karaktär av fri förmedlare och medhjälpare vid lösningen av arbetsgivarnas rekryteringsfrågor och arbetstagarnas anställningsfrågor skall bibehållas.

Den offentliga arbetsförmedlingen har tillkommit på kommunalt initiativ och ansvaret för densamma har fram till det provisoriska förstatligandet år 1940 åvilat landstingen och primärkommunerna. Staten har emellertid i stigande omfattning lämnat bidrag till kostnaderna för verksamheten. År 1939 uppgick statsbidraget till mer än hälften av den sammanlagda kostnads-summan. Samtidigt med att statsbidraget ökades fick staten större inflytande å verksamheten.

Den ordning, som på grundval av 1934 års lag om offentlig arbetsförmedling tillämpades under senare delen av 1930-talet, var behäftad med vissa brister. Främst kan nämnas, att organisationen präglades av oenhetlighet i olika avseenden till följd av att huvudmännen — landstingen och de städer, vilka ej deltaga i landsting — visade ett sinsemellan skiftande intresse för verksamheten. Den statliga tillsynsmyndighetens befogenheter att ingripa och hos huvudmännen påfordra åtgärders vidtagande i syfte att effektivisera arbetsförmedlingen voro, trots den ökning det statliga inflytandet undergått, begränsade. Redan före det andra världskrigets utbrott ifrågasattes därför en ytterligare ökning av det statliga inflytandet över arbetsförmedlingen. När denna år 1940 med tillämpning av lagen om tjänsteplikt provisoriskt ställdes under statlig ledning, var det emellertid de särskilda krav, som krigsförhållandena kunde befaras komma att ställa, som voro avgörande. Någon ställning togs icke till frågan huruvida arbetsförmedlingen efter återgången till fredliga förhållanden borde ha karaktären av en statlig eller en kommunal organisation. Då numera de förhållanden, som motiverade det provisoriska förstatligandet, icke längre äro för handen, måste ifrågavarande spörsmål lösas.

De sakkunniga ha föreslagit den lösningen, att arbetsförmedlingen nu definitivt förstatligas. Till stöd härför ha de sakkunniga åberopat, förutom de olägenheter, som framträdde vid tillämpningen av den på 1934 års lag grundade ordningen, i stort sett följande. Uppgiften som bärare av arbetsförmedlingen ligger i viss mån vid sidan av landstingens övriga uppgifter. Erfarenheterna från tiden för det provisoriska förstatligandet ha visat, att arbetsförmedlingen bäst kan fylla sina uppgifter om staten leder och bekostar dess verksamhet. Genom den statliga ledningen har arbetsförmedlingen nämligen i långt större utsträckning än tidigare kunnat arbeta med hela arbetsmarknadens intresse för ögonen. Organisationen har kunnat göras enhetlig och därmed mera elastisk och mera effektiv. Om arbetsförmedlingen skulle återgå till kommunal huvudman, vore det vidare skäligt, att statsbidraget höjdes icke obetydligt över den tidigare nivån främst med hänsyn

till den under statens ledning företagna betydande utbyggnaden. Staten skulle därför få stå för huvuddelen av kostnaderna.

Samtliga myndigheter och sammanslutningar, som yttrat sig i nu ifrågasvarande spörsmål, ha uttalat sin anslutning till de sakkunnigas förslag.

För egen del finner jag de av de sakkunniga åberopade skälen för ett definitivt förstatligande av arbetsförmedlingen bärande och förordar bifall till de sakkunnigas förslag. En effektiv, hela landet omspannande arbetsförmedling under enhetlig ledning är ett grundvillkor för att samhället skall kunna bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik. All erfarenhet såväl från tiden före det provisoriska förstatligandet som från tiden därefter talar för att den statliga ledningen i hög grad befrämjar arbetsförmedlingens effektivitet. I själva verket torde det på grund av arbetsförmedlingens utveckling under de senaste åren vara uteslutet att med bevarande av den uppnådda effektiviteten återgå till en organisation på kommunal grund.

De sakkunniga ha föreslagit, att det definitiva förstatligandet skall genomföras från och med den 1 juli 1947. Då emellertid förstatligandet, såsom framgår av det följande, bör förbindas med en omfattande omorganisation, synes det önskvärt att efter statsmakternas beslut i ämnet en tidrymd av något halvår disponeras för förberedande av omorganisationen. Tidpunkten för det definitiva förstatligandet torde därför böra sättas till den 1 januari 1948.

Då i vissa av de avgivna yttrandena framhållits, bland annat, angelägenheten av att ett förstatligande av arbetsförmedlingen icke kommer att minska möjligheterna att tillgodose lokala arbetsmarknadssynpunkter och arbetsmarknadsintressen, vill jag framhålla, att det i det följande framlagda förslaget rörande organisationen av arbetsförmedlingens lokala ledning enligt min uppfattning kommer att i minst lika hög grad som hittills skapa förutsättningar för att de lokala synpunkterna och intressena skola komma att bli tillgodosedda. Självfallet skall också eftersträvas att så långt sig göra låter organisera förmedlingsverksamheten på sådant sätt, att de lokala organens självverksamhet icke förhindras eller bindes.

Alltsedan det provisoriska förstatligandet av arbetsförmedlingen år 1940 har staten svarat för kostnaderna för verksamheten. De sakkunniga ha övervägt frågan, huruvida staten jämväl efter det definitiva förstatligandet bör helt bestrida kostnaderna eller om någon del av kostnadsansvaret bör åläggas primärkommunerna, varvid lokalkostnaderna i första hand skulle komma i fråga. De sakkunniga ha stannat för att icke föreslå någon dylik skyldighet för primärkommunerna. Jag delar de sakkunnigas uppfattning i denna del. En rättvis fördelning av kostnaderna mellan olika kommuner skulle sannolikt möta oöverbärliga svårigheter. Det synes vidare bäst överensstämma med den syn på arbetsförmedlingens ställning och uppgifter, som ligger till grund för förslaget om förstatligande, att staten helt svarar för kostnaderna.

De sakkunniga ha emellertid föreslagit, att kommunerna skola åläggas

skyldighet att mot hyra tillhandahålla lokaler för arbetsförmedlingsändamål, vilka godkännas av arbetsförmedlingens chefsmyndighet. Detta förslag har mött erinringar från åtskilliga håll, främst från kommunala myndigheter och sammanslutningar. Otvivelaktigt är det av största värde för arbetsförmedlingsorganen att kunna påräkna medverkan från kommunernas sida vid anskaffningen av lämpliga lokaler för arbetsförmedlingen. Det synes emellertid om möjligt böra undvikas att för detta ändamål tillskapa en tvångsbestämmelse. Då det även för kommunerna torde te sig angeläget, att arbetsförmedlingen erhåller lämpliga lokaler för sin verksamhet, anser jag det sannolikt, att kommunerna även frivilligt komma att lämna sin medverkan i erforderlig utsträckning. Till följd härav finner jag mig böra för närvarande avstå från att framlägga förslag om åläggande för kommunerna att tillhandahålla arbetsförmedlingslokaler. Skulle emellertid erfarenheterna komma att giva vid handen att lokalfrågorna icke kunna tillfredsställande lösas med mindre skyldighet i förevarande hänseende åläggas kommunerna, torde frågan härom få upptagas till nytt övervägande.»

I de likalydande motionerna I: 320 och II: 476 har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte besluta dels avslå propositionen, dels ock för nästa budgetår besluta om sådana, av vederbörande utskott beräknade anslag under femte huvudtiteln för, bland annat, den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten, att den nuvarande organisationen i stort bibehålles.

Det lokala arbetsmarknadsområdet (s. 177—189). *Arbetsförmedlingssakkunniga* ha funnit sig böra i flertalet fall förorda nuvarande länsindelning såsom enhet för den lokala arbetsförmedlingsorganisationen men ha föreslagit härifrån avvikande indelning i arbetsmarknadsområden i vad gäller dels Stockholms län, dels ock Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs län. I *yttrandena* hava olika meningar gjort sig gällande i fråga om de föreslagna ändringarna i arbetsmarknadsområdesindelningen.

Föredragande statsrådet har för egen del anfört följande.

»De sakkunniga ha på anförda skäl förordat vissa ändringar i den nu gällande lokala arbetsmarknadsområdesindelningen, vilken helt ansluter sig till länsindelningen. Enligt förslaget skulle sålunda Stockholms län icke längre komma att bilda ett självständigt arbetsmarknadsområde utan uppdelas mellan arbetsnämnden i Stockholms stad samt länsarbetsnämnderna i Uppsala och Södermanlands län. Vidare skulle Göteborgs och Bohus län indelas i två skilda arbetsmarknadsområden. Till det nordligare av dessa båda områden, vars arbetsnämnd föreslås stationerad i Uddevalla, skulle vissa delar av Älvsborgs län hänföras.

Flertalet remissmyndigheter i de delar av riket, som beröras av förslaget om ändrad områdesindelning, ävensom arbetsmarknadskommissionen och socialstyrelsen ha anfört starka invändningar mot förslaget. Beträffande

Stockholmstrakten finner emellertid kommissionen behovet av ändrad områdesindelning så trängande, att kommissionen tillstyrker en sådan. Därvid böra enligt kommissionens mening Stockholms stad och län sammanföras till ett arbetsmarknadsområde.

Även jag är av den meningen, att vissa olägenheter äro förknippade med den nuvarande gränsdragningen mellan länsarbetsnämndernas verksamhetsområden. Inrättande av speciella förvaltningsområden, vilkas gränser avvika från länsindelningens, bör emellertid enligt min mening undvikas för verk med mera allmänna förvaltningsuppgifter och därmed även för arbetsförmedlingen. Genom dylik avvikelse skulle det samarbete, som måste äga rum mellan arbetsförmedlingsorganen och olika länsmyndigheter, otvivelaktigt försvåras. Olägenheterna härav skulle med särskild styrka göra sig gällande i en krissituation på arbetsmarknaden. Jag vill i detta sammanhang erinra om den anknytning till länsmyndigheterna, som åstadkommits genom att länets landshövding i de allra flesta fall förordnats till ordförande i länsarbetsnämnden.

Jag anser sålunda övervägande skäl tala för att någon ändring i fråga om länsarbetsnämndernas verksamhetsområden icke nu genomföres. Detta innebär, att länsarbetsnämnden i Stockholms län enligt min mening alltjämt bör bestå, ävensom att någon särskild arbetsnämnd i Uddevalla enligt min uppfattning icke nu bör inrättas. Jag förutsätter emellertid, att särskild uppmärksamhet kommer att ägnas frågan om åstadkommande av ett fortlöpande och nära samarbete mellan de lokala arbetsmarknadsorganen i Stockholms stad och län.

Såvitt angår Göteborgs och Bohus län torde jag emellertid få anföra följande. Otvivelaktigt äro arbetsmarknadsförhållandena inom länets norra del i viss mån särpräglade i jämförelse med förhållandena i den övriga delen av länet. Här må allenast erinras om den i förstnämnda område betydelsefulla stenindustriens speciella svårigheter. Ehuru dessa omständigheter icke böra föranleda till inrättande av en särskild länsarbetsnämnd i Uddevalla, synas de vara av sådan betydelse, att deras beaktande bör säkerställas i den mån så är möjligt inom ramen för den av mig förordade organisationen. Med anledning härav torde avdelningskontoret i Uddevalla böra tillerkännas en viss särställning. Det synes sålunda lämpligt, att till kontoret knytes en särskild rådgivande nämnd, bestående av tre personer, vilka utses av Kungl. Maj:t efter förslag av landstinget, arbetsgivareföreningen och landsorganisationen. Vidare avser jag att vid framläggande av förslag till instruktion för länsarbetsnämnderna föreslå, att i denna instruktion intages föreskrift därom, att föreståndaren för avdelningskontoret i Uddevalla skall vara föredragande inför länsarbetsnämnden i arbetsmarknadsärenden, som särskilt beröra avdelningskontorets verksamhetsområde.»

Den lokala arbetsmarknadsmyndigheten (s. 184—189). *Arbetsförmedlings-sakkunniga* ha utgått från att det lokala arbetsmarknadsorganet skall i stort sett fylla samma funktion och ha samma arbetsuppgifter som nu och

erinra om att enligt bestämmelserna i gällande kungörelse om länsarbetsnämnder dylik nämnd sedan den 1 juli 1945 består av ordförande samt det antal ledamöter Kungl. Maj:t bestämmer, dock i Stockholms stad minst sex och annorstädes sju, och att en av ledamöterna är vice ordförande samt att för envar ledamot utom vice ordföranden finnes personlig ersättare. Ordförande, ledamöter och ersättare förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av fyra år i sänder.

Förslag till ordförande, vice ordförande och ytterligare en ledamot jämte ersättare för denne avgives av ordföranden och chefen för arbetsmarknads-kommissionen, och beträffande övriga ledamöter jämte ersättare för dessa avgivas förslag, avseende i varje fall en ledamot, av landstingens förvaltningsutskott, stadskollegierna i Stockholm och Göteborg samt drätselkamrarna i Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle, hushållningssällskapens förvaltningsutskott, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige samt tjänstemännens centralorganisation.

Beträffande den ytterligare ledamot utöver ordförande och vice ordförande, vartill förslag skall avgivas av chefen för arbetsmarknadskommissionen, gäller för närvarande, att denna ledamot i samtliga fall är kvinna, och vid samtliga länsarbetsnämnder utom vid arbetsnämnden i Stockholms stad samt länsarbetsnämnderna i Södermanlands och Malmöhus län har landshövdingen i länet förordnats såsom ordförande.

De sakkunniga ha funnit den nuvarande sammansättningen av länsarbetsnämnderna i stort sett tillfredsställande men ansett nämnderna böra utökas med en ledamot, representerande de erkända arbetslöshetskassorna, enär dessa måste anses hava stort intresse av arbetsförmedlingens arbete. Förslag till representant för nämnda kassor ha synts böra avgivas av de erkända arbetslöshetskassornas samorganisation.

I *yttrandena* har förslaget att utöka antalet ledamöter med en representant för de erkända arbetslöshetskassorna från vissa håll avstyrkts. I några yttranden har ifrågasatts ytterligare utökning av nämnderna. Svenska landskommunernas förbund har ifrågasatt, huruvida icke länsarbetsnämnderna borde i stället för länsstyrelserna förordna ordförande, vice ordförande och revisor i de kommunala arbetslöshetsnämnderna. Yrkeskvinnornas samarbetsförbund har ifrågasatt lämpligheten av den korporativa representationsmetoden, när det gäller länsarbetsnämndernas sammansättning.

Föredragande statsrådet har för egen del i ämnet anfört följande.

»Mot de sakkunnigas förslag, att länsarbetsnämnderna efter arbetsförmedlingens förstatligande i stort sett skola fylla samma funktion och ha samma arbetsuppgifter som hittills ha i de avgivna yttrandena icke gjorts några invändningar. Även jag ansluter mig till detta förslag.

Vidkommande frågan om länsarbetsnämndernas sammansättning ha däremot delade meningar kommit till uttryck. De sakkunniga ha för sin del föreslagit, att annan ändring av de nuvarande bestämmelserna i ämnet icke skall ske än att varje nämnd utökas med en ledamot, representerande de erkända arbetslöshetskassorna. I vissa yttranden ha invändningar gjorts mot

den sålunda föreslagna ökningen av antalet ledamöter. I andra yttranden har föreslagits, att antalet ledamöter skall ytterligare ökas. En remissinstans har ifrågasatt lämpligheten av de nu tillämpade principerna för utseende av ledamöter i länsarbetsnämnd. I detta sammanhang har vidare i några yttranden framhållits lämpligheten av att till avdelningskontor knyta en särskild nämnd med uppgift att vara rådgivande, när det gäller kontorets verksamhet.

Vid bedömande av frågan om länsarbetsnämndernas sammansättning bör främst beaktas nämndernas förhållandevis självständiga uppgift att tillgodose de lokala arbetsmarknadssynpunkterna. I vad gäller nämndernas övriga uppgifter ha de att ställa sig till efterrättelse centralt meddelade direktiv och anvisningar för olika arbetsmarknadsärendens handläggning. Det synes mig, att nämndernas nuvarande sammansättning i stort sett varit lämplig med hänsyn till deras arbetsuppgifter. Skäl synas mig emellertid finnas för att också arbetslöshetskassorna bliva representerade i länsarbetsnämnderna. Mellan arbetsförmedlingen och arbetslöshetskassorna existerar nämligen ett nära samband, men mellan förmedlingens och kassornas synpunkter kunna ibland uppkomma motsättningar. Framför allt gäller detta arbetsvägranfallen. Det är av betydelse att eventuellt förekommande divergenser i uppfattningen kunna sammanjämkas redan inom det lokala arbetsmarknadsorganet. Tidigare i denna proposition har jag vidare funnit mig böra föreslå, att arbetsmarknadsstyrelsen skall bli tillsynsmyndighet för arbetslöshetskassorna. I anslutning därtill har jag förordat, att inom styrelsen en särskild delegation skall inrättas för handläggning av vissa ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring och att i delegationen skola ingå representanter för kassorna. Jag finner det därför naturligt, att kassorna också få representation i de tillsynsmyndigheten underställda lokala arbetsmarknadsorganen.

Med hänsyn till det anförda biträder jag de sakkunnigas förslag, att länsarbetsnämnderna skola utökas med en ledamot såsom representant för arbetslöshetskassorna. Att såsom i vissa yttranden föreslagits ytterligare öka antalet ledamöter finner jag däremot varken behöfligt eller lämpligt. Erfordras hos länsarbetsnämnd vid särskilt tillfälle eller under särskilda förhållanden sakkunskap inom visst område, som icke är företrätt bland nämndens ledamöter, bör nämnden ha möjlighet att anlita expertis. Denna utväg synes mig vara lämpligare än att öka antalet nämndsledamöter eller att vid länsarbetsnämndens sida ställa ett särskilt råd. De hittillsvarande råden, som stått till länsarbetsnämndernas förfogande, ha enligt vad jag inhämtat visat sig icke fylla någon väsentlig uppgift. Icke heller kan jag — bortsett från vad jag i det föregående anört rörande avdelningskontoret i Uddevalla — tillstyrka, att något rådgivande organ inrättas vid de större avdelningskontoren. Dessas behov av expertis bör i stället i förekommande fall tillgodoses i samma ordning som förordats för länsarbetsnämndernas del.

Ehuru jag sålunda — främst därför att olika meningar gjort sig gällande i fråga om hur länsarbetsnämnderna böra sammansättas — angivit min uppfattning i denna fråga, torde Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att, liksom hit-

tills, vidtaga de jämkningar i nämndernas sammansättning, vartill de från tid till annan skiftande förhållandena kunna giva anledning.

Jag förutsätter, att den blivande arbetsmarknadsstyrelsen i arbetsordningen för länsarbetsnämnderna kommer att införa föreskrifter om huru nämnderna skola bedriva sitt arbete och alltså, på sätt arbetsmarknadskommissionen framhållit, också kommer att meddela anvisningar om sättet för olika ärendens handläggning. Jag delar nämligen kommissionens uppfattning, att vissa slag av ärenden med fördel kunna avgöras i annan ordning än av nämnden in pleno. Ett snabbare avgörande skulle härigenom befordras.

Till den av landskommunernas förbund väckta frågan, huruvida länsarbetsnämnd i stället för länsstyrelse bör utse ordförande, vice ordförande och revisor i kommunal arbetslöshetsnämnd, är jag icke nu beredd att taga ställning. Härmed torde böra anstå, till dess socialvårdskommittén framlagt förslag rörande vissa närliggande spörsmål.»

Organisationsplan för det lokala arbetsmarknadsområdet (s. 189—203). Det har syns *de sakkunniga*, att arbetsförmedlingsorganisationen i sin lokala utformning bör uppbyggas på den nuvarande organisationens grund. De sakkunniga föreslå alltså bibehållande av de enheter, på vilka organisationen nu vilar, nämligen huvudkontor, avdelningskontor (heltids- och deltidkontor) samt ombud. För de avdelningskontor, som endast hava inskränkt expeditionstid, föreslås dock benämningen expeditioner, medan avdelningskontorsbenämningen föreslås förbehållen de s. k. heltidskontoren.

Liksom hittills böra också, framhålla de sakkunniga, förefinnas möjligheter att i mån av behov inrätta tillfälliga kontor eller expeditioner, t. ex. i samband med att ett kraftverksbygge pågår på viss ort, där arbetsförmedlingen under normala förhållanden icke har behov av kontor eller expedition, och vidare ha de sakkunniga funnit det vara en lämplig anordning att inrätta »filialer» i förorter till de större städerna såsom i viss utsträckning redan skett.

Avdelningskontoren ha av de sakkunniga ansetts böra indelas i fyra klasser, av vilka den första klassen dock bör differentieras i två grupper, 1 A och 1 B, enär de allra största avdelningskontoren avsevärt skilja sig från övriga kontor. Även expeditionerna ha syns de sakkunniga böra uppdelas i olika klasser.

Ombudsorganisationen ha de sakkunniga betecknat såsom mycket värdefull i arbetsförmedlingsnätet och böra bliva föremål för särskild uppmärksamhet från det centrala arbetsmarknadsorganets och länsarbetsnämndernas sida.

De sakkunniga ha icke framlagt förslag rörande kontorens och expeditionernas hänförelse till olika klasser och ej heller till ersättningsgrunder för ombuden, enär detta syns böra ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet.

I *yttrandena* ha huvudorganisationerna för arbetsmarknadens parter understrukit vikten av att arbetsförmedlingen utbygges och förstärkes i syfte att

förmedlingen skall kunna fylla sin funktion i ett samhälle med hög sysselsättning. Det har icke i något yttrande framställts erinringar mot de sakkunnigas förslag om att arbetsförmedlingsorganisationen vid förstatligandet bör uppbyggas på den nuvarande organisationens grund, men stadsfullmäktige i Norrköping ha ifrågasatt lämpligheten av att bibehålla indelningen i huvudkontor och avdelningskontor; samtliga dessa kontor borde kunna givas samma ställning under länsarbetsnämnden.

Stadsfullmäktige i Skellefteå har föreslagit att Västerbottens läns huvudkontor måtte förläggas till denna stad i stället för till Umeå, och drätselkammaren i Borlänge har uttalat önskemål om att huvudkontoret i Kopparbergs län måtte flyttas från Falun till Borlänge.

Enär arbetsförmedlingssakkunniga icke i sitt betänkande framlagt något förslag i fråga om avdelningskontorens, expeditionernas och ombudens antal och klassificering eller i fråga om personalorganisationen för arbetsförmedlingen överhuvud taget, uppdrog Kungl. Maj:t den 6 december 1946 åt arbetsmarknadskommissionen att verkställa utredning i dessa och därmed sammanhängande frågor och att till Kungl. Maj:t inkomma med på utredningen grundade förslag. Med anledning härav har kommissionen den 28 februari 1947 överlämnat förslag i berörda hänseenden, och över *arbetsmarknadskommissionens utredning* hava efter remiss yttranden avgivits av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden*.

Innebörden av kommissionens förslag, för vilket statsrådet lämnat en närmare redogörelse i propositionen, framgår av följande tablåer rörande antalet avdelningskontor och expeditioner.

Kontorsklass	Antal avdelningskontor		Ökning (+) Minskning (-)
	Enligt nuvarande organisation	Enligt föreliggande förslag	
Klass 1 A.....	—	4	+ 4
› 1 B.....	4	8	+ 4
› 2	11	27	+ 16
› 3	66	71	+ 5
› 4	90	76	- 14
	Summa 171	186	+ 15

Expeditionsklass	Antal expeditioner		Ökning (+) Minskning (-)
	Enligt nuvarande organisation	Enligt föreliggande förslag	
Klass 5	56	47	- 9
› 6	10	19	+ 9
› 7	2	—	- 2
	Summa 68	66	- 2

I fråga om ombuden har kommissionen uttalat, att deras antal vid utgången av år 1946 utgjorde i runt tal 1 000 och att det centrala arbetsmarknadsorganet liksom hittills bör äga att inom ramen för till förfogande stående anslag besluta om inrättande av ombudsbefattningar.

Avdelningskontorens och expeditionernas av arbetsmarknadskommissionen föreslagna inplacering i olika klasser framgår av en till propositionen fogad tablå (bilaga 1), till vilken utskottet här får hänvisa.

I sitt yttrande har *statskontoret* uttalat viss tveksamhet rörande den av kommissionen föreslagna utbyggnaden av arbetsförmedlingsnätet under erinran om att arbetsförmedlingsorganisationen avsevärt utbyggt under senare år.

Vissa kommunala myndigheter hava framställt yrkanden om uppflyttning av det för vederbörlig kommun avsedda arbetsförmedlingsorganet till högre grupp eller klass, och *vederbörliga personalorganisationer* hava vid förhandlingar med arbetsmarknadskommissionen framställt yrkanden om ytterligare uppflyttningar av avdelningskontor och expeditioner med hänvisning till, bland annat, skäliga anspråk från personalens sida om högre löneställning.

För egen del har *föredragande statsrådet* anfört följande.

»De nuvarande lokala enheterna för arbetsförmedlingsorganisationen — huvudkontor, avdelningskontor och ombud — finner jag i likhet med de sakkunniga vara lämpliga. Dessa enheter torde därför böra bestå även efter arbetsförmedlingens förstatligande. Det av stadsfullmäktige i Norrköping framförda förslaget om att huvudkontor och avdelningskontor skola i olika avseenden jämsställas kan jag icke biträda bland annat därför att huvudkontoren även framdeles komma att ha vissa uppgifter, vilka endast undantagsvis ankomma på avdelningskontoren, såsom att handlägga ärenden rörande yrkesrådgivning m. m. Jag har intet att erinra emot de sakkunnigas av praktiskt taget samtliga myndigheter tillstyrkta förslag, att de avdelningskontor som endast ha expeditionstid några timmar per dag benämnas expeditioner.

Vad angår huvudkontorens förläggning ansluter jag mig till sakkunnigförslaget, att dessa kontor böra vara förlagda till samma orter som länsarbetsnämnderna, och jag finner icke anledning att nu förorda några ändrade placeringar av länsarbetsnämnder och huvudkontor. De från vissa håll framkomna förslagen om att vissa huvudkontor — och i samband därmed torde förslagsställarna också avse länsarbetsnämnderna — skola förläggas till andra orter än de nuvarande finner jag mig alltså böra avstyrka. Ett bifall till förslagen skulle innebära, att ifrågavarande huvudkontor skulle flyttas från residensstäderna i respektive län med härav följande betydande olägenheter i samband med vissa ärendens handläggning utan ernående av några egentliga fördelar i andra avseenden. Av vad jag i det föregående föreslagit beträffande landets indelning i lokala arbetsmarknadsområden följer, att — med avvikelser från de sakkunnigas och även arbetsmarknadskommissionens förslag — ett särskilt huvudkontor skall finnas i Stockholm med anknytning till länsarbetsnämnden i Stockholms län, som av mig föreslagits skola bibehållas. Å andra sidan förändras icke avdelningskontoret i Uddevalla till huvudkontor såsom de sakkunniga förutsatt.

Jag finner det angeläget, att nätet av arbetsförmedlingsorgan är väl utbyggt, enär arbetsförmedlingens effektivitet är avhängig härav. För att rätt kunna fylla sin uppgift måste arbetsförmedlingen kunna nå ut över hela landet och

praktiskt taget var som helst inom detta äga möjligheter att lämna effektiv betjäning. Jag vill i detta sammanhang särskilt understryka det angelägna uti, att arbetsförmedlingen även utanför tätorterna kan tillvarata såväl arbetstillfällena som den tillgängliga arbetskraften. Icke minst viktigt är enligt erfarenheten, att arbetsförmedlingen är skickad att tillgodose jordbrukets och skogsbrukets behov av arbetskraft under högsäsongerna. Arbetsförmedlingens nät av lokala organ har avsevärt utbyggt efter det provisoriska förstärkandet år 1940, men alltså förefinnes, såsom de sakkunniga framhållit och såsom jämväl understrukits i vissa yttranden, behov av ytterligare förstärkning av de yttersta leden i arbetsförmedlingsorganisationen, alltså av avdelningskontors-, expeditions- och ombudsorganisationen. Arbetsmarknadskommissionen har beaktat detta behov, då den i sin förenämnda utredning föreslagit en ökning av det sammanlagda antalet avdelningskontor och expeditioner från 239 till 252 eller med 13 och i vissa fall även en förstärkning av avdelningskontoren och expeditionerna genom att de uppflyttas i vissa fall till högre klass och i andra fall från expeditioner till kontor. För min del finner jag denna ökning av antalet avdelningskontor och expeditioner motiverad. Jag delar alltså icke statskontorets tveksamhet om lämpligheten av att nu fortsätta utbyggnaden av det lokala nätet, ty även i nuvarande arbetsmarknadsläge finnes enligt erfarenhet behov härav. Att arbetsförmedlingens betydelse icke blir mindre, då hög sysselsättning råder på arbetsmarknaden, har också understrukits i de uttalanden, som gjorts av huvudorganisationerna för arbetsmarknadens parter. Elasticiteten i arbetsförmedlingens organisation torde icke heller i högre grad påverkas genom att antalet lokala arbetsförmedlingsorgan ökas. Elasticiteten är mera beroende av personalorganisationens utformning, och till denna fråga avser jag återkomma i det följande.

Jag har sålunda icke funnit anledning till erinran mot det av arbetsmarknadskommissionen framlagda förslaget, i vad det gäller inrättande av nya avdelningskontor och expeditioner, men finner icke skäl att i anledning av de av vissa kommuner framförda önskemålen nu föreslå ytterligare utbyggnad.

Kommissionens förslag rörande kontorens och expeditionernas indelning i klasser, vilket helt ansluter sig till sakkunnigförslaget utom i det avseendet, att kommissionen funnit antalet klasser för expeditionerna böra minskas från tre till två, finner jag mig böra biträda. Avdelningskontoren böra sålunda indelas i fem klasser, betecknade 1 A, 1 B, 2, 3 och 4, och expeditionerna i två klasser, betecknade 5 och 6. Mot de av kommissionen tillämpade principerna för bestämmande av avdelningskontorens och expeditionernas hänförelse till viss klass finner jag icke anledning till erinran. Jag vill framhålla, att det tid efter annan bör verkställas undersökningar, huruvida de till grund för den senast gjorda klassificeringen liggande faktorerna undergått sådan förändring, att kontor eller expedition bör hänföras till högre eller lägre klass. Dylik översyn bör göras vid tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes efter förslag av det centrala arbetsmarknadsorganet, och torde i regel böra komma till stånd med bestämda tidsintervaller. Särskilda omstän-

digheter, t. ex. markerade ändringar i arbetsmarknadsförhållanden, böra dock icke utesluta att omklassificering av avdelningskontor och expeditioner sker oftare eller att visst kontor eller viss expedition, när det påkallas av särskilda förhållanden, omföres till annan klass.

Kungl. Maj:t torde inför varje budgetårs början böra föreskriva det högsta antal avdelningskontor och expeditioner, som under budgetåret må hänföras till varje klass. Härvid bör emellertid den ordningen tillämpas, att Kungl. Maj:t fastställer antalet kontor i lägsta klassen liksom antalet expeditioner i respektive klasser något högre än det antal, som faktiskt finnes vid tidpunkten för antalets bestämmande. Det centrala arbetsmarknadsorganet bör nämligen, i mån som behov därav kan uppkomma med hänsyn till arbetsmarknadsutvecklingen, äga befogenhet att under budgetåret inrätta visst antal nya avdelningskontor av lägsta klassen och även visst antal nya expeditioner utan att i varje särskilt fall behöva underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Under förutsättning att riksdagen icke har något att erinra emot vad jag sålunda föreslagit, har jag för avsikt att sedermera föreslå Kungl. Maj:t att för budgetåret 1947/48 fastställa antalet avdelningskontor i klass 1 A till 4, i klass 1 B till 8, i klass 2 till 27, i klass 3 till 71 och i klass 4 till 82 samt antalet expeditioner i klass 5 till 50 och i klass 6 till 22. Detta innebär, att det centrala arbetsmarknadsorganet under nästa budgetår får möjligheter att i mån av behov inrätta 6 nya avdelningskontor i klass 4 samt 3 expeditioner i klass 5 och 3 expeditioner i klass 6 utöver dem, som enligt nu framlagd plan äro avsedda att uppföras såsom kontor och expeditioner i respektive klasser.

Vidkommande ombudsorganisationen har jag icke något att erinra emot kommissionens förslag därom, att det bör få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet att fastställa ombudens antal.

Vad de sakkunniga och kommissionen i övrigt anfört och föreslagit under förevarande rubrik har icke givit mig anledning till särskilt uttalande.»

Arbetsförmedlingens arbetssätt (s. 203—205). Efter att hava i huvudsak återgivit vad de sakkunniga uttalat rörande arbetsförmedlingens arbetssätt, vari inbegripas frågorna om den mest ändamålsenliga lokaldispositionen, expeditionssättet, kontakten med arbetsmarknadens parter etc., och för vad arbetsmarknadscommissionen i sitt yttrande framhållit i detta ämne, har *föredragande statsrådet* för egen del anfört följande.

»Självfallet är, att arbetsförmedlingen skall bedriva sitt arbete så rationellt som detta överhuvud taget är möjligt, och att frågor om lokalernas disposition, expeditionssätt m. m. skola ägnas ingående och fortlöpande uppmärksamhet. En undersökning i syfte att rationalisera arbetet pågår också sedan omkring ett år tillbaka och denna verkställes av en för ändamålet särskilt inrättad organisationsavdelning. Ehuru denna undersökning ännu icke avslutats, har det dock av undersökningsorganet uppgivits, att resultatet av undersökningen icke kommer att minska det av arbetsmarknadscommissionen för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingen beräknade personalbehovet. Vid detta förhållande synes mig hinder icke föreligga att nu taga

slutlig ställning till arbetsförmedlingens såväl organisations- som personalfrågor. Jag vill i detta sammanhang uttala, att förutsättningar synas föreligga för att organisationsavdelningen kan indragas, så snart den fullföljt nu pågående undersökning. Mitt i det föregående framlagda förslag till personalorganisation för arbetsförmedlingsbyrån inom arbetsmarknadsstyrelsen innebär nämligen, att denna byrå utrustas med befattningshavare, vilka skola ägna, bland annat, arbetsmetoderna inom arbetsförmedlingen fortlöpande uppmärksamhet. Det torde emellertid få ankomma på arbetsmarknadskommissionen eller dess efterföljare att närmare överväga frågan, huruvida organisationsavdelningen skall fortsätta sitt arbete och till behandling även taga upp spörsmål, som ännu icke varit föremål för avdelningens övervägande.»

Personalens löneställning m. m. (s. 205—229). De sakkunniga utgå från att de arbetsuppgifter, som komma att åvila befattningshavarna i den nya arbetsförmedlingsorganisationen, i stort sett komma att bli desamma som de, vilka nu åligga befattningshavarna vid länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingarna, och följande förslag till tjänsteförteckning för den ordinarie personalen har av de sakkunniga utarbetats med utgångspunkt härifrån och med beaktande av de med dessa i flertalet fall förenade löneförmånerna.

Arbetsnämndsdirektör i Stockholm, Göteborg och Malmö	C 5
Arbetsnämndsdirektör i Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Uddevalla, Borås, Skövde, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun, Gävle, Härnösand, Umeå och Luleå	C 4
Arbetsnämndsdirektör i Växjö, Karlskrona, Halmstad och Östersund . .	C 3
Arbetsnämndsdirektör i Visby	C 2
Förste inspektör	A 24
Inspektör	A 22
Kontorsföreståndare av klass 1 A	A 22
Inspektör	A 21
Kontorsföreståndare av klass 1 B	A 21
Förste assistent	A 18
Kontorsföreståndare av klass 2	A 18
Assistent	A 15
Kontorsföreståndare av klass 3	A 15
Assistent	A 12
Kontorsföreståndare av klass 4	A 12
Kansliskrivare	A 11
Kanslibitråde	A 7
Förste expeditionsvakt	A 7
Expeditionsvakt	A 6
»	A 5
Kontorsbiträde	A 4

I fråga om deltidstjänsterna ha de sakkunniga utgått från att lönerna skola utgå i form av arvode, svarande mot del av lönen i viss lönegrad.

Något förslag rörande ersättningarna till ombuden har icke framlagts av de sakkunniga.

Beträffande innehållet i *yttrandena*, i vad de avse lönegradsplaceringarna för de olika befattningshavarna, får utskottet hänvisa till propositionen. Här må allenast framhållas, att förslagen godtagits av vissa, som yttrat sig, att i andra yttranden föreslagits nedflyttning till lägre lönegrad av vissa befattningar, och att i andra yttranden yrkats på högre löneställningar.

I *arbetsmarknadskommissionens utredning* hava länsarbetsdirektörerna upptagits i allenast tre lönegrader, nämligen i C 5 i vad gäller direktörerna i Stockholms stad samt i Göteborgs och Bohus län och i Malmöhus län, i C 4 i vad gäller övriga länsarbetsdirektörer utom i Gotlands län och i C 3 i vad gäller länsarbetsdirektören i sistnämnda län. I samma utredning har arbetsförmedlingsinspektören i Stockholms stad uppförts i 26 lönegraden. I övrigt har kommissionen uppfört befattningshavarna i de av de sakkunniga föreslagna lönegraderna. Beträffande Ortsombuden, vars ersättningar för närvarande variera från 374 kronor 40 öre i lägsta klassen och till högst 1 814 kronor 80 öre i åttonde klassen, har kommissionen framhållit, att ersättningsgrunderna böra förenklas, men har förutsatt att det centrala arbetsmarknadsorganet bör få fastställa de nya beloppen efter förhandlingar med vederbörliga personalorganisationer.

I sina yttranden över denna utredning har *statskontoret* vidhållit sin i yttrande över sakkunnigförslaget uttalade uppfattning, att länsarbetsdirektörstjänsterna böra differentieras på lönegraderna 30, 28, 26 och 24, medan *allmänna lönenämnden* godtagit kommissionens förslag. Statskontoret har också framlagt vissa andra ändringsförslag, närmast avseende att inspektörsbefattningar icke skulle upptagas i 22 lönegraden, och även lönenämnden har gjort invändningar emot två inspektörsbefattningar i nämnda lönegrad. Beträffande övriga befattningars placering ha de godtagits av lönenämnden, medan statskontoret haft vissa allmänna erinringar att framställa. Vissa lönenämndsledamöter hava yrkat på högre lönegradsplaceringar för vissa befattningshavare.

Föredragande statsrådet har rörande personalens löneställning för egen del anfört följande.

»Med hänsyn till vikten av att arbetsförmedlingen äger tillgång till en för sina betydelsefulla uppgifter väl skickad personal är det nödvändigt, att löneställningen för olika personalkategorier blir tillfredsställande. Det av de sakkunniga framlagda förslaget till tjänsteförteckning för arbetsförmedlingens personal synes mig ur angivna synpunkter vara i stort sett väl avvägt. Jag delar den av landsorganisationen uttalade uppfattningen, att lönerna icke böra sättas lägre än enligt de sakkunnigas förslag, enär detta skulle minska möjligheterna att förvärva och behålla den för arbetsförmedlingsarbetet lämpligaste personalen. Vissa ändringar synas mig dock av särskilda skäl vara påkallade i de sakkunnigas förslag.

Vad först angår löneställningen för *länsarbetsdirektörerna* — vilken benämning liksom hittills torde böra användas för samtliga direktörer

utom direktören vid arbetsnämnden i Stockholm — ha de sakkunniga föreslagit, att befattningarna i fråga skola placeras i lönegraderna C 5, C 4, C 3 och C 2. I yttrandena ha mot de sakkunnigas förslag framställts i huvudsak två erinringar, innebärande att den föreslagna differentieringen av direktörlönerna bör begränsas från fyra till tre grupper och att lönerna böra utgå icke enligt C-löneplanen utan enligt dyrortsgrupperad löneplan. De skäl som anförts för ett frångående av sakkunnigförslaget i dessa delar finner jag beaktansvärda. Principiella överväganden skulle rentav kunna tala för att differentieringen begränsades till att avse endast två lönegrader, nämligen en för direktörerna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län och en för länsarbetsdirektörerna i samtliga övriga län, alltså även Gotlands län. Enär emellertid länsarbetsdirektörsbefattningen i sistnämnda län måste anses vara avsevärt mindre betungande för sin innehavare än motsvarande befattningar i andra län — antalet befattningshavare vid arbetsförmedlingens huvudkontor i Gotlands län är mindre än i något annat län och ännu finnes icke något egentligt avdelningskontor i länet utan endast en expedition och ett antal ombud — finner jag skäligt att länsarbetsdirektörsbefattningen i Gotlands län åtminstone tills vidare hänföres till lägre lönegrad än befattningarna i övriga län. Jag förordar sålunda, att länsarbetsdirektörsbefattningarna hänföras till tre olika lönegrader, nämligen befattningarna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län till en högsta lönegrad, befattningarna i övriga län utom Gotlands till en annan och lägre lönegrad samt befattningen i Gotlands län till en ännu lägre lönegrad. Vidkommande frågan till vilken löneplan länsarbetsdirektörerna böra hänföras — den icke dyrortsgrupperade löneplanen C eller dyrortsgrupperad löneplan — finner jag i likhet med socialstyrelsen, statskontoret och lönenämnden övervägande skäl tala för att befattningarna hänföras till dyrortsgrupperad löneplan. Jag delar härvid icke statskontorets uppfattning att skäl skulle vara för handen att tills vidare inrätta allenast extra ordinarie befattningar för länsarbetsdirektörerna. Befattningarna böra icke heller, såsom ifrågasatts i vissa yttranden, ges karaktär av förordnadtjänster, utan de böra vara ordinarie fullmaktstjänster. Det må i detta sammanhang särskilt framhållas, att möjligheterna att vid behov förflytta länsarbetsdirektör från ett län till ett annat vid en sådan lösning icke bli mindre än de skulle bli vid ett genomförande av de sakkunnigas förslag utan tvärtom större. Enligt föreskrift i 3 § civila avlöningsreglementet är nämligen annan ordinarie tjänsteman än domare pliktig bland annat att låta förflytta sig till annan stationeringsort eller annan befattning vid det verk han tillhör. Vad sålunda stadgas äger dock icke tillämpning å innehavare av befattning tillhörande löneplan C.

Vad därefter gäller de lönegrader, till vilka befattningarna böra hänföras, finner jag lämpligt, att länsarbetsdirektörerna hänföras till de lönegrader i A-löneplanen, som närmast motsvara de av arbetsmarknadscommissionen föreslagna och av allmänna lönenämnden i dess senast avgivna utlåtande godtagna lönegraderna i C-löneplanen. Jag föreslår alltså inplacering i lönegra-

den A 30 för arbetsnämndsdirektören i Stockholms stad ävensom länsarbetsdirektörerna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län, i lönegraden A 28 för länsarbetsdirektörerna i övriga län utom Gotlands län och i lönegraden A 26 för länsarbetsdirektören i Gotlands län.

Vad angår löneställningen för inspektörer av olika grader ha de sakkunniga föreslagit, att vid envar av nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län skall inrättas en befattning som förste inspektör i 24 lönegraden. Förste inspektören skall vara ställföreträdare för nämndens direktör. Arbetsmarknadskommissionen har föreslagit, att förste inspektören i Stockholms stad skall hänföras till 26 lönegraden med hänsyn till de särskilt stora krav, som måste ställas på denna befattningshavare. Kommissionens förslag har lämnats utan erinran av såväl statskontoret som allmänna lönenämnden. De sakkunnigas förslag om inrättande vid nämnderna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län av två förste inspektörsbefattningar i 24 lönegraden har godtagits av såväl arbetsmarknadskommissionen som statskontoret och allmänna lönenämnden. Jag har för min del intet att erinra mot arbetsmarknadskommissionens förslag i vad det avser nu ifrågavarande tjänster. Jag tillstyrker sålunda inrättande av en förste inspektörsbefattning i lönegrad 26 vid arbetsnämnden i Stockholm samt en förste inspektörsbefattning i lönegrad 24 vid envar av länsarbetsnämnderna i Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län.

De sakkunniga ha vidare föreslagit inrättande av befattningar som inspektör i lönegrad 22, vilka befattningar skola kunna användas dels för inspektörer för arbetsförmedlingsärenden och dels för inspektörer vid vissa specialförmedlingar. Arbetsmarknadskommissionens förslag innebär, att i 22 lönegraden skall placeras en inspektör för arbetsförmedlingsärenden vid samtliga nämnder med undantag av nämnderna i Stockholms stad, Göteborgs och Bohus län samt Malmöhus län. Ifrågavarande inspektörer fungera som ställföreträdare för nämndernas direktörer. Däremot skall placering i 22 lönegraden icke tillkomma arbetsförmedlingsinspektörer, vilka icke ha uppdrag att vara ställföreträdare för direktören. Vidare har kommissionen föreslagit, att två inspektörer vid huvudkontoret i Stockholm, vilka äro föreståndare för tjänstemannaförmedlingen respektive expeditionen för partiellt arbetsföra, skola placeras i 22 lönegraden. Statskontoret har avstyrkt inrättande av befattningar i 22 lönegraden medan allmänna lönenämnden tillstyrkt inrättande av dylika befattningar för arbetsförmedlingsinspektörer, vilka äro ställföreträdare för länsarbetsdirektör, men avstyrkt inrättande av tjänster av ifrågavarande slag för befattningshavare vid specialförmedlingarna. Jag är för min del beredd att tillstyrka placering i 22 lönegraden av de av kommissionen föreslagna befattningarna, då jag anser dessa intaga en särskilt ställning i förhållande till övriga inspektörsbefattningar. Vad särskilt angår de båda inspektörerna vid huvudkontoret i Stockholm, som äro föreståndare för tjänstemannaförmedlingen respektive expeditionen för partiellt arbetsföra, vill jag framhålla, att speciella kvalifikationer erfordras av befattningshavarna i fråga, enär expeditionerna i viss mån äro rikscentraler var på sitt område.

Arbetsmarknadskommissionens förslag, att även inspektörerna i 22 lönegraden skola benämnas förste inspektörer kan jag icke biträda.

För övriga inspektörer ha de sakkunniga föreslagit inrättande av befattningar som inspektör i lönegrad 21. Häremot finnes från min sida intet att erinra.

Av vad jag sålunda uttalat framgår, att jag icke kan tillstyrka arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbunds förslag rörande lönegradsplacering för inspektörer.

De sakkunniga ha föreslagit, att kontorsföreståndare vid avdelningskontor skola placeras i lönegraderna 22, 21, 18, 15 och 12, förste assistenter i lönegraden 18 och assistenter i lönegraderna 15 och 12. Från personalorganisationernas sida ha framställts yrkanden om högre löneställning för befattningarna. I vad förslaget avser lönegradsplaceringen har detsamma i de avgivna yttrandena i övrigt lämnats utan annan erinran än att statskontoret, liksom beträffande inspektörstjänsterna, avstyrkt inrättande av befattningar i 22 lönegraden. Jag finner mig böra tillstyrka de sakkunnigas ifrågavarande förslag. Jag delar sålunda icke heller beträffande förevarande befattningar statskontorets betänkligheter mot inrättande av tjänster både i 22 och 21 lönegraderna. Med hänsyn till att kontorsföreståndare äro chefer för sina avdelningskontor, finner jag vidare icke statskontorets förslag att benämningen assistent skall användas för befattningarna i fråga lämpligt. Däremot delar jag ämbetsverkets uppfattning, att kontorsföreståndare bör uppföras i tjänsteförteckningen utan angivande av klassbeteckning. Vad i vissa yttranden anförts rörande löneställningen för de förste assistenter, vilka skola vara konsulenter för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet, ger mig icke för närvarande anledning till särskilt uttalande, liksom icke heller vad som yttrats om löneställningen för de förste assistenter inom vissa länsarbetsnämnders kanslier, vilka skola handlägga administrativa ärenden. Därest utvecklingen sedermera skulle giva vid handen, att dessa befattningshavares löneställning bör bliva föremål för nytt övervägande, förutsätter jag, att frågan kommer att upptagas till behandling av arbetsmarknadsstyrelsen.

Vad angår löneställningen för biträdespersonalen ha de sakkunniga föreslagit, att tjänsterna skola helt anslutas till gällande tjänsteförteckningar för civilförvaltningen. De sakkunniga ha sålunda föreslagit inrättande av en befattning som kansliskrivare i lönegrad 11 vid varje nämnd. I övrigt upptar de sakkunnigas förslag befattningar som kanslibitråde och förste expeditionsvakt i lönegrad 7, som expeditionsvakt i lönegraderna 6 och 5 samt som kontorsbiträde i lönegrad 4. Arbetsmarknadskommissionen har vid framläggande av sitt förslag till personalorganisation iakttagit vad de sakkunniga förordat. Förslaget är sålunda uppgjort med tillämpning av de regler för lönegradsplacering, som gälla inom andra områden av statsförvaltningen. Jag kan därför biträda förslaget, dock med undantag för att jag icke för närvarande anser mig böra förorda inrättandet av kansliskrivarbefattningar. Skälen härför äro dels att utredning för närvarande pågår inom

finansdepartementet rörande anställningsförhållandena för viss biträdespersonal dels ock att arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbunds uttalande rörande arbetsuppgifternas art och omfattning för de avsedda kansliskrivarna synes mig göra det angeläget, att frågan om ifrågavarande befattningars inrättande blir föremål för ytterligare övervägande. Till dess ställning kunnat tagas till dessa spörsmål, synas mig de föreslagna kansliskrivarbefattningarna alltså böra utgå ur förslaget till tjänsteförteckning och de för dem avsedda göromålen i stället åläggas extra befattningshavare.

Jag har icke något att erinra emot att det centrala arbetsmarknadsorganet fastställer löneförmånerna för deltidсанställd personal enligt i huvudsak de grunder, som angivits av arbetsmarknadskommissionen. Jag anser emellertid, att förmånerna böra fastställas att utgå i form av arvoden till dess ställning tagits till frågan om förmåner av skilda slag för deltidсанställd personal överhuvud taget i statsförvaltningen.

Liksom hittills bör det centrala arbetsmarknadsorganet äga fastställa storleken av de ersättningar, som skola tillkomma arbetsförmedlingsombud av olika slag.»

I motionen II: 474 har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att förste inspektören för arbetsförmedlingsärenden vid länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län, liksom motsvarande befattningshavare vid arbetsnämnden i Stockholms stad, skall hänföras till 26 lönegraden.

Personalens rekrytering, utbildning och befordringsgång m. m. (s. 229—238). *De sakkunniga* ha uttalat, att några formella kompetenskrav icke böra uppställas för länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas personal, att utbildningen av personalen inom verket bör ägnas särskild uppmärksamhet, och att rekryteringen av personalen, med hänsyn till att några formella kompetenskrav icke böra fastställas, måste ägnas den största omsorg. De hava vidare uttalat sig för en i mesta möjliga mån fri över- och befordringsgång mellan länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingens olika verksamheter.

I *yttrandena* ha i regel de sakkunnigas förslag tillstyrkts.

Arbetsmarknadskommissionens utredning har också upptagit ifrågavarande spörsmål till behandling och kommissionen har därvid framlagt ett fullständigt förslag till rekryterings- och utbildningsordnande ävensom till befordringsgång för aspirantanställd personal, och över detta förslag ha *statskontoret* och *allmänna lönenämnden* avgivit yttranden, däri statskontoret framställt vissa erinringar rörande löneställningen för aspiranter.

För egen del har *föredragande statsrådet* i dessa ämnen anfört följande.

»I de avgivna yttrandena har de sakkunnigas förslag att några formella kompetensfordringar icke skola uppställas för vinnande av första anställning inom arbetsförmedlingen i de flesta fall tillstyrkts eller lämnats utan erinran. För min del är jag också beredd ansluta mig till detta förslag, ty genom att avstå från att såsom kompetensfordring för vinnande av första anställning uppställa krav på genomgången högre utbildning undgår

man att binda nyrekryteringen till en alltför snäv krets av sökande. Det måste nämligen hållas i minnet, att arbetsförmedlingsarbetet är av den natur att vid personalrekryteringen lämpliga personliga egenskaper samt praktiska kunskaper om arbetslivet och kontakter med arbetsmarknadens parter regelmässigt böra tillmätas större betydelse än förvärvat formell kompetens. Det har också hitintills visat sig, att personer med angivna kvalifikationer blivit lämpliga arbetsförmedlare trots avsaknad av nämnvärda teoretiska meriter. Detta utesluter givetvis icke önskvärldheten av att befattningshavarna också förvärvat dylika meriter. Inom vissa speciella områden av arbetsförmedlingen, främst ungdomsförmedlingen, måste regelmässigt fordras, att vederbörande före anställnings vinnande genomgått högre utbildning än folkskola, i vissa fall t. o. m. akademisk utbildning.

Efter vunnen anställning, som under den första tiden bör ha karaktären av provtjänstgöring, böra de anställda genomgå särskild utbildning, som ger dem de speciella kunskaper, vilka fordras för ett riktigt fullgörande av uppgifterna inom arbetsförmedlingen. Detta har framhållits av de sakkunniga och även beaktats av arbetsmarknadskommissionen vid utarbetande av det av kommissionen framlagda förslaget rörande utbildning och beföringång. Kommissionen har nämligen förutsatt, att all nyanställd personal skall genomgå en särskilt anordnad assistentkurs av tre månaders varaktighet, innan behörighet vinnes att tillträda befattning såsom extra ordinarie eller ordinarie befattningshavare i assistentlönegraderna. Ytterligare utbildning är planerad för aspiranter till högre befattningar inom arbetsförmedlingen. Jag vill sålunda nämna, att kommissionen i annat sammanhang förutsatt att särskilda kortare instruktionskurser, liksom hittills, skola anordnas såväl centralt som vid länsarbetsnämnderna. Vidare har kommissionen i samband med sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om medel för tryckning av en korrespondenskurs, vilken avses bli obligatorisk för nyanställd personal och skall inhämtas, innan vederbörande deltagar i förenämnda assistentkurs. Jag finner mig kunna uttala min anslutning till de av kommissionen framlagda förslagen rörande ordnandet av utbildningen för arbetsförmedlingspersonalen.

Vidkommande löneställningen för rekryteringspersonalen har arbetsmarknadskommissionen föreslagit, att nyanställd personal under provtjänstgöringen och aspirantanställningen skall erhålla avlöning som extra befattningshavare enligt av kommissionen i varje särskilt fall fastställd lönegrad, i regel högst lönegraden Ex 10 och undantagsvis högst Ex 12. Häremot ha vissa erinringar framställts av statskontoret och allmänna lönenämnden. Statskontoret har sålunda ansett denna löneställning för hög med hänsyn till att rekryteringspersonalen icke skall ha förvärvat någon formell kompetens före provtjänstgöringens påbörjande. Lönenämnden har för sin del uttalat såsom ett önskemål, att avlöningsbestämmelserna för rekryteringspersonalen vid arbetsförmedlingen och vissa andra verk, t. ex. postverket och statens järnvägar, måtte göras mera enhetliga. Det bör emellertid beaktas, att den rekryteringspersonal, varom här är fråga, regelmässigt haft ti-

digare utkomst på andra områden av arbetsmarknaden, och att här sålunda gäller detsamma som när man inom andra statliga områden söker rekrytera befattningar för arbetsledare bland arbetaranställda: lönen i den nya befattningen måste sättas så, att den i varje fall uppgår till minst den lön, som vederbörande åtnjutit i arbetaranställningen. I den mån rekryteringen sker från andra grupper i samhället än nyss nämnts, ha vederbörande regelmässigt genomgått högre utbildning, och även beträffande dessa gäller i flertalet fall, att de, innan de taga anställning hos arbetsförmedlingen, innehåft anställning på annat område i offentlig tjänst eller på den privata arbetsmarknaden. Den personal, som rekryterar arbetsförmedlingen, är sålunda nästan utan undantag äldre än den som vinner första anställning vid andra statliga verk, t. ex. vid postverket och statens järnvägar. Med hänsyn till angivna omständigheter anser jag icke, att lönerna för dem som nyanställas inom arbetsförmedlingen kunna sättas lägre än enligt kommissionens förslag. Jag har icke heller något att erinra emot att aspirant efter vunnen behörighetsförklaring på sätt och villkor som kommissionen föreslagit förordnas till extra ordinarie befattningshavare i 10 lönegraden.

Jag delar de sakkunnigas uppfattning, att man skall eftersträva fri över- och befordringsgång mellan olika grenar av arbetsförmedlingen och vill framhålla, att sådan också bör ordnas mellan den centrala myndigheten och de lokala arbetsförmedlingsorganen.

Frågan om befogenheten att tillsätta tjänsterna inom arbetsförmedlingen synes böra prövas av Kungl. Maj:t i samband med utfärdandet av instruktioner för arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsnämnderna. Jag vill dock redan nu såsom min uppfattning uttala, att det synes mig förefinnas praktiska skäl för att medgiva den centrala arbetsmarknadsmyndigheten rätt att tillsätta samtliga tjänster för förste inspektörer och inspektörer. Befattningarna i lägre lönegrader böra, åtminstone under viss övergångstid, likaledes tillsättas av den centrala arbetsmarknadsmyndigheten. Biträdes- och motsvarande befattningar synas dock böra från början tillsättas av länsarbetsnämnderna. Då jag finner mig böra föreslå, att även samtliga tjänster för assistenter och motsvarande åtminstone tills vidare skola tillsättas av centralmyndigheten, äger detta samband med dels att svårigheter eljest kunna uppstå att vid övergången till den nya organisationen placera den personal, som tidigare varit anställd hos landsting och övriga äldre huvudmän och som nu i vissa fall är placerad hos annan nämnd än den, där landstingsanställningen innehåfts, dels ock att befattningshavarna synas mig böra konstitueras och förordnas att vara innehavare av viss tjänst hos den offentliga arbetsförmedlingen med en tills vidare bestämd placering och sålunda icke vid förordnandet bindas vid en bestämd nämnd.»

Personalorganisationens omfattning m. m. (s. 238—254). *Arbetsförmedlingssakkunniga* ha icke för egen del framlagt något förslag till personalorganisation vid ett förstatligande av arbetsförmedlingen utan ansett detta böra ankomma på den centrala arbetsmarknadsmyndigheten. De hava i sina

kostnadsberäkningar utgått från vissa preliminära personalplaner, som innebära en viss påbyggnad av de av arbetsmarknadskommissionen år 1945 fastställda planerna. Med utgångspunkt härifrån ha de också föreslagit viss fördelning av personalen på ordinarie och icke-ordinarie befattningar.

I de avgivna *yttrandena* hava olika synpunkter framkommit. Landsorganisationen har understrukt vikten av att personalorganisationen förstärkes. Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges industriförbund har i sitt gemensamma utlåtande framhållit vikten av att den utbyggnad som erfordras sker successivt i nära anslutning till arbetsmarknadens behov och att organisationen göres så elastisk som möjligt. I vissa yttranden har uttalats, att personalorganisationen bör dimensioneras med hänsyn till behovet under normala förhållanden, och i några yttranden har behovet av utbyggnad av vissa grenar av organisationen särskilt framhållits, t. ex. när det gäller ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen.

Arbetsmarknadskommissionens utredning innehåller en redogörelse för principerna för utarbetande av det framlagda förslaget till ny personalorganisation, vilket förslag tillkommit efter förhandlingar med vederbörliga personalorganisationer.

Kommissionens förslag innebär ett fullföljande av den år 1945 gjorda översynen av personalorganisationen, vilken översyn då icke gällde specialförmedlingarna, d. v. s. ungdomsförmedling och yrkesvägledning, tjänstemannaförmedling och förmedling för partiellt arbetsföra. I förhållande till 1945 års personalplaner innebär det framlagda förslaget en ökning med 169 befattningar från 1 373 till 1 542 men i förhållande till det faktiska personalläget vid utgången av december 1946 en ökning med 103 befattningar. Ökningen med 169 befattningar fördelar sig så, att 90 nya befattningar, av vilka en del dock redan finnas i form av arvodesbefattningar, tillföras specialförmedlingarna, att 13 nya befattningar avse föreståndarbefattningar för nya kontor och expeditioner, vilka enligt det föregående beräknats skola inrättas, att den övriga förmedlingsorganisationen funnits böra tillföras 27 nya befattningar med hänsyn till ökade arbetsuppgifter, att sjuksköterskeförmedlingar beräknats skola inrättas och komma att kräva 11 nya befattningar, samt att 17 kansliskrivare- och 11 skrivbiträdestjänster beräknats skola tillkomma.

Arbetsmarknadskommissionens förslag i jämförelse med dels personalläget i december 1946 dels ock nu gällande personalplaner framgår närmare av omstående tablå.

Av utredningen framgår därjämte, att antalet befattningshavare sysselsatt med krisuppgifter vid utgången av år 1946 utgjorde 343, och att befattningshavare för ifrågavarande uppgifter, vilka icke ingå i ovannstående tablå, skola hänföras till arbetsförmedlingens krisorganisation.

Vidkommande de 1 542 befattningarnas fördelning å ordinarie och icke-ordinarie anställningsform har kommissionen anför, att i det till de sakkunnigas betänkande fogade förslaget till personalorganisation i anslutning till de av de sakkunniga i betänkandet angivna rikt-

	1945 års personal- planer	Personal- läget i dec. 1946	Nu fram- lagt förslag
<i>Länsarbetsnämnder och huvudkontor:</i>			
Kanslipersonal (inberäknat biträdespersonal)	347	352	366
Förmedlingspersonal	520	551	628
Summa	867	903	994
<i>Avdelningskontor:</i>			
Föreståndare	239 ¹	227	252
Förmedlingspersonal	247	262	265
Biträdespersonal (kanslipersonal).....	20	47	31
Summa	506	536	548
Totalsumma	1 373	1 439	1 542

¹ Därav 12 kontor ännu ej i verksamhet på grund av olösta lokal- och personalfrågor.

linjerna upptagits 530 befattningar såsom ordinarie, motsvarande 40 procent av det till 1 341 uppgående sammanlagda antalet befattningar, medan 579 eller 43 procent upptagits såsom extra ordinarie, 143 eller 11 procent såsom extra samt 89 eller 6 procent såsom arvodesbefattningar för deltidsanställd personal.

Kommissionen har i de nu framlagda förslagen till personalplaner uppfört 475 befattningar å ordinarie stat eller 30,5 procent av hela antalet befattningar, medan 744 eller 48,5 procent uppförts såsom extra ordinarie och 224 eller 14,5 procent uppförts såsom extra befattningar. Vidare ha 99 befattningar eller 6,5 procent upptagits såsom arvodesbefattningar för deltidsanställd personal.

Kommissionen har förklarat, att den vid upprättandet av sitt förslag beträffande anställningsformerna i huvudsak följt de av de sakkunniga angivna principerna för personalens fördelning å olika slag av anställningsformer, men i vissa hänseenden ha avvikelser befunnits motiverade.

I de av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden* avgivna yttrandena över kommissionens förslag till personalorganisation har endast statskontoret berört frågan om personalorganisationens utbyggnad och därvid framhållit behovet av elasticitet i organisationen men också uttalat farhågor för att den föreslagna organisationen i nuvarande läge blir alltför omfattande. Däremot ha åtskilliga *kommunala myndigheter* i anslutning till de sakkunnigas betänkande uttalat önskemål om förstärkning av personalen vid kontoren i respektive kommuner.

Föredragande statsrådet har rörande personalorganisationens omfattning m. m. för egen del uttalat följande.

»Vad till en början angår omfattningen av personalorganisationen för arbetsförmedlingen får jag anföra följande.

Ehuru arbetsförmedlingen erhållit en betydligt ökad personalorganisation, sedan den blev provisoriskt förstatligad våren 1940, har den likväl ännu icke uppnått den storlek och effektivitet, som kan anses erforderlig för att

den skall kunna i alla avseenden fylla sin uppgift. Behovet av förstärkning och effektivisering av personalorganisationen har också understrukits av, bland andra, huvudorganisationerna för arbetsmarknadens parter i de av dem över de sakkunnigas betänkande avgivna yttrandena. Å andra sidan har i vissa yttranden uttalats, att försiktighet bör iakttagas, när det gäller utbyggnaden av personalorganisationen, att organisationen bör avpassas med hänsyn till ett normalt läge på arbetsmarknaden och att den överhuvudtaget bör vara elastisk för att kunna helt följa växlingarna i personalbehovet med hänsyn till från tid till annan växlande konjunkturförhållanden.

Det är enligt min mening självfallet, att den mera permanenta personalorganisationen för arbetsförmedlingen måste dimensioneras uteslutande med tanke på vad man kan kalla normala arbetsuppgifter. Omfattningen av dessa uppgifter torde emellertid komma att växla i relativt hög grad, varför personalorganisationen bör besitta ett betydande mått av elasticitet. Detta synes mig också ha beaktats av arbetsmarknadskommissionen vid framläggandet av förslaget till personalorganisation. Förslaget innebär visserligen en ökning av antalet befattningar för arbetsförmedlingens normalorganisation med 169, om jämförelse göres med det antal befattningar, som upptogs i de av kommissionen i maj månad 1945 fastställda personalplanerna, och med 103, om man jämför med det faktiska antalet befattningshavare, som voro sysselsatta inom arbetsförmedlingen i december 1946, men den sålunda föreslagna ökningen synes mig — bortsett från 17 kansliskrivarbefattningar — vara av kommissionen tillfredsställande motiverad. Av de 169 nya befattningarna hänföra sig sålunda icke mindre än 90 till sådana grenar av arbetsförmedlingen, som icke blevo beaktade i samband med uppgörandet av 1945 års personalplaner, nämligen till tjänstemannaförmedlingen, ungdomsförmedlingen och expeditionerna för partiellt arbetsföra, och denna ökning kan betecknas såsom nödvändig för att ifrågavarande grenar skola kunna bliva på tillbörligt sätt tillgodosedda. Det må i sammanhanget särskilt erinras om att medan kommissionen för expeditionerna för partiellt arbetsföra räknat med ett sammanlagt antal befattningshavare av 69, kommittén för partiellt arbetsföra för samma förmedlingsverksamhet beräknat ett behov av 141 befattningshavare. Ökningen i övrigt, d. v. s. med 79 befattningar, fördelar sig så, att 13 befattningar äro föranledda av att 13 nya avdelningskontor skola inrättas, att 17 kansliskrivartjänster föreslås tillkomma vid länsarbetsnämndernas kanslier, att 11 skrivbiträdestjänster föreslås inrättade vid avdelningskontor och att 11 nya befattningar beräknas bliva erforderliga vid bifall till avgivet särskilt förslag om organiserande av sjuksköterskeförmedlingar. De återstående 27 befattningarna äro föranledda av ökade behov av personal vid vissa huvud- och avdelningskontor.

Det bör också beaktas, att av de nu föreslagna 1 542 befattningarna 99 äro avsedda för deltidsanställd personal och att i antalet också ingår rekryteringspersonal, som är under utbildning, och vidare att alla de i personalplanerna uppförda nya befattningarna icke omedelbart äro avsedda att tillsättas. Enligt vad kommissionen i samband med anmälan om medelsbeho-

vet till avlöningar för nästa budgetår framhållit, skola nämligen de nya befattningarna icke tillsättas, förrän behovet av var och en av dem är klart konstaterat. Kommissionen har emellertid ansett lämpligt att redan nu i personalplanerna uppföra alla de befattningar, som beräknas komma att bli erforderliga icke endast i samband med utan även under tiden närmast efter arbetsförmedlingens slutliga förstatligande. Jag delar kommissionens uppfattning om lämpligheten härav.

Jag finner mig alltså kunna i stort sett godtaga kommissionens beräkningar av personalbehovet för den offentliga arbetsförmedlingen efter dess slutliga förstatligande. Jag har i stort sett icke heller något att erinra mot de av kommissionen framlagda förslagen rörande befattningarnas fördelning å olika lönegrader.

I två olika hänseenden föranleda emellertid mina ställningstaganden i det föregående ändringar i kommissionens förslag. Jag har sålunda anfört, att jag icke är beredd att nu förorda inrättande av befattningar som kansliskrivare vid länsarbetsnämnderna. Till följd härav böra de 17 av kommissionen upptagna kansliskrivarbefattningarna utgå. Av mitt förslag om bibehållande av en särskild länsarbetsnämnd i Stockholms län följer å andra sidan, att för denna länsarbetsnämnds kansli måste tillkomma följande 12 befattningar, nämligen en länsarbetsdirektör i lönegraden A 28, 1 inspektör (för arbetsförmedlingsärenden) i A 22, 1 inspektör (för socialhjälpärenden) i Eo 21, två förste assistenter i Eo 18 för ärenden rörande det kvinnliga arbetsmarknadsområdet och för administrativa ärenden m. m., ett kanslibitråde i A 7, en expeditionsvakt i Eo 6, 1 kontorsbiträde i A 4, ett kontorsbiträde i Eo 4, 2 skrivbiträden i Eo 2 och ett skrivbiträde i Ex 2. Vidare bör för huvudkontoret vid länsarbetsnämnden i Stockholms län beräknas 1 förste assistent i lönegraden A 18, 2 assistenter i A 15, 2 assistenter i Eo 12 samt 2 extra eller extra ordinarie assistenter i Ex 12, Ex 10, Ex 8 eller Eo 10. Samtidigt skall emellertid den föreslagna personalorganisationen för arbetsnämnden i Stockholms stad och dess huvudkontor minskas med 2 inspektörer i lönegraden Eo 21 (för arbetsförmedlingsärenden och socialhjälpärenden), 1 förste assistent i Eo 18 för det kvinnliga arbetsmarknadsområdet, 1 kontorsbiträde i A 4, 1 skrivbiträde i Eo 2 och 1 skrivbiträde i Ex 2 respektive med 1 förste assistent i A 18, 2 assistenter i A 15, 2 assistenter i Eo 12 och 1 extra assistent. Den sammanlagda ökningen till följd av att länsarbetsnämnden i Stockholms län bibehålles uppgår alltså till 7 befattningar.

Vidkommande kommissionens förslag om befattningarnas fördelning å ordinarie och icke-ordinarie tjänster finner jag detsamma tillfredsställande, då det kan anses tillgodose skäligen krav på elasticitet i personalorganisationen. Jag kan alltså icke, såsom bland andra vissa personalorganisationer yrkat, förorda att ordinarie befattningar inrättas i större omfattning. Beträffande de av kommissionen föreslagna ordinarie kanslibiträdesbefattningarna vill jag särskilt anföra, att jag, oaktat utredning rörande de högre biträdesbefattningarna pågår inom finansdeparte-

mentet, icke anser hinder mot upptagande av ifrågavarande befattningar å ordinarie stat föreligga med hänsyn till att befattningshavarna avses skola tjänstgöra som redogörare hos länsarbetsnämnderna.

Jag delar kommissionens uppfattning, att å den personalförteckning, som fastställes av Kungl. Maj:t, befattningarna icke böra fördelas å de olika länsarbetsnämnderna m. m. Det bör få ankomma på det centrala arbetsmarknadsorganet dels att fastställa personalförteckning beträffande de befattningar, som icke upptagas å den av Kungl. Maj:t fastställda förteckningen och dels att fördela de i de sålunda fastställda personalförteckningarna upptagna befattningarna på de olika lokala arbetsmarknadsorganen.

Jag vill slutligen framhålla, att jag själfvallet förutsätter, att de i personalförteckningarna uppförda befattningarna icke komma att tillsättas i vidare mån än detta av det centrala arbetsmarknadsorganet prövas vara med hänsyn till arbetsuppgifterna oundgängligen erforderligt. Vad särskilt angår de nya befattningar, som av kommissionen beräknats erforderliga i samband med ett övertagande av sjuksköterskeförmedlingen, få dessa givetvis icke upptagas i den personalförteckning, som skall fastställas av det centrala arbetsmarknadsorganet, förrän Kungl. Maj:t tagit slutlig ställning till frågan om denna förmedlings hänförande till den offentliga arbetsförmedlingen.

Vad i förevarande sammanhang anförts gäller i sin helhet arbetsförmedlingens normalorganisation. Frågan om personal för arbetsförmedlingens krisuppgifter behandlas i det följande i samband med anslagsfrågorna.»

Det av föredragande statsrådet beräknade behovet av personal samt befattningarnas fördelning på ordinarie och icke-ordinarie tjänster framgår av vid propositionen fogade bilagor 2—4.

I motionen II: 477 har hemställts, att personalförteckningen för arbetsförmedlingen måtte utökas med 24 dispensärkuratorer.

Vissa övergångsfrågor (s. 254—263). Efter att ha lämnat redogörelse för vad arbetsförmedlingssakkunniga anförde rörande uppkommande övergångsfrågor i samband med det definitiva förstatligandet av arbetsförmedlingen och för innehållet i yttrandena i anledning härav samt för vad arbetsmarknadskommissionen anförde i sin utredning har *föredragande statsrådet* anförde följande.

»Såsom jag tidigare anförde, bör tidpunkten för arbetsförmedlingens definitiva förstatligande enligt min mening sättas till den 1 januari 1948. I samband med övergången till den nya organisationen uppkomma vissa övergångsspörsmål, som fordra särskild uppmärksamhet.

Vad först angår de inventarier, som övertagits från de tidigare huvudmännen i samband med arbetsförmedlingens provisoriska förstatligande år 1940 och vilkas värde uppskattats till ett belopp av i runt tal 194 550 kronor, ha de sakkunniga förutsatt, att dessa inventarier komma att överlåtas till statsverket utan att de tidigare huvudmännen framställa anspråk på ersättning. Skäl för att så bör ske är, att de tidigare huvudmännen bli befriade

från kostnader för arbetsförmedlingsverksamheten i fortsättningen genom att staten helt övertager verksamheten och att staten tidigare lämnat bidrag till anskaffningen av praktiskt taget alla de ifrågavarande inventarierna. I de avgivna yttrandena ha de tidigare huvudmännen ej heller framställt erinringar mot de sakkunnigas ifrågavarande förslag. Jag utgår därför från att inventarierna komma att utan särskild föreskrift härom överlåtas utan ersättning.

Vidkommande därefter från tidigare huvudmän övertagna befattningshavares övergång till den nya arbetsförmedlingsorganisationen synes det mig icke möjligt att nu taga slutlig ställning till alla i samband därmed uppkommande frågor. Självfallet är, att dessa, som enligt de sakkunnigas uppgift uppgå till ett antal av något över 300, i mån av lämplighet böra beredas fortsatt anställning och alltså överflyttas till befattningar inom den nya organisationen. I fråga om sättet för deras överflyttande håller jag före, att de regelmässigt böra förordnas å befattningar i den nya organisationen efter ansökningsförfarande. Därvid synas emellertid, såsom de sakkunniga jämväl ha förutsatt, vissa av de ifrågavarande befattningshavarna böra tillförsäkras skälig företrädesrätt att övergå till de nya befattningarna. Detta synes böra ske på så sätt, att företrädesrätt beredes dem att ifrågakomma till ordinarie befattningar framför andra lika lämpliga sökande. Denna företrädesrätt synes mig — i nära anslutning till vad de sakkunniga och arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund föreslagit — böra gälla sådan personal, som vid tiden för det provisoriska förstatligandet år 1940 innehade ordinarie anställning eller däremot svarande anställning hos tidigare huvudman. Såsom likvärdig med ordinarie tjänst synes mig böra förstås stadigvarande anställning under en tid av tre år omedelbart före tidpunkten för det provisoriska förstatligandet år 1940. En ytterligare förutsättning för företrädesrätten måste givetvis vara, att vederbörande befattningshavare innehaft fortlöpande anställning inom arbetsförmedlingen eller hos arbetsmarknadskommissionen under hela tiden efter det provisoriska förstatligandet intill tidpunkten för övergången till den nya organisationen. Övrig hos tidigare huvudmän anställd personal synes mig icke böra tillförsäkras någon särskild rätt att övergå till befattningar inom den omorganiserade arbetsförmedlingen men bör, såsom redan framhållits, i mån av lämplighet få övergå till den förstatligade arbetsförmedlingen.

I samband med överförandet av från tidigare huvudmän övertagen personal till den nya arbetsförmedlingsorganisationen bör ställning också tagas till den av de sakkunniga till behandling upptagna frågan om rätt för dessa befattningshavare att, om de så önska, vara bibehållna vid de löneförmaner m. m., som tillkommit dem hos de tidigare huvudmännen. Dylik rätt har gällt under tiden för arbetsförmedlingens provisoriska förstatligande, och de sakkunniga ha föreslagit, att samma rätt skall fortfaara att gälla, samt att statsverket skall — liksom skett under tiden för det provisoriska förstatligandet — svara jämväl för uppkommande löneskillnadskostnader. Arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund har för sin del framställt yrkande av

innebörd, att vederbörande befattningshavare skola tillförsäkras de förmåner, som de skulle ha åtnjutit, därest de kvarstått i tjänst hos sin tidigare huvudman ända fram till tiden för det slutliga förstatligandet av arbetsförmedlingen, d. v. s. att hänsyn skall tagas även till de löneförbättringar, som förutvarande huvudman kan ha beslutat för med arbetsförmedlingstjänstemän tidigare likställda befattningshavare i huvudmannens tjänst. För egen del finner jag mig såtillvida kunna tillstyrka vad som föreslagits, att befattningshavare, som efter det slutliga förstatligandet förordnas å befattning vilken i lönehänseende eller med hänsyn till andra förmåner medför sämre villkor än dem han skulle ägt åtnjuta, om han den 31 december 1947 kvarstått i sin tidigare befattning hos landstinget eller kommunen, tillförsäkras rätt att bibehålla de med denna befattning förenade löneförmånerna i stället för den avlöning och de övriga förmåner, som skulle tillkomma honom såsom statstjänsteman. I anledning av det av arbetsförmedlingstjänstemännens riksförbund framställda yrkandet vill jag framhålla, att hänsyn bör få tagas endast till generella löneförbättringar, som självfallet skulle kommit även arbetsförmedlingstjänstemännen till godo, om dessa fortfarande varit landstings- eller kommunalanställda. Den omständigheten, att enstaka personalgrupper, som tidigare varit i lönehänseende likställda med vissa arbetsförmedlingstjänstemän, uppflyttats till högre lönegrad eller eljest fått förbättrade löneförmåner, bör däremot icke medföra rätt för ifrågavarande arbetsförmedlingstjänstemän att räkna sig dessa löneförhöjningar till godo. Mot förslaget att kostnaderna för de ökade förmåner, som kunna bliva en följd av sålunda angiven övergångsbestämmelse, skola i sin helhet bestridas av statsverket, har jag intet att erinra.

Arbetsmarknadskommissionen har i anslutning till frågan om den från tidigare huvudmän övertagna personalens överförande till den nya organisationen framlagt förslag om att Kungl. Maj:t skulle utverka riksdagens bemyndigande att till övergångsstat föra sådan personal, som icke kan placeras å motsvarande befattningar i den nya organisationen, därvid skyldighet dock skulle stadgas för till övergångsstat förde befattningshavare att uppehålla annan av den centrala arbetsmarknadsmyndigheten anvisad befattning hos arbetsförmedlingen, vilken befattning i dylikt fall icke skulle tillsättas i vanlig ordning. För egen del är jag icke beredd att nu tillstyrka, att en övergångs- eller indragningsstat inrättas, enär behovet därav icke nu kan med säkerhet bedömas. Skulle svårigheter uppkomma att placera några av de nuvarande befattningshavarna å motsvarande befattningar i den nya organisationen, förutsätter jag — i överensstämmelse med vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande spörsmål beträffande arbetsmarknadsstyrelsen — att vederbörande skola kunna förordnas att uppehålla lägre befattningar men därvid tillerkännas löneförmåner, vilka medföra de tidigare utgående. Därefter bör frågan om denna personals slutliga anställningsförhållanden eller eventuella förtidspensionering, måhända genom tidigare huvudmans försorg, bli föremål för slutligt ställningstagande så snart ske kan. Huru dessa spörsmål slutligt skola lösas blir i viss mån beroende av ställningsta-

gandet till det av de sakkunniga framlagda förslaget om att staten skulle helt övertaga de tidigare huvudmännens pensionsförpliktelser.

I fråga om pensioneringens ordnande för den personal, som innehaft anställningar hos tidigare huvudmän eller som tillträtt sina anställningar under tiden för det provisoriska förstatligandet skall givetvis gälla, att ifrågavarande befattningshavare skola i vanlig ordning bliva underkastade gällande tjänste- och familjepensionsreglementen i och med att vederbörande tilltråda ordinarie eller extra ordinarie befattningar i statens tjänst. Tillgodoräknande av tid för anställning hos den offentliga arbetsförmedlingen dessförinnan såsom tjänstår i pensionshänseende bör få prövas av Kungl. Maj:t enligt i tjänstepensionsreglementet givna bestämmelser. Vad särskilt angår tid, varunder vederbörande varit anställd hos tidigare huvudman, synes mig dock tillgodoräkningsfrågan böra bliva föremål för ytterligare utredning. Såsom arbetsmarknadskommissionen framhållit, synes nämligen staten icke ha anledning att övertaga äldre huvudmäns pensionsförpliktelser utan att dessa huvudmän bereda staten skälig ersättning för den skyldighet, som staten förutsatts skola övertaga och de tidigare huvudmännen befrias från. Jag avser för den skull inom en nära framtid föreslå Kungl. Maj:t att tillkalla särskilda sakkunniga med uppdrag att upptaga förhandlingar med de äldre huvudmännen härom. Vad jag sålunda anförde om övertagande av pensionskyldigheten för ännu icke pensionerade gäller jämväl frågan om övertagandet av pensionsförpliktelserna för redan pensionerad personal. Kostnaderna för deras fortsatta pensionering böra alltså, tills nyssnämnda utredning verkställt och därpå grundade förslag prövats, liksom hittills bestridas av de tidigare huvudmännen med bidrag av statsmedel.

I avvaktan på resultatet av den ytterligare utredningen rörande pensionsfrågan för den från tidigare huvudmän övertagna personalen synes, i mån som pensionsfrågor uppkomma, ställning få tagas till dessa från fall till fall.

Vad angår kommissionens förslag därom, att i personalförteckning uppförd ordinarie befattning icke bör slutligt tillsättas, därest den som finnes böra ifrågakomma till befattningen icke räknar en anställningstid i arbetsförmedlingens eller därmed jämförlig tjänst av minst tre år, finner jag de av kommissionen härför anförda skälen ha fog för sig. Befattningen synes dock icke, såsom kommissionen föreslagit, böra uppehållas genom att befattningshavaren beredes extra ordinarie i stället för ordinarie anställning. Riktigare synes vara, att vederbörande förordnas att tills vidare uppehålla befattningen mot åtnjutande av vikariatslön.

Beträffande ordningen för befattningarnas tillsättande har jag icke något att erinra mot vad arbetsmarknadskommissionen föreslagit. Tiden före den 1 januari 1948 torde böra utnyttjas härför.

Vad slutligen angår personalens löneförmåner under tiden den 1 juli—31 december 1947 synes det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser härom med beaktande av den beslutade löneregleringen.

Det torde vidare få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de övergångsbestämmelser, som i övrigt befinnas erforderliga.»

Anslagsberäkningar.

Anslagsuppdelningen (s. 264—266). *Föredragande statsrådet* har i anslutning till vad han i det föregående förordat beträffande tidpunkten för omorganisationen anmält, att anslag böra anvisas för första hälften av budgetåret 1947/48 såväl till statens arbetsmarknadskommission: avlöningar och omkostnader som till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: avlöningar och omkostnader. Vad angår tiden från och med den 1 januari 1948 har föredragande statsrådet i enlighet med ett av arbetsmarknadskommissionen avgivet förslag ansett medel böra anvisas till avlöningar och omkostnader för arbetsmarknadsstyrelsen och för den offentliga arbetsförmedlingen, därvid medelsanvisningar böra avse vederbörliga normalorganisationer, medan särskilda medelsanvisningar böra ske till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen och till den offentliga arbetsförmedlingen: krisorganisationen.

Anslag till avlöningar för det centrala arbetsmarknadsorganet (s. 266—272). För budgetåret 1945/46 uppgingo avlöningskostnaderna för det centrala arbetsmarknadsorganet till 3 306 000 kronor, varav på det centrala organet belöpte 2 967 000 kronor, medan återstoden hänförde sig till kostnader för exempelvis praktikanter inom ungdomsförmedlingen, vilka tjänstgjort inom den lokala organisationen men avlönats från kommissionens avlöningsanslag. För innevarande budgetår beräknas avlöningsanslaget, som är anvisat med ett förslagsvis beräknat belopp av 2 650 000 kronor, komma att belastas med 2 725 000 kronor.

Sammanlagda årsbeloppet av löner, inberäknat samtliga tillägg, till personalen å socialstyrelsens arbetsmarknadsbyrå utgör ca 110 000 kronor.

För nästa budgetår har *föredragande statsrådet*, som lämnat en redogörelse för arbetsmarknadskommissionens förslag till beräkning av arbetsmarknadsstyrelsens avlöningsanslag för hela budgetåret 1947/48, beräknat anslagsbehovet till statens arbetsmarknadskommission: avlöningar för tiden 1 juli—31 december 1947 till 1 500 000 kronor. Härvid ha beräknats nya kostnader under anslaget på grund av, bland annat, överförande av vissa arbetsuppgifter till arbetsmarknadskommissionen från utlänningskommissionen och genomförandet av en provisorisk lönereglering för arbetsmarknadskommissionens personal i anslutning till den allmänna löneregleringen.

För arbetsmarknadsstyrelsen har föredragande statsrådet framlagt förslag till dels personalförteckning dels ock enligt angivna beräkningsgrunder av löningsstat, som här återgives.

	Belopp kronor	
	Styr. fungerar hela budgetåret	Budgetåret 1947/48 ($\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 48)
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . .	690 000	345 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	87 000	43 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>för- slagsvis</i>	1 680 000	840 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>för- slagsvis</i>	25 000	12 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	138 000	69 000
	Summa 2 620 000	1 310 000.

Förevarande anslag har alltså för nästa budgetår föreslagits skola upptagas med 1 310 000 kronor.

Anslag till omkostnader för det centrala arbetsmarknadsorganet (s. 272—275). Till statens arbetsmarknadskommission: omkostnader för tiden den 1 juli—31 december 1947 beräknar föredragande statsrådet 425 000 kronor eller hälften av det belopp, varmed anslaget upptagits för innevarande budgetår, och till arbetsmarknadsstyrelsen: omkostnader för senare hälften av budgetåret 1947/48 390 000 kronor eller, med viss avrundning, hälften av det belopp, som arbetsmarknadskommissionen beräknat för helt budgetår.

Anslag till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen (s. 275—276). För krisorganisationen har beräknats vissa av föredragande statsrådet angivna extra ordinarie befattningar, och under anslaget har ansetts böra uppföras två anslagsposter, nämligen en till avlöningar, för helt budgetår beräknad till 550 000 kronor, och en till omkostnader, beräknad till 105 000 kronor för helt budgetår, båda posterna förslagsvis beräknade.

För senare hälften av budgetåret 1947/48 har föredragande statsrådet i enlighet härmed funnit böra anvisas till arbetsmarknadsstyrelsen: krisorganisationen 325 000 kronor.

Anslag till avlöningar för de lokala arbetsmarknadsorganen (s. 277—285). Föredragande statsrådet har under denna rubrik angivit, vilka befattningar som vid bifall till vad han i det föregående föreslagit komma att uppföras på personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingen efter dess organisation.

Härefter har föredraganden lämnat en redogörelse för det förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, som avgivits av arbetsmarknadskommissionen och av vilken framgår, att avlöningskostnaderna för normalorganisationen vid tillämpning av nu gällande avlöningsbestämmelser komma att uppgå till 10 783 000 kronor, däri då jämväl inräknats kostnaderna för kristillägg och provisoriskt avlöningstillägg, och vid tillämpning av

de från och med den 1 juli 1948 gällande avlöningsbestämmelserna till 12 546 000 kronor.

Föredraganden har härefter anmält, att medelsbehovet för första halvåret av budgetåret 1947/48 till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna kan beräknas till 5 825 000 kronor mot en beräknad kostnad, så vitt nu kan bedömas, av 10 455 000 kronor under innevarande budgetår. De under nästa budgetår uppkommande merkostnaderna, som beräknats, hänföra sig till dels utbyggnad i viss omfattning av specialförmedlingar dels ock kostnader för genomförande av en provisorisk lönereglering för arbetsförmedlingspersonalen i anslutning till den allmänna löneregleringen.

För tiden den 1 januari—30 juni 1948 har föredragande statsrådet beräknat medelsbehovet under anslaget till den offentliga arbetsförmedlingen: avlöningar till 6 250 000 kronor, vilken beräkning hänför sig till följande förslag till avlöningsstat.

	Belopp kronor	
	Den förstatligade arbetsförmedl. fungerar hela budgetåret	Budgetåret 1947/48 ($\frac{1}{1}-\frac{80}{100}$ 1948)
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 740 000	1 870 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	260 000	130 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 710 000	3 855 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 500	750
5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	100 000	50 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	688 500	344 250
	Summa 12 500 000	6 250 000.

Det må framhållas, att föredraganden vid beräkning av medelsbehovet utgått från att alla befattningar som upptagits i personalplanerna för den offentliga arbetsförmedlingen icke komma att vara tillsatta under budgetåret 1947/48. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har sålunda nedräknats med ett belopp av 100 000 kronor för tiden den 1 januari—30 juni 1948.

Anslag till omkostnader för de lokala arbetsmarknadsorganen (s. 285—289). För innevarande budgetår beräknas anslaget till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: omkostnader, vilket i riksstaten är uppfört med ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor, komma att belastas med ett belopp av 3 930 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån beräknar föredragande statsrådet medelsbehovet under ifrågavarande anslag för tiden den 1 juli—31 december 1947 till 1 965 000 kronor.

Anslagsbehovet för den offentliga arbetsförmedlingen: omkostnader för tiden den 1 januari—30 juni 1948 har av föredragande statsrådet beräknats till 1 765 000 kronor, därvid statsrådet funnit anslagsbehovet kunna beräknas till något lägre belopp än det av arbetsmarknadskommissionen uppgivna.

Anslag till den offentliga arbetsförmedlingen: krisorganisationen (s. 289—291 i propositionen). *Föredragande statsrådet* har lämnat en redogörelse för det av arbetsmarknadskommissionen beräknade personalbehovet för krisuppgifter — omfattande byggnadsreglering, utlänningsverksamhet, förrådsverksamhet, omflyttning av arbetskraft till skogsbruket samt utgivande av skogsarbetarpremier ävensom jordbrukshjälp i form av s. k. ungdomsberedskap — under budgetåret 1947/48 oeh det i anslutning härtill beräknade medelsbehovet för avlöningar till ifrågavarande personal, vilket medelsbehov upptagits med ett förslagsvis beräknat belopp av 1 450 000 kronor. För omkostnader har kommissionen beräknat ett medelsbehov av 340 000 kronor med angiven fördelning.

Föredragande statsrådet, som godtagit kommissionens sålunda framlagda beräkningar, har funnit ett förslagsanslag böra anvisas till krisorganisationens avlöningar och omkostnader av 795 000 kronor för tiden den 1 januari—30 juni 1948.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts i förevarande proposition nr 239 framlagda förslag innebära, dels att ett stadigvarande centralt ämbetsverk under namn av arbetsmarknadsstyrelsen skall inrättas och övertaga de uppgifter på arbetsmarknadsområdet, vilka för närvarande åligga statens arbetsmarknadskommission samt arbetsmarknadsbyrån i socialstyrelsen, dels ock att den offentliga arbetsförmedlingen, som med stöd av den ännu i vissa delar gällande tjänstepliktlagen är provisoriskt förstatligad, skall definitivt omhändertagas av staten. Organisationen för såväl arbetsmarknadsstyrelsen som arbetsförmedlingen föreslås avpassad med hänsyn till de arbetsuppgifter, som beräknas komma att åvila respektive organ under normala förhållanden på arbetsmarknaden. Av krisförhållanden föranledda arbetsuppgifter skola handläggas inom särskilda krisdelar av vederbörliga organ, och dessa krisdelar förutsättas alltså skola indragas i samband med att krisförhållandena upphöra.

Vid sin granskning av Kungl. Maj:ts proposition har utskottet funnit frågorna om inrättande av ett permanent centralt arbetsmarknadsorgan och om definitivt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen vara tillfredsställande utredda och de för arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen föreslagna organisationerna vara i huvudsak så avpassade och uppbyggda, att riksdagen nu synes böra fatta beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition. Utskottet har alltså funnit sig kunna i huvudsak tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, varav följer att utskottet avstyrker de likalydande motionerna I: 320 och II: 476, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Arbetsmarknadsstyrelsen. Kungl. Maj:ts förslag att ett centralt ämbetsverk, arbetsmarknadsstyrelsen, skall inrättas från och med den 1 januari 1948 med uppgift att handlägga de frågor, som avse samhällets arbetsmarknadspolitiska åtgöranden, har utskottet funnit sig böra tillstyrka. Det för arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna *verksamhetsområdet*, som i huvudsak skall avse ledningen av den offentliga arbetsförmedlingsverksamheten, åtgärder för bekämpande och lindrande av arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilka betingas av brist på arbetskraft samt planläggningsverksamheten rörande dispositionen av arbetskraften under krig och därmed jämställda förhållanden, har utskottet funnit lämpligt avgränsat.

Utskottet finner sig emellertid böra understryka, att den för arbetsmarknadsstyrelsen ur beredskapssynpunkt föreslagna uppgiften att bedriva arbetsföretag i egen regi och att svara för beredskapslagring av arbetsmaskiner m. m. bör bli starkt begränsad, och förutsätter, att denna styrelsens uppgift bör bli föremål för förnyat övervägande, därest omständigheterna skulle giva anledning till antagande, att uppgiften i fråga i sin helhet kan överflyttas på väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Vad särskilt angår de uppgifter för styrelsen, som avse dispositionen av arbetskraften under krig och jämställda förhållanden, vill utskottet uttala en bestämd förväntan, att de ifrågavarande uppgifternas omfattning bli föremål för särskilt övervägande i samband med att Kungl. Maj:t utfärdar instruktion för ämbetsverket, enär dylika uppgifter under fredsförhållanden böra så långt som möjligt begränsas och förenklas i syfte att spara arbetskraft. Frågan om det militära uppskovsväsendets handhavande m. m. synes vidare böra tagas under förnyat övervägande i anslutning till att arbetsuppgifterna för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap i detalj bestämmas. I fråga om den yrkesvägledande verksamheten, vilken skall ledas av arbetsmarknadsstyrelsen, vill utskottet uttala, att det synes erforderligt, att omfattningen av denna verksamhet begränsas och att dess inriktning också slutligt bestämmas senast i samband med att statsmakterna fatta beslut i fråga om organisationen m. m. av folk- och högre skolor. Dessa spörsmål böra alltså bli föremål för överväganden i anslutning till pågående utredningar i fråga om landets skolväsende. I likhet med föredragande statsrådet finner utskottet alltså välbetänkt, att för yrkesvägledningsverksamhet avsedda befattningshavare tills vidare endast beredas icke-ordinarie anställningar. Vidkommande därefter det i motionen II: 477 framställda yrkandet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan om den centrala arbetsvårdsorganisationen snarast måtte bli föremål för proposition, finner utskottet väl ifrågavarande spörsmål vara av stor betydelse, icke minst med hänsyn till rådande arbetskraftsbrist, men då spörsmålen rörande de partiellt arbetsföras problem av skilda slag för närvarande äro föremål för prövning av Kungl. Maj:t i anledning av de förslag, som framlagts av en särskild utredning, synes det utskottet icke vara påkallat, att riksdagen nu hos Kungl. Maj:t hemställer om att få sig särskilt förslag förelagt. Det må ock erinras, att inom arbetsmarknadsstyrelsen kommer att inrättas en särskild sektion,

som skall ha till uppgift att fungera som centralt arbetsvårdsorgan, och att erfarenheterna av dess verksamhet torde komma att bli bestämmande för det centrala arbetsvårdsorganets blivande ställning och organisation. Utskottet får därför föreslå riksdagen att avslå motionen i nu berörd del.

Vad föredragande statsrådet anfört rörande *gränsdragningen mellan arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen* ger utskottet anledning framhålla, att med hänsyn till verksamhetens art övertvägande skäl tala för att tillsynen över den sociala hemhjälpen fortfarande bör åligga socialstyrelsen.

Vad slutligen angår *arbetsmarknadsstatistikens* organisation och utformning finner sig utskottet i anledning av den avsedda översynen av densamma böra framhålla angelägenheten av att denna statistiks omfattning begränsas och att handhavandet av densamma centraliseras. För närvarande synes den nämligen vara onödigt arbetskrävande bland annat därför, att den omhänderhaves av olika myndigheter.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag rörande *arbetsmarknadsstyrelsens sammansättning*, innebärande att ledamöter skola vara verkets generaldirektör och överdirektör samt sju andra av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter, av vilka fem skola representera arbetsmarknadens parter. Utskottet vill i anslutning härtill uttala, att med hänsyn till jordbruksnäringens stora beroende av arbetsmarknadsärendenas handläggning utskottet förutsätter, att denna näring kommer att bliva representerad bland styrelsens ledamöter.

Kungl. Maj:ts förslag att *ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring* skola handläggas — i stället för av arbetsmarknadsstyrelsens plenum — av en särskild för ändamålet inrättad delegation, bestående av verkets generaldirektör och överdirektör samt tre av Kungl. Maj:t utsedda företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna, har utskottet funnit sig böra biträda. Med hänsyn till att de försäkrade jämte statsverket bära kostnaderna för arbetslöshetskassornas verksamhet, finner nämligen utskottet naturligt, att företrädarna för kassorna få en utslagsgivande ställning inom delegationen, vilken företrädesvis får att handlägga ärenden, som avse tillsynen över försäkringen. Utskottet avstyrker därför de likalydande motionerna I: 321 och II: 475, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta antingen att ärenden beträffande arbetslöshetsförsäkring skola handläggas av arbetsmarknadsstyrelsens plenum enligt de principer, som för ärenden i allmänhet äro gällande, eller ock att den särskilda delegation, som skall handlägga dylika ärenden, så sammansättes, att representanterna för de erkända arbetslöshetskassorna ej äro i majoritet.

Kungl. Maj:ts förslag rörande *arbetsmarknadsstyrelsens indelning* i en permanent del, bestående av åtta byråer — arbetsförmedlingsbyrån, yrkesvägledningsbyrån, försäkringsbyrån, sociala byrån, tekniska byrån, försvarsbyrån, kanslibyrån och katedralbyrån — och en krisdel, bestående av två byråer — byggnadstillståndsbyrån och utlänningsbyrån — har utskottet funnit sig kunna biträda. Utskottet får emellertid beträffande försvarsbyrån

framhålla, att det synes tveksamt, huruvida de på denna byrå under fredstid fallande arbetsuppgifterna motivera inrättande av en särskild byrå. Med hänsyn till att arbetsuppgifterna i fråga icke för närvarande lämpligen synas kunna sammanföras med någon av de andra byråernas uppgifter och till att frågan om nu förevarande byrås arbetsuppgifter kommer att bli föremål för nytt övervägande i samband med att uppgifterna för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap skola slutligt bestämmas samt att några merkostnader icke synas uppkomma genom att den nuvarande militära beredskapsbyrån inom arbetsmarknadscommissionen överföres till arbetsmarknadsstyrelsen under namn av försvarsbyrån, har utskottet dock icke velat motsätta sig, att en särskild försvarsbyrå ingår i arbetsmarknadsstyrelsens organisation, men förutsätter, att riksdagen sedermera skall bli satt i tillfälle att taga frågan om byråns bestånd under nytt övervägande.

Vidkommande *chefsbefattningarna* har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag att generaldirektören och chefen för verket uppföres i samma lönegrad som flertalet generaldirektörer och verkschefer eller i nuvarande lönegraden C 12 liksom också att en särskild befattning såsom överdirektör och souschef i lönegraden C 10 inrättas, och har jämväl funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i fråga om löneställningen för byråcheferna inom styrelsens permanenta del. Härav följer att utskottet avstyrker dels de likalydande motionerna I: 318 och II: 465, vari hemställts att befattningen såsom generaldirektör och chef för verket skall hänföras till lönegraden C 14, dels ock det i de likalydande motionerna I: 317 och II: 472 framställda yrkandet, att chefen för styrelsens tekniska byrå måtte hänföras till lönegraden C 7 i stället för till lönegraden C 6 enligt Kungl. Maj:ts förslag.

Vad därefter angår *organisationen av byråer*, som skola ingå i den permanenta organisationen, de för dessa byråer beräknade befattningshavarna och deras löneställning har utskottet funnit anledning framhålla följande.

Med hänsyn till att försvarsbyråns ställning och uppgifter av utskottet förutsättas skola i ett senare sammanhang komma under förnyat övervägande, synes det utskottet, att några ordinarie befattningar, utom i vad gäller biträdespersonal, icke böra beräknas för denna byrå. Den av Kungl. Maj:t föreslagna befattningen såsom förste byråinspektör i lönegraden A 26 bör därför uppföras såsom extra ordinarie befattning. I de likalydande motionerna I: 317 och II: 472 har på anförda skäl hemställts, att ytterligare en arbetschefsbefattning i lönegraden C 5 måtte inrättas vid tekniska byrån. Utskottet finner sig emellertid böra avstyrka ifrågavarande hemställan, när utskottet i det föregående framhållit, att arbetsmarknadsstyrelsens uppgift att vara byggande verk bör begränsas till att avse minsta möjliga organisation. Skulle behov av ytterligare kvalificerad teknisk personal likväl bli erforderlig med hänsyn till byråns arbetsuppgifter, bör detta behov, såsom Kungl. Maj:t förutsatt, tillgodoses genom att sådan personal anställas mot arvode. Beträffande den för sociala byrån beräknade personalupp-

sättningen, har utskottet uppmärksammat, att Kungl. Maj:ts förslag innebär, att någon befattningshavare icke beräknats för befattningen såsom chef för den sektion, vilken skall handlägga ärenden rörande arkivarbeten och musikerhjälp. Arbetsmarknadskommissionen hade framlagt förslag om beräkning av befattningshavare härför, sedan utredningen rörande arkivarbetshjälpen m. m. slutförts, vilken utredning alltjämt pågick, då de sakkunniga rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan framlade sitt förslag med följd att dessa sakkunniga icke ansågo sig kunna beräkna personal för ifrågavarande arbetsuppgifter. Kommissionen föreslog alltså, att med hänsyn till ifrågavarande uppgift skulle beräknas en byrådirektör i 28 lönegraden. Enligt kommissionens förslag skulle för socialbyrån med den i densamma ingående sociala beredskapssektionen beräknas tre sektionschefer, nämligen byråchefen, tillika chef för en av byråns tre sektioner, och två byrådirektörer, avsedda såsom chefer för var sin av de båda övriga sektionerna. Kungl. Maj:t har emellertid i likhet med de sakkunniga rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan beräknat, utöver byråchefen, allenast en byrådirektör. Med beaktande av det av arbetsmarknadskommissionen beräknade personalbehovet och med hänsyn till att denna beräkning svarar mot personaluppsättningen för de nuvarande motsvarande sektionerna finner sig utskottet böra föreslå, att ytterligare en byrådirektörsbefattning i 28 lönegraden utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna inrättas och avses för sociala byrån. Befattningen bör uppföras såsom extra ordinarie. Därest befattningen icke skulle komma att i samband med arbetsmarknadsstyrelsens inrättande tillsättas med någon av arbetsmarknadskommissionens motsvarande befattningshavare eller då befattningen blir vakant på grund av innehavarens avgång ur tjänst, förutsätter utskottet, att frågan om löneställningen för den befattningshavare, vilken skall handlägga ärenden rörande arkivarbeten m. m., blir föremål för nytt övervägande. Vid inrättande av denna av utskottet föreslagna byrådirektörsbefattning synes i stället en befattning för byråsekreterare i lönegraden Eo 21 böra utgå ur organisationen för sociala byrån.

Av de för kanslibyrån beräknade befattningarna har utskottet funnit en befattning för byråsekreterare i lönegraden Eo 21 kunna utgå. För personalsektionens del synes nämligen en byråsekreterare i 21 lönegraden icke erforderlig, sedan det merarbete bortfallit, vilket blir en följd av den nya organisationens genomförande. Det tillfälliga personalbehov vid personalsektionen, som utan tvivel kommer att förefinnas under tiden för omorganisationen, synes utskottet böra tillgodoses genom att befattningshavare inom annan del av arbetsmarknadsstyrelsen tages i anspråk vid nämnda sektion.

Kungl. Maj:ts förslag till personalorganisation för arbetsmarknadsstyrelsen har i övrigt icke föranlett till annat särskilt uttalande från utskottets sida, än att utskottet vill framhålla, att de för styrelsen beräknade befattningarna självfallet icke skola tagas i anspråk i vidare mån än så visar sig oundgängligen erforderligt och att i den mån möjligheter kunna uppkomma att minska styrelsens personalbestånd, dessa möjligheter givetvis skola utnyttjas. Ut-

skottet vill i detta sammanhang särskilt framhålla, att det synes utskottet böra undersökas, huruvida icke det beräknade behovet av biträdespersonal skulle kunna nedbringas genom anordnande av en eller flera skrivcentraler inom arbetsmarknadsstyrelsen i stället för att, såsom nu är fallet, varje byrå och i viss utsträckning också varje sektion har sin egen skrivpersonal. Självfallet kunna möjligheterna till anordnande av skrivcentral för närvarande vara begränsade på grund av mindre lämpliga tjänstelokaler, men möjligheterna böra dock undersökas.

Det beräknade behovet av personal inom arbetsmarknadsstyrelsens permanenta del samt befattningarnas fördelning på ordinarie och icke ordinarie tjänster framgår av en vid detta utlåtande fogad bilaga 1.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande *styrelsens krisorganisation* och rörande *arbetsledar- och förrådspersonal* har icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

I fråga om *medelsförvaltning och revision* inom arbetsmarknadsstyrelsen innebär Kungl. Maj:ts förslag, att arbetsmarknadsstyrelsen till skillnad från vad som gällt för arbetsmarknadscommissionen i fråga om kameral revision skall underställas riksräkenskapsverket och statens sakrevision. Härjämte skola liksom i arbetsmarknadscommissionen finnas särskilda överrevisorer, men deras uppgift skall begränsas till att avse en kontinuerlig, saklig granskning av styrelsens verksamhet. Föredragande statsrådet har ansett denna ändring motiverad med hänsyn till att arbetsmarknadsstyrelsen kommer att bli ett permanent ämbetsverk.

I de likalydande motionerna I: 316 och II: 471 har, under åberopande av att arbetsmarknadsstyrelsen kommer att få praktiskt taget samma arbetsuppgifter som arbetsmarknadscommissionen och att detta föranledde de sakkunniga rörande inrättande av ett centralt arbetsmarknadsorgan att föreslå bibehållande i princip av nu gällande organisation i fråga om revisionen av arbetsmarknadsstyrelsen, föreslagits sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag rörande revisionens ordnande, att de särskilda överrevisorerna i stället för riksräkenskapsverket jämväl skola svara för den kamerala granskningen av styrelsens verksamhet. Praktiska skäl tala enligt motionärernas mening för att den nuvarande ordningen bibehålles, enär arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet liksom hittills arbetsmarknadscommissionens starkt avviker från den, som bedrives av de vanliga statsorganen. Utskottet delar den av de sakkunniga och motionärerna uttalade uppfattningen och finner, med hänsyn till statsverkets intresse av att det nya centrala arbetsmarknadsorganet icke bindes i fråga om sin handlingsfrihet av en kameral revision, vilken skulle komma att fullgöra sin granskning avsevärt mindre smidigt än om nuvarande överrevisorsinstitution bibehölles, övervägande skäl tala för att den kamerala revisionen bör liksom hittills i arbetsmarknadscommissionen åligga överrevisorerna i stället för att överflyttas till riksräkenskapsverket. Kostnaderna för revisionen torde bli i stort sett desamma, vilkendera ordningen som än tillämpas. Vid bifall till det motionsvis framlagda förslaget måste emellertid ett överrevisorernas kansli inrättas i enlighet med de sakkunnigas för-

slag. Följande befattningar böra alltså beräknas för detta kansli: 1 revisionskommisarie i lönegraden A 26, 1 revisor i A 21, 3 amanuenser, 1 kontorist i A 9, 1 kanslibitråde i A 7, 1 kontorsbiträde i A 4 och 2 icke-ordinarie biträden. Samtidigt kunna emellertid följande av Kungl. Maj:t beräknade befattningar för kamerala byrån indragas, nämligen 1 förste revisor i A 24, 1 revisor i A 21, 1 amanuens samt 3 icke-ordinarie biträden ävensom 1 kontorskrivare i Eo 15 och 1 kontorsbiträde i A 4 vid tekniska byrån, vilka båda sistnämnda befattningshavare beräknats för teknisk revision inom nämnda byrå. Övrig personalökning till följd av inrättandet av ett överrevisorernas kansli kan beräknas i motsvarande mån minska personalbehovet inom riksräkenskapsverket. Utskottet föreslår alltså riksdagen att med bifall till motionerna I: 316 och II: 471 besluta om revisionens ordnande i enlighet med vad utskottet ovan anfört, och att i samband därmed arbetsmarknadsstyrelsens och överrevisorernas kanslis organisation bestämmas på sätt, som ovan angivits.

Vad föredragande statsrådet anfört och föreslagit beträffande sättet för ordnande av *övergången* till den nya organisationen föranleder icke annat utskottets uttalande, än att utskottet förutsätter att ett medgivande för Kungl. Maj:t att i särskilda fall låta befattningshavare, som kvarstå från en äldre organisation, bibehålla sina vid tiden omedelbart för övergången till den nya organisationen utgående löneförmåner kommer att utnyttjas endast i ett fåtal fall och endast för äldre befattningshavare med mångårig tidigare anställning i en följd hos såväl arbetsmarknadskommissionen som dess föregångare, arbetslöshetskommissionen.

Den offentliga arbetsförmedlingen. Utskottet delar den av föredragande statsrådet uttalade uppfattningen, att *den offentliga arbetsförmedlingens ställning* nu bör slutligt bestämmas, och att den i samband därmed bör erhålla sådan organisation, att den är väl skickad att möta de påfrestningar, som kunna följa av förändringar av skilda slag på arbetsmarknaden, samt att den med anledning härav bör i vissa avseenden effektiviseras. Vidare håller utskottet liksom föredraganden före att arbetsförmedlingen liksom hittills bör vara ett självständigt och opartiskt organ, som skall biträda såväl arbetsgivare som arbetstagare vid förmedling av arbetskraft.

På skäl som föredraganden anfört finner utskottet, att arbetsförmedlingsverksamheten bör helt förstatligas. Staten bör alltså definitivt inträda såsom *huvudman för arbetsförmedlingen* och det nuvarande provisoriska förstatligandet avlösas av ett bestående sådant. Härav bör också följa att staten helt övertager samtliga *kostnader för arbetsförmedlingsverksamheten*. Utskottet har icke något att erinra mot den för reformens genomförande föreslagna tidpunkten, den 1 januari 1948.

Vad angår *det lokala arbetsmarknadsområdet* ha såsom av propositionen framgår arbetsförmedlingssakkunniga ifrågasatt vissa ändringar i den nu gällande lokala arbetsmarknadsområdesindelningen, enär denna, som för närvarande följer länsindelningen, i fråga om vissa delar av landet icke helt

sammanfaller med de naturliga arbetsmarknadsområdena. De sakkunniga ha sålunda förordat, att Stockholms län skulle upphöra såsom eget arbetsmarknadsområde, och att delar av Göteborgs och Bohus län samt Dalsland skulle bilda en särskild arbetsmarknadsenhet med Uddevalla såsom huvudort. Föredragande statsrådet har emellertid på anförda skäl, främst de administrativa olägenheterna som skulle bli en följd av avvikelser från länsindelningen, förordat, att någon ändring i fråga om länsarbetsnämndernas verksamhetsområden icke nu genomföres. Utskottet har funnit sig böra intaga samma ståndpunkt som föredraganden, även om utskottet funnit skäl tala för såväl att Stockholms läns arbetsmarknadsområde sammanfördes med angränsande arbetsmarknadsområde eller -områden som att norra och mellersta delarna av Göteborgs och Bohus län finge bilda särskilt arbetsmarknadsområde. Då utskottet funnit sig kunna godtaga Kungl. Maj:ts förslag att bibehålla den nuvarande arbetsmarknadsområdesindelningen, vill utskottet likväl uttala, att förevarande spörsmål med hänsyn till de ytterligare erfarenheter, som kunna vinnas, sedermera kan böra upptagas till förnyat övervägande. I avvaktan på att så sker finner utskottet lämpligt, att de särskilda arbetsmarknadsförhållandena i förenämnda delar av Göteborgs och Bohus län bli företrädade i länsarbetsnämnden på sätt föredragande statsrådet förordat.

Föreslagen sammansättning och avsedda uppgifter för *den lokala arbetsmarknadsmyndigheten*, länsarbetsnämnd, ha icke givit utskottet anledning till någon erinran.

Vidkommande *organisationsplanen för det lokala arbetsmarknadsområdet*, innebärande att arbetsförmedlingen skall indelas i huvudkontor, avdelningskontor, expeditioner (deltidskontor) och ombud, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot denna, då densamma överensstämmer med den nu gällande lokala utformningen av arbetsförmedlingsnätet och befunnits lämplig. Utskottet finner i likhet med föredragande statsrådet angeläget, att nätet av förmedlingsorgan är väl utbyggt över hela landet, enär arbetsförmedlingens effektivitet är avhängig härav. Utskottet har sålunda funnit sig kunna i princip godtaga den framlagda planen. Vidkommande kontorens och expeditionernas indelning i klasser har utskottet funnit sig kunna godtaga den föreslagna indelningen, men det har icke synts utskottet vara åtminstone tills vidare påkallat att i samband med den nya indelningen uppflytta kontor och expeditioner till högre klass i den omfattning, som skulle bli en följd av bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Utskottet kan heller icke finna tillräckliga skäl vara för handen att med hänsyn till eventuellt uppkommande behov av utbyggnad av nätets bestämda antalet avdelningskontor i klass 4, d. v. s. av lägsta klassen, och antalet expeditioner högre än som motsvarar det av arbetsmarknadskommissionen och Kungl. Maj:it nu beräknade faktiska behovet. Det synes nämligen utskottet, att behov av nya kontor och expeditioner skall kunna överblickas så lång tid i förväg, att det skall bli möjligt att underställa riksdagen frågor om eventuell utbyggnad av kontors- och expeditionsnätet. I avvaktan på att så kan

ske, förefinnes ju liksom hittills möjlighet att, därest det i särskilda fall t. ex. i anslutning till uppbyggnaden av ett större företag å ort där arbetsförmedlingskontor eller -expedition tidigare icke finnes, upprätta tillfälligt kontor eller tillfällig expedition. I anslutning till vad som sålunda anförts finner sig utskottet böra föreslå riksdagen besluta, att antalet avdelningskontor bestämmas till 4 i klass 1 A, 8 i klass 1 B, 17 i klass 2, 69 i klass 3 och 80 i klass 4, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning av antalet kontor i klass 2 med 10, vilka i stället böra hänföras till klass 3, och i klass 3 med 12, vilka i stället hänföras till klass 4, samt i klass 4 med 8, vilka i stället uppföras såsom expeditioner i klass 5. Antalet expeditioner i klass 5 bör till följd härav av riksdagen bestämmas till 55 i stället för 47 enligt Kungl. Maj:ts förslag. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bör antalet expeditioner i klass 6 bestämmas till 19. Sammanlagda antalet avdelningskontor och expeditioner blir alltså enligt utskottets förslag liksom enligt Kungl. Maj:ts 252, men desamma hänföras i viss utsträckning till lägre klasser än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet vill emellertid framhålla sin bestämda förväntan, att frågan om inrättande av de nya kontor och expeditioner, som sålunda beräknats, kommer att underkastas ytterligare övervägande, innan åtgärder vidtagas för inrättandet. Behovet av kontor eller expedition bör nämligen vara klart ådagalagt, innan inrättande kommer till stånd. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av det centrala arbetsmarknadsorganet besluta om vilka kontor och expeditioner, som skola hänföras till respektive klasser, då det icke nu varit utskottet möjligt att taga ställning härtill. I samband härmed vill utskottet uttala, att det bör åligga det centrala arbetsmarknadsorganet att tid efter annan undersöka icke endast i vilken omfattning kontorsnätet kan behöva utbyggas eller förstärkas utan jämväl huruvida arbetsmarknadsförhållandena så ändrats att tidigare inrättat kontor eller expedition icke längre erfordras eller kan nedflyttas till lägre klass.

Vad föredraganden i övrigt anført i nu förevarande sammanhang, bland annat rörande ombudsorganisationen, har icke givit utskottet anledning till annat uttalande, än att ombudsorganisationen och dess effektivitet böra bli föremål för särskild uppmärksamhet.

Utskottet har icke velat motsätta sig att *personalens löneställning* bestämmas enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Utskottet avstyrker alltså det i motionen II: 474 gjorda yrkandet, att förste inspektören för arbetsförmedlingsärenden vid länsarbetsnämnden i Göteborgs och Bohus län hänföres till lönegraden A 26 i stället för lönegraden A 24 enligt Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet har nämligen icke funnit tillräckliga skäl för den sålunda föreslagna högre lönegradsplaceringen.

De framlagda förslagen rörande *personalens rekrytering, utbildning och befordringsgång m. m.* har icke givit utskottet anledning till annat uttalande, än att utskottet vill understryka vikten av å ena sidan att samtliga befattningar tillsättas med för arbetsuppgifterna i varje särskilt fall väl lämpade personer och å andra sidan att några bestämda kvalifikationsfordringar i fråga om tidigare undergången skolutbildning icke komma att uppställas, då

det här gäller ett verksamhetsområde, där dokumenterad praktisk duglighet bör tillmätas större värde än vissa examina.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande *personalorganisationens omfattning m. m.* innebär, att för den permanenta delen av arbetsförmedlingen skola beräknas 1 532 befattningshavare, varav för länsarbetsnämndernas centrala kanslier 355, för arbetsförmedlingarnas huvudkontor 629 och för avdelningskontoren 548 befattningshavare. De 1 532 befattningshavarna skola enligt Kungl. Maj:ts förslag beträffande anställningsformerna fördela sig så, att 478 komma att inneha ordinarie anställningar och 730 extra ordinarie anställningar, 225 utgöras av rekryteringspersonal och alltså innehava anställningar såsom aspiranter i vissa Ex-lönegrader eller efter avslutad aspiranttjänstgöring i lönegraden Eo 10 samt 99 innehava deltidsanställning mot åtnjutande av arvode. Till nämnda antal befattningshavare skall därjämte komma ett icke uppgivet antal arbetsförmedlingsombud, d. v. s. personer som fullgöra vissa uppgifter för arbetsförmedlingen genom att inneha arbetsförmedlingsuppdrag såsom bisyssla till annan och huvudsaklig verksamhet.

I förhållande till de år 1945 av arbetsmarknadscommissionen fastställda personalplanerna för arbetsförmedlingens permanenta organisation innebär Kungl. Maj:ts förslag en ökning av personalorganisationen med 159, vilken ökning i huvudsak faller — förutom på de nya avdelningskontor som avsetts skola inrättas — på de s. k. specialförmedlingarna, alltså på ungdomsförmedling och yrkesvägledning, tjänstemannaförmedling, arbetsberedning för partiellt arbetsföra, förmedling för artister och musiker, samt de sjukvårds-expeditioner, som beräknas komma att utbyggas, om arbetsförmedlingen övertager sjuksköterskeförmedlingen.

I motionen II: 477 har under åberopande av det förslag som framlagts av kommittén för partiellt arbetsföra rörande effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet hemställts, att ytterligare 24 befattningar skulle inrättas utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna, nämligen 24 befattningar i lönegraden Eo 15 för dispensärkuratorer.

Utskottet finner väl goda skäl vara anförda för den av Kungl. Maj:t föreslagna utökningen av personalorganisationen för arbetsförmedlingen och för att denna ökning i första hand bör avse de specialförmedlingar, vars personalbehov icke var föremål för övervägande i samband med fastställandet av 1945 års personalplaner. Utskottet har dock icke kunnat undgå att finna, att återhållsamhet bör iakttagas, när det gäller arbetsförmedlingens utbyggnad. Densamma har undergått en avsevärd utbyggnad sedan den blev provisoriskt förstatligad år 1940 och personalen har också beretts en i förhållande till andra befattningshavare i statens tjänst förhållandevis god löneställning, vilken nu kommer att definitivt fastställas och i viss utsträckning, när det gäller de högre befattningshavarna inom arbetsförmedlingen, också förbättras. Med hänsyn härtill har utskottet funnit sig böra föreslå riksdagen att besluta vissa reduceringar i den av Kungl. Maj:t föreslagna personalorganisationen. Härav följer att utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka det motionsvis framlagda förslaget om inrättande av 24 befattningar för dispensärkura-

torer. Ett särskilt skäl för utskottets ställningstagande till motionens förslag är ock, att frågan om organisationen för arbetsvården bör prövas i samband med att ställning tages till övriga spörsmål rörande partiellt arbetsföra.

Utskottet har redan i det föregående föreslagit, att uppflyttning i högre klass av avdelningskontor och expeditioner skall ske i mindre omfattning än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Härav följer, att de för kontoren avsedda föreståndarbefattningarna komma att hänföras till lägre lönegrad än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Några av dessa befattningar synas utskottet också kunna förändras från ordinarie till extra ordinarie tjänster.

Någon indragning av tjänster vid avdelningskontoren har utskottet icke funnit sig böra föreslå med hänsyn till vikten av att arbetsförmedlingen utanför de större tätorterna skall kunna fylla sina betydelsefulla uppgifter. Där- emot har utskottet funnit det för huvudkontoren av Kungl. Maj:t beräknade antalet befattningshavare kunna något reduceras, nämligen med 13 befattningar, och jämväl beträffande huvudkontorens befattningshavare synes någon förskjutning böra äga rum från ordinarie till extra ordinarie befattningshavare och en något större förskjutning från extra ordinarie till extra befattningshavare också göras. För huvudkontorens del har utskottet sålunda räknat med att 13 befattningshavare av de av Kungl. Maj:t beräknade böra kunna utgå ur organisationen. För avdelningskontorens del beräknar utskottet, att antalet heltidsanställda befattningshavare i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag skall kunna minskas med 8 men att deltidsanställd personal i stället skall tagas i anspråk för ifrågavarande uppgifter. Då utskottet föreslagit minskning av antalet befattningshavare för huvudkontoren, har utskottet räknat med att minskningen i första hand skall kunna avse några av förste assistentbefattningarna i lönegraden 18, som beräknats för uppgiften att samordna förmedlingsverksamheten m. m. vid vissa huvud- och avdelningskontor. Utskottet har nämligen icke blivit övertygat om att dessa befattningshavare äro oundgängligen erforderliga i varje fall i den omfattning, som i propositionen beräknats. Vidare har utskottet ställt sig tveksamt till behovet av ytterligare tjänster för uppgiften att förmedla anställningar för artister och musiker och vill i samband härmed uttala sin tveksamhet rörande lämpligheten av att inrätta mera stadigvarande befattningar för dessa arbetsuppgifter. En viss tveksamhet har också gjort sig gällande rörande behovet av att i beräknad omfattning anställa kvinnliga konsulenter för handläggning av ärenden rörande det kvinnliga arbetsmarknadsområdet och huruvida tjänstemannaförmedlingens behov av befattningshavare kan bli bestående i den i det framlagda förslaget beräknade omfattningen. Visst antal befattningshavare vid huvud- och avdelningskontor har vidare synts kunna hänföras till lägre lönegrader än som skulle bli följderna av bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Med hänsyn till angivna ställningstagande har utskottet funnit sig böra föreslå, att i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag antalet ordinarie befattningshavare i 18 lönegraden minskas med 15 och i 15 lönegraden med 10, d. v. s. att antalet ordinarie befattningshavare minskas med tillsammans 25

från 478 till 453 och att antalet extra ordinarie befattningshavare i lönegraden 15 minskas med 27, medan antalet dylika befattningshavare i 12 lönegraden ökas med 13, d. v. s. att antalet extra ordinarie befattningshavare minskas med 14, varav följer att det kommer att utgöra 716 i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 730. Antalet befattningshavare med aspirantanställning (eller efter avslutad sådan tjänstgöring i extra ordinarie anställning i 10 lönegraden) samt antalet extra befattningshavare bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag ökas med 18, d. v. s. från 225 till 243. Antalet deltidsanställda i arvodesbefattningar förutsätter utskottet, i enlighet med vad ovan anförts, skola ökas med 8 från av Kungl. Maj:t beräknade 99 till 107. Innebörden av utskottets förslag till personalorganisation i förhållande till det av Kungl. Maj:t framlagda framgår närmare av till utlåtandet fogad bilaga 2.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de olika befattningarnas fördelning såväl å länsarbetsnämndskanslierna, huvudkontor, avdelningskontor och expeditioner som om vilka befattningar, som skola hänföras till de olika anställningsformerna.

Även om utskottet sålunda funnit sig kunna föreslå riksdagen besluta att beräkna 1 519 befattningshavare för arbetsförmedlingens permanenta organisation förutsätter utskottet, att ifrågakvarande antal befattningar icke skall komma att bli erforderligt i omedelbar anslutning till arbetsförmedlingens omorganisation. Personalplanen upptager nämligen vissa befattningar, av vilka behovet icke för närvarande annat än i vissa delar av landet kan vara aktuellt. Utskottet syftar härvid främst på de 20 befattningar för inspektörer för socialhjälpärenden, vilka beräknats för 20 av länsarbetsnämnderna. För närvarande ha dylika befattningshavare inrättats eller beslutats skola inrättas allenast i fyra län, och utskottet har övervägt föreslå att tills vidare låta ifrågakvarande befattningshavare i övriga län utgå. Med hänsyn till beredskapssynpunkter har utskottet dock icke ansett sig böra framlägga förslag härom, men utskottet förutsätter, att befattningarna i fråga icke komma att tillsättas så länge möjligheter finnas att avstå från dessa befattningshavare. Utskottet förutsätter i övrigt, att samtliga nytillkommande tjänster komma att tillsättas allenast i mån av oundgängligt behov och att nästa års riksdag i samband med prövningarna av anslagsbehovet för budgetåret 1948/49 kommer att få en redogörelse för i vilken utsträckning befattningarna, som nu uppföras på personalplanerna, behövt tagas i anspråk under budgetåret 1947/48.

Vad föredraganden anförts rörande *vissa övergångsfrågor* har utskottet funnit sig kunna lämna utan erinran. Utskottet har sålunda i likhet med föredraganden funnit, att de tidigare huvudmännen för arbetsförmedlingen böra överlämna äldre inventarier till statsverket utan att beredas ersättning härför, och att hos tidigare huvudman anställd personal bör beredas möjligheter att övergå till den omorganiserade arbetsförmedlingen på sätt, som föredraganden förordat, ävensom att sättet för pensionsfrågans lösande för den äldre personal, som övergått från tidigare huvudman till statens tjänst, bör underkastas särskild utredning.

Anslagsberäkningar. Utskottet finner i likhet med föredraganden sådan *anslagsuppdelning* lämplig, att särskilda anslag beräknas å ena sidan för arbetsmarknadsstyrelsens och den offentliga arbetsförmedlingens normalorganisationer och å andra sidan för samma organs krisorganisationer.

Vidkommande de framlagda beräkningarna rörande anslagsbehovet för *statens arbetsmarknadskommision* och för *länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna* under första hälften av budgetåret 1947/48, därunder dessa organ skola bestå i sin nuvarande utformning, ha desamma icke givit utskottet anledning till någon erinran. Utskottet har heller icke något att erinra mot de gjorda beräkningarna av anslagsbehoven för *arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation* och för *den offentliga arbetsförmedlingens krisorganisation*.

Vad angår Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar* för tiden 1 januari—30 juni 1948 medför utskottets i det föregående framlagda förslag om förändring av en befattning i 26 lönegraden från ordinarie till extra ordinarie och om ökning med en byrådirektörsbefattning i lönegraden Eo 28 samt minskning med 2 byråsekreterarebefattningar i Eo 21 ävensom om inrättandet av ett överrevisorernas kansli och samtidigt indragande av vissa befattningar vid kamerala och tekniska byråerna, att anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till övrig icke-ordinarie personal borde ökas med tillsammans 11 000 kronor. Med hänsyn till att båda anslagsposterna uppföras med förslagsvis beräknade belopp har utskottet dock icke funnit anledning att föreslå någon uppräknings av anslaget.

Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar* för senare hälften av budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 6 250 000 kronor. Till följd av utskottets förslag om minskning av antalet ordinarie befattningar med 25 kan anslagsposten till Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med 104 000 kronor, och denna anslagspost bör alltså uppföras i avlöningsstaten med 1 766 000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 1 870 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i anslutning till utskottets ovan framlagda förslag dels ökas med 114 000 kronor, dels ock minskas med 101 000 kronor, d. v. s. posten bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag, uppräknas med 13 000 kronor från 3 855 000 kronor till 3 868 000 kronor. Vidare bör i anslutning till dessa nya beräkningar av förenämnda anslagsposter posten till rörligt tillägg minskas med 5 000 kronor och alltså uppföras i avlöningsstaten med 339 250 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 344 250 kronor.

Vid bifall till vad utskottet sålunda föreslagit skulle avlöningsstatens för den offentliga arbetsförmedlingen slutsumma komma att sluta på ett belopp av 6 154 000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 6 250 000 kronor.

Vad därefter angår anslagen till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader* och till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader* har Kungl. Maj:ts

förslag till beräkning av medelsbehoven och vad föredraganden i anslutning därtill uttalat och förordat icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet finner sig emellertid böra uttala, att frågan huruvida länsarbetsnämnderna böra disponera tjänstebilar synes böra upptagas till nytt övervägande, sedan den nuvarande byggnadstillståndslagstiftningen upphört att gälla. Det synes nämligen utskottet vara tveksamt, huruvida varje länsarbetsnämnd, möjligen med undantag av nämnd i till ytvidden större län, därefter kan ha behov av att disponera egen tjänstebil.

Hemställan.

Under återopande av vad utskottet i det föregående anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 320 och II: 476 besluta om inrättande från och med den 1 januari 1948 av en arbetsmarknadsstyrelse och förstatligande från och med samma dag av den offentliga arbetsförmedlingen;

b) med avslag å motionerna I: 321 och II: 475 bifalla Kungl. Maj:ts förslag rörande delegationen i arbetsmarknadsstyrelsen för handläggning av vissa ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring;

c) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 316 och II: 471 besluta, att jämväl den kamerala revisionen av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet skall ankomma på styrelsens överrevisorer;

d) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 477, i övrigt med av utskottet i det föregående föreslagna ändringar godkänna av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 25 april 1947 framlagda förslag i fråga om organisationen m. m. av arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen;

e) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 317 och II: 472, I: 318 och II: 465 samt II: 474 bemyndiga Kungl. Maj:t att med av utskottet i det föregående föreslagna ändringar fastställa personalförteckningar för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, styrelsens krisorganisation och den offentliga arbetsförmedlingen i enlighet med det förslag, som föredragande statsrådet förordat i förenämnda statsrådsprotokoll;

f) godkänna följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas under tiden den 1 januari—30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	345 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t <i>förslagsvis</i> »		43 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal, <i>förslagsvis</i>	»	840 000
4. Ersättningar till experter och sakkun- niga, <i>förslagsvis</i>	»	12 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	69 000

Summa kronor 1 310 000;

g) godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingen, att tillämpas under tiden den 1 januari—30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 766 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> »		130 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal, <i>förslagsvis</i>	»	3 868 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>för- slagsvis</i>	»	750
5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattnings- havare, <i>förslagsvis</i>	»	50 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	339 250

Summa kronor 6 154 000;

h) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som må erfordras i anledning av inrättandet av arbetsmarknadsstyrelsen och förstatligandet av den offentliga arbetsförmedlingen;

i) under V huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa

1) till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor;

2) till *Statens arbetsmarknadskommission m. m.*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 425 000 kronor;

3) till *Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 5 825 000 kronor;

- 4) till *Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 965 000 kronor;
- 5) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 310 000 kronor;
- 6) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 390 000 kronor;
- 7) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Krisorganisationen* ett förslagsanslag av 325 000 kronor;
- 8) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 154 000 kronor;
- 9) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 765 000 kronor;
- 10) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: *Krisorganisationen* ett förslagsanslag av 795 000 kronor.

Stockholm den 19 juni 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Gustaf Iwar Anderson, fröken Andersson, herrar Gillström, Albertsson, Näsström, Gustav Emil Andersson och Karl Johan Olsson; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Mårtensson, Lindholm, Pettersson i Dahl, Åkerström, Petterson i Degerfors, Persson i Svensköp, Jansson i Kalix och Birke.

Reservationer:

1) av herrar *Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson, Gillström, Näsström, Karl Johan Olsson, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Lindholm, Åkerström, Petterson* i Degerfors och *Jansson* i Kalix, vilka beträffande arbetsmarknadsstyrelsens uppgift att bedriva arbeten i egen regi ansett, att det stycke å s. 65, som börjar med »Utskottet finner» och slutar med »och vattenbyggnadsstyrelsen», bort hava följande lydelse:

»Utskottet finner sig emellertid böra understryka, att den för arbetsmarknadsstyrelsen ur beredskapssynpunkt föreslagna uppgiften att bedriva arbetsföretag i egen regi och att svara för beredskapslagring av arbetsmaskiner

m. m. särskilt under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden bör givas en begränsad omfattning och att personaluppsättningen i styrelsen för denna uppgift också bör anpassas därefter.»;

2) av herrar *Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Albertsson, Gustav Emil Andersson, Falla, Rubbestad, Pettersson* i Dahl, *Persson* i Svensköp och *Birke*, vilka beträffande sammansättningen av delegationen för ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring ansett,

dels att det stycke å s. 66, som börjar med »Kungl. Maj:ts» och slutar med »i majoritet», bort hava följande lydelse:

»Utskottet kan i princip biträda Kungl. Maj:ts förslag att ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring skola handläggas — i stället för av arbetsmarknadsstyrelsens plenum — av en särskild för ändamålet inrättad delegation, men kan icke tillstyrka den av Kungl. Maj:t för delegationen föreslagna sammansättningen — verkets generaldirektör och överdirektör samt tre av Kungl. Maj:t utsedda företrädare för de erkända arbetslöshetskassorna —, enär en sådan sammansättning av delegationen skulle innebära, att arbetslöshetsförsäkringens representanter skulle komma att innehava majoriteten inom delegationen. Det synes utskottet av vikt, att denna delegation, som skall ha att besluta i tolknings- och tillämpningsfrågor rörande arbetslöshetsförsäringen, intar den fria och obundna ställning, som alltid bör tillkomma ett statligt organ, vilket har att utöva tillsyn över enskilda och halvoffentliga institutioner. På grund härav och i anslutning till de i motionerna I: 321 och II: 475 gjorda yrkandena finner sig utskottet böra föreslå, att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag beslutar, att delegationen skall bestå av fyra ledamöter, nämligen verkets generaldirektör och överdirektör samt två av Kungl. Maj:t utsedda särskilda ledamöter, representerande de arbetslöshetsförsäkrade. Härigenom tillförsäkras den statliga myndigheten utslagsgivande ställning inom delegationen, utan att de arbetslöshetsförsäkrades intresse att kunna öva stort inflytande vid ärendenas avgörande efter-sättes.»;

dels ock att momentet b) i utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»b) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 321 och II: 475 besluta, att delegationen i arbetsmarknadsstyrelsen för handläggning av vissa ärenden rörande arbetslöshetsförsäkring skall hava den sammansättning, som utskottet i det föregående föreslagit.»;

3) av herrar *Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Albertsson, Näsström, Eriksson* i Stockholm, *Falla, Rubbestad, Pettersson* i Dahl, *Persson* i Svensköp och *Birke*, vilka beträffande medelsförvaltning och revision inom arbetsmarknadsstyrelsen ansett,

dels att det avsnitt å s. 69 och 70, som börjar med »I fråga» och slutar med »ovan angivits» bort hava följande lydelse:

»I fråga om *medelsförvaltning och revision* inom arbetsmarknadsstyrelsen innebär Kungl. Maj:ts förslag att arbetsmarknadsstyrelsen till skillnad från vad som gällt för arbetsmarknadskommissionen i fråga om kameral revision skall underställas riksräkenskapsverket och statens sakrevision. Härjämte skola liksom i arbetsmarknadskommissionen finnas särskilda överrevisorer, men deras uppgift skall begränsas till att avse en kontinuerlig, saklig granskning av styrelsens verksamhet. Föredragande statsrådet har ansett denna ändring motiverad med hänsyn till att arbetsmarknadsstyrelsen kommer att bli ett permanent ämbetsverk. Utskottet biträder detta förslag, varav följer att utskottet avstyrker de likalydande motionerna I: 316 och II: 471, vari föreslagis att den kamerala revisionen liksom hittills i arbetsmarknadskommissionen skall åvila överrevisorerna i stället för riksräkenskapsverket.»;

dels att det stycke å s. 76, som börjar med »Vad angår» och slutar med »av posterna» bort hava följande lydelse:

»Vad angår Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar* för tiden 1 januari—30 juni 1948 borde utskottets i det föregående framlagda förslag om förändring av en befattning i 26 lönegraden från ordinarie till extra ordinarie och om ökning med en byrådirektörsbefattning i lönegraden Eo 28 samt minskning med 2 byråsekreterarbefattningar i Eo 21, medföra att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän borde minskas med visst belopp och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med något lägre belopp än det varmed ordinarieposten skulle kunna minskas. Med hänsyn emellertid till att båda anslagsposterna avses skola uppföras med förslagsvis beräknade belopp av icke obetydlig storleksordning har utskottet icke funnit erforderligt att föreslå någon ändring i den av Kungl. Maj:t föreslagna avlöningsstaten.»;

dels ock att momentet c) i utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»c) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 316 och II: 471 besluta, att den kamerala revisionen av arbetsmarknadsstyrelsens verksamhet skall ankomma på riksräkenskapsverket;»;

4) av herrar *Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Mannerskantz och Gustav Emil Andersson, Falla, Rubbestad, Pettersson* i Dahl och *Birke*, vilka ansett,

dels att utskottets yttrande å s. 73 ff. rörande personalorganisationens för den offentliga arbetsförmedlingen omfattning m. m. bort hava följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts — — — huvudsaklig verksamhet.

I förhållande — — — övertager sjuksköterskeförmedlingen.

I motionen — — — för dispensärkuratorer.

Utskottet finner — — — partiellt arbetsföra.

Utskottet har — — — ordinarie tjänster.

Utom i vad gäller 2 befattningar i lönegraden A 18, som beröras i det föl-

jande, har utskottet icke i övrigt funnit sig böra föreslå någon minskning av antalet tjänster vid avdelningskontoren med hänsyn till vikten av att arbetsförmedlingen utanför de större tätorterna skall kunna fylla sina betydelsefulla uppgifter. Däremot har utskottet funnit det av Kungl. Maj:t för länsarbetsnämndernas centrala kanslier och för huvudkontoren beräknade antalet befattningshavare kunna reduceras. De för de centrala kanslierna beräknade befattningarna för inspektörer för socialhjälpssärenden, tillsammans 20 befattningshavare, vilka uppförts i lönegraden Eo 21, synas sålunda utskottet icke vara tills vidare erforderliga i mer än två län, där viss restarbetslöshet förefinnes, nämligen i Göteborgs och Bohus län samt i Västernorrlands län. I övriga län samt i Stockholms stad synas dylika befattningshavare, som främst skola hava att taga befattning med arbetslöshetsärenden inom respektive arbetsmarknadsområde, icke kunna vara erforderliga under nu rådande förhållanden på arbetsmarknaden, och vid en eventuellt uppkommande ändrad situation på arbetsmarknaden synas tillfälliga befattningshavare kunna anställas, intill dess frågan om befattningarnas mera definitiva inrättande hinner underställas riksdagens prövning. Av ifrågavarande 20 befattningar finner utskottet alltså 18 kunna tills vidare utgå ur personalorganisationen. Vidare finner utskottet tillräckliga skäl icke vara för handen att å länsarbetsnämndernas kanslier nu inrätta hela det av Kungl. Maj:t beräknade antalet befattningar för förste assistenter i lönegraden Eo 18 med uppgift att handlägga frågor rörande det kvinnliga arbetsmarknadsområdet. Dylika befattningar ha av Kungl. Maj:t beräknats för samtliga län utom Gotlands, men antalet synes utskottet kunna tills vidare begränsas till 10, varav följer att antalet av Kungl. Maj:t beräknade befattningar av denna kategori minskas med 13. Vidkommande Kungl. Maj:ts beräkning av antalet befattningar för förste assistenter i lönegraden A 18 med huvudsaklig uppgift att samordna förmedlingsarbetet vid vederbörligt huvud- respektive avdelningskontor, innebär denna att dylika befattningshavare skola finnas vid 15 huvudkontor och 2 avdelningskontor. Utskottet finner sådana befattningshavare böra beräknas endast för de sju största av de 15 huvudkontoren och föreslår alltså en minskning av antalet befattningar för förste assistenter i lönegraden A 18 med 10. Vidare har utskottet funnit det för huvudkontoren beräknade antalet befattningshavare i övrigt kunna reduceras med 13, och synes denna minskning i första hand böra avse tjänster, som beräknats för artist- och musikerförmedlingen samt för tjänstemannaförmedlingen. Jämväl beträffande huvudkontorens befattningshavare synes vidare någon förskjutning böra äga rum från ordinarie till extra ordinarie befattningshavare och en något större förskjutning från extra ordinarie till extra befattningshavare också göras. För huvudkontorens del har utskottet sålunda räknat med att 23 befattningshavare av de av Kungl. Maj:t beräknade böra kunna utgå ur organisationen. För avdelningskontorens del beräknar utskottet, att antalet heltidsanställda befattningshavare i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag skall kunna minskas med — förutom ovannämnda 2 befattningshavare i lönegraden A 18 — 8 befattningshavare, men att deltidсан-

ställd personal i stället för nämnda 8 skall tagas i anspråk för ifrågavarande uppgifter. Visst antal befattningshavare vid huvud- och avdelningskontor har vidare syntts kunna hänföras till lägre lönegrader än som skulle bli följden av bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Med hänsyn till angivna ställningstagande har utskottet funnit sig böra föreslå, att i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag antalet ordinarie befattningshavare i 18 lönegraden minskas med 25 och i 15 lönegraden med 10, d. v. s. att antalet ordinarie befattningshavare minskas med tillsammans 35 från 478 till 443, och att antalet extra ordinarie befattningshavare minskas med 18 i lönegraden 21, 13 i lönegraden 18 och 27 i lönegraden 15, medan antalet extra ordinarie befattningshavare i 12 lönegraden ökas med 13, d. v. s. att antalet extra ordinarie befattningshavare minskas med 45, varav följer att det kommer att utgöra 685 i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 730. Antalet befattningshavare med aspirantanställning (eller efter avslutad sådan tjänstgöring i extra ordinarie anställning i 10 lönegraden) samt antalet extra befattningshavare bör i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag ökas med 18, d. v. s. från 225 till 243. Antalet deltidsanställda i arvodesbefattningar förutsätter utskottet, i enlighet med vad ovan anförts, skola ökas med 8 från av Kungl. Maj:t beräknade 99 till 107.

Det bör — — — olika anställningsformerna.

Även om utskottet sålunda funnit sig kunna föreslå riksdagen besluta att beräkna 1 478 befattningshavare för arbetsförmedlingens permanenta organisation förutsätter utskottet, att ifrågavarande antal befattningar icke skall komma att bli erforderligt i omedelbar anslutning till arbetsförmedlingens omorganisation. Personalplanen upptager nämligen vissa befattningar, av vilka behovet icke för närvarande synes vara aktuellt. Utskottet förutsätter sålunda, att samtliga nytillkommande tjänster komma att tillsättas allenast i mån av oundgängligt behov, och att nästa års riksdag i samband med prövning av anslagsbehovet för budgetåret 1948/49 kommer att få en redogörelse för, i vilken utsträckning befattningarna, som nu uppföras på personalplanerna, behövt tagas i anspråk under budgetåret 1947/48.»;

dels att utskottets yttrande å s. 77, i vad gäller beräkningen av anslaget till Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar, bort ha följande lydelse:

»Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar* för senare hälften av budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av 6 250 000 kronor. Till följd av utskottets förslag om minskning av antalet ordinarie befattningar med 35 kan anslagsposten till Avlöningar till ordinarie tjänstemän minskas med 148 000 kronor och denna anslagspost bör alltså uppföras i avlöningsstaten med 1 722 000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 1 870 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör i anslutning till utskottets ovan framlagda förslag dels ökas med 114 000 kronor, dels ock minskas med 173 000 kronor och alltså uppföras med 3 796 000 kronor i stället för enligt Kungl. Maj:ts förslag med 3 855 000 kronor. Vidare bör i anslutning till dessa nya beräkningar av förenämnda anslagsposter posten till rörligt tillägg minskas med

12 000 kronor och alltså uppföras i avlöningsstaten med 332 250 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 344 250 kronor.

Vid bifall till vad utskottet sålunda föreslagit kommer avlöningsstaten för den offentliga arbetsförmedlingen att sluta på ett belopp av 6 031 000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t beräknade 6 250 000 kronor.»;

dels ock att momenten g) och i) 8) i utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»g) godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingen, att tillämpas under tiden den 1 januari—30 juni 1948:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 722 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 130 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 3 796 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 750
5. Pensionskostnader för av förutvarande huvudmän pensionerade befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	» 50 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 332 250
Summa kronor 6 031 000;	

i) under V huvudtiteln för budgetåret 1947/48 anvisa

8) till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 031 kronor;».

Bilaga 1.

Personalorganisationen för arbetsmarknadsstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts förslag med av utskottet föreslagna ändringar.

Löne-grad	Permanent organisation										Krisorganisa-tion ³	
	Gemen-sam personal ⁴	Arbets-förmed-lings-byrån	Yrkes-vägled-nings-byrån	För-säk-rings-byrån	Soci-ala byrån	Tek-niska byrån	För-svars-byrån	Kans-li-byrån	Kame-ral-byrån	Hela an-talet	Bygg-nads-tillst-byrån	Ut-län-nings-byrån
Ordinarie tjänstemän												
C 12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
5	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—
A 30	—	1	—	1	1	—	—	1	1	5	—	—
28	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—
26	1	1	—	—	—	1	—	1	2	6	—	—
24	—	3	—	1	1	—	—	1	—	6	—	—
22	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
21	1	2	—	—	1	—	—	1	2	7	—	—
18	—	2	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—
17	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
7	14	—	—	—	—	—	—	—	—	² 14	—	—
5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—
4	44	—	—	—	—	—	—	—	—	² 44	—	—
	68	11	—	2	3	4	—	5	6	99	—	—
Icke-ordinarie personal												
Eo 30	—	—	1	—	—	—	¹ 1	—	—	2	1	1
28	—	—	—	1	2	—	—	—	—	3	1	—
26	—	1	1	—	—	1	1	—	—	4	1	1
24	—	3	1	1	—	1	1	3	1	11	1	2
23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	—	2	1	—	—	—	—	—	—	3	—	1
21	—	3	4	2	2	2	—	1	1	15	—	—
18	—	1	—	—	—	—	—	1	2	4	—	—
17	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—
15	—	—	—	—	—	1	—	1	1	3	—	—
14	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—
11	—	1	3	—	1	2	—	1	1	9	—	—
9	—	—	—	—	1	—	—	2	5	8	—	—
6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Arvoden	—	1	3	—	—	1	—	—	—	5	—	—
Aman...	3	4	5	3	3	1	2	7	3	31	—	—
Bitr. ...	63	—	—	—	—	—	—	—	—	63	—	—
	68	16	19	7	9	10	5	17	16	167	4	5
S:a	136	27	19	9	12	14	5	22	22	266	4	5

¹ Arvode motsvarande lönegrad 30.² Härav torde 21 erhålla e. o. tjänster i högre lönegrad.³ Tablån upptager endast viss ledningspersonal; övriga befattningshavare avses skola vara extra eller, vad gäller viss biträdespersonal, extra ordinarie befattningshavare.⁴ Härli hänföres även personalen inom överrevisorernas kansli, tillsammans 10 befattningshavare.

**Personalorganisationen för arbetsförmedlingens normalorganisation
enligt dels Kungl. Maj:ts dels ock utskottets förslag.**

Lönegrad	Centr. kansli	Huvudkontoren		Avd.-kontoren		Summa		Ut- skottets förslag innebär
		Kungl. Maj:t	Ut- skottet	Kungl. Maj:t	Ut- skottet	Kungl. Maj:t	Ut- skottet	
Ordinarie tjänstemän								
A 30	3	—	—	—	—	3	3	—
28	21	—	—	—	—	21	21	—
26	2	—	—	—	—	2	2	—
24	2	—	—	—	—	2	2	—
22	21	1	1	4	4	26	26	—
21	—	3	3	8	8	11	11	—
18	—	57	56	31	17	88	73	— 15
15	—	88	83	85	80	173	163	— 10
12	—	—	—	51	51	51	51	—
7	29	—	—	—	—	29	29	—
6	20	—	—	—	—	20	20	—
5	1	—	—	—	—	1	1	—
4	51	—	—	—	—	51	51	—
	150	149	143	179	160	478	453	— 25
Icke-ordinarie personal								
Eo 22	—	1	1	—	—	1	1	—
21	26	3	3	—	—	29	29	—
18	47	71	69	4	6	122	122	± 0
15	2	153	123	25	28	180	153	— 27
12	—	169	176	140	146	309	322	+ 13
7	2	—	—	—	—	2	2	—
6	2	—	—	—	—	2	2	—
b	2	—	—	3	3	5	5	—
4	19	—	—	3	3	22	22	—
2	56	—	—	2	2	58	58	—
	156	397	372	177	188	730	716	— 14
Ex. 12, 10, 8 eller Eo 10	—	82	100	71	71	153	171	+ 18
5	1	—	—	—	—	1	1	—
2	48	—	—	23	23	71	71	—
	49	82	100	94	94	225	243	+ 18
Deltidsanställd personal ..	—	1	1	98	106	99	107	+ 8
Summa	355	629	616	548	548	1 532	1 519	— 13
Innebörd =	—	—	— 13	—	± 0	—	— 13	— 13